T.C.
Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Hukuk Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

4721 SAYILI TÜRK MEDENİ KANUNU KAPSAMINDA SÖZLÜ VASİYETNAME

Sema AYDIN

Diyarbakır 2016

T.C.

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özel Hukuk Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

4721 SAYILI TÜRK MEDENİ KANUNU KAPSAMINDA SÖZLÜ VASİYETNAME

Sema AYDIN

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Filiz YAVUZ İPEKYÜZ

Diyarbakır 2016

TAAHHÜTNAME

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Kapsamında Sözlü Vasiyetname" adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığımı taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim sadece Dicle Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin … yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

28/07/2016

Sema AYDIN

KABUL VE ONAY

Sema AYDIN tarafından hazırlanan ‘’4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Kapsamında Sözlü Vasiyetname’’ adındaki çalışma, 28/07/2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından Özel Hukuk Anabilim Dalı**, YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Filiz YAVUZ İPEKYÜZ (Başkan)

Yrd. Doç. Dr. Ömer ERGÜN (Üye)

Yrd. Doç. Dr. Sadullah ÖZEL (Üye)

ÖN SÖZ

Çalışmamın oluşumu, araştırılması ve düzenlenmesi aşamasında her zaman destek ve ilgilerini gördüğüm, bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan, yol gösteren değerli hocalarım Yrd. Doç. Dr. Filiz YAVUZ İPEKYÜZ, Yrd. Doç. Dr. Ömer ERGÜN ve Yrd. Doç. Dr. Sadullah ÖZEL'e teşekkürü borç bilirim.

Bu süreçte desteğini gördüğüm mesai arkadaşlarım Arş. Gör. Dr. Mehmet Burak BULUTTEKİN'e, Arş. Gör Fatma GÖRGÜLÜ'ye, Arş. Gör. Esma YALÇINKAYA'ya teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca tüm eğitim hayatım boyunca olduğu gibi bu süreçte de hiçbir zaman desteğini esirgemeyen, her zaman cesaretlendiren, yanımda olan ve bana sonuna kadar güvenen Anneme, Babama, Abilerime, Ablama ve Kardeşime sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

Sema AYDIN

Diyarbakır 2016

ÖZET

4721 sayılı TMK. m. 539-541 arasında düzenlenen ve şekli anlamda bir ölüme bağlı tasarruf türü olan sözlü vasiyetname; el yazılı ve sözlü vasiyetname düzenlenmesine engel, olağanüstü durumlar içinde olan mirasbırakanın başvurabileceği bir yoldur. Ölüme bağlı tasarruf, kişinin ölümünden sonra malvarlığına ne olacağını belirlemesine olanak veren bir hukuki işlem türüdür. Sözlü vasiyetnameyi el yazılı ve resmi vasiyetname şekillerinden ayıran en önemli özellik, bu türe sadece her iki türde de vasiyetname yapma imkanından mahrum olan kişilerin başvurabilecek olmasıdır. Sözlü vasiyetnamenin bu özelliği bile tek başına onun önemini açıklar mahiyettedir. Çünkü Kanun koyucu bu yolla son anlarını yaşayan kişiye, olağanüstü şartlar altında da olsa terekesinin kaderini belirleme imkanı vermekte ve onun arzularına verdiği değeri göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Sözlü Vasiyetname, Mirasbırakan, Ölüme Bağlı Tasarruf, Olağanüstü Hal, Ölüm Tehlikesi, Ulaşımın Kesilmesi, İptal Davası

ABSTRACT

Nuncupative will (oral will), which is a term that regulated under the numbered 4721 Turkish Civil Code, Art. 539-541, is a kind of testemantery desposition that can be only used under the extraordinary situations which prevent the testator from using handwriting and formal forms of will. Testamentary disposition gives the testator the authority to decide future of his/her estate. Giving the chance of having a nuncupative will to the testator, who has no possibility to form a handwriting or formal will because of the extraordinary situations that he/she is under, is the main point of the nuncupative will. By the way, the legislator body's giving the chance to form a nuncupative will to the testator, shows the how respectfull it is to the last requests of him/her.

Keywords

Nuncupative will, testator, testamentary dispositions, extraordinary situations, danger of dying, discontinuance of transportation, action for annulment

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖN SÖZ ..... **I**
ÖZET ..... **II**
ABSTRACT ..... **III**
İÇİNDEKİLER ..... **IV**
KISALTMALAR ..... **VII**

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK ÖLÜME BAĞLI TASARRUF KAVRAMI VE ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN ÇEŞİTLERİ

1.1. GENEL OLARAK ÖLÜME BAĞLI TASARRUF KAVRAMI **3**

1.2. SAĞLARARASI TASARRUFLAR VE SAĞLARARASI TASARRUFLAR İLE ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN FARKLARI **5**

1.3. ŞEKLİ VE MADDİ ANLAMDA ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLAR **8**

1.3.1. Şekli Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar 8

1.3.2. Maddi Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar 27

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜ VASİYETNAMENİN GEÇERLİLİK ŞARTLARI

2.1. Maddi şartlar 29
2.1.1. Ehliyete Sahip Olma 29
2.1.2. Olağanüstü Bir Durum İçinde Olma 36

2.2. SÖZLÜ VASİYETNAMENİN ŞEKLİ ŞARTLARI 54
2.2.1. Mirasbırakanın Son Arzularını Tanıklar Önünde Açıklaması 55
2.2.2. Sözlü Vasiyetnamenin Düzenlenmesine Tanık Olarak Katılacak Kişilerde Aranan Nitelikler 60
2.2.3. Tanıklar İle Mirasbırakan Arasında Kurulan Hukuki İlişkinin Niteliği 63

2.3. TANIKLAR TARAFINDAN İZLENEBİLECEK YOLLAR 69
2.3.1. Tanıkların Belge Düzenlemesi 69
2.3.2. Tanıkların Doğrudan Mahkemeye Başvurması 77
2.3.3. Mahkeme Makamına Kaim Olanlar 77

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜ VASİYETNAMENİN GEÇERSİZ HALE GELMESİ

3.1. GENEL OLARAK 82

3.2. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN KANUN GEREĞİ HÜKÜMSÜZ OLMASI 83
3.2.1. Bir Aylık Sürenin Dolması Nedeni İle Hükümden Düşme 83
3.2.2. Lehine Ölüme Bağlı Tasarrufta Bulunulan Kimsenin Mirastan Yoksun Olması 84
3.2.3. Lehine Ölüme Bağlı Tasarrufta Bulunulan Kimsenin Mirasbırakandan Önce Ölmesi 86
3.2.4. Evlilik Birliğinin Ölüm ya da Gaiplik Dışında Bir Nedenle Sona Ermesi 87
3.2.5. Bozucu Şartın Gerçekleşmesi Veya Geciktirici Şartın Gerçekleşmemesi 88

3.3. SÖZLÜ VASİYETNAMENİN TMK'da SAYILAN İPTAL NEDENLERİNDEN BİRİNİN VARLIĞI DOLAYISIYLA HÜKÜMDEN DÜŞMESİ 89
3.3.1. Mirasbırakanın Ehliyetsiz Olması 91
3.3.2. Mirasbırakanın Hataya Düşmesi 92
3.3.3. Mirasbırakanın Hileye Maruz Kalması 93

3.3.4. Mirasbırakanın Korkutma veya Zorlama (Tehdit veya Cebir) Altında Vasiyet Yapması 94
3.3.5. Sözlü Vasiyetnamenin İçeriğinin, Ona Eklenen Koşul Ya Da Yüklemenin Hukuka Ya Da Ahlaka Aykırı Olması 95
3.3.6. Sözlü Vasiyetnamede Bulunan Şekil Eksiklikleri 97

3.4. İPTAL DAVASI 98
3.4.1. Genel Olarak 98
3.4.2. İptal Davasının Tarafları 99
3.4.3. Süreler 100
3.4.4.Yetkili ve Görevli Mahkeme 102

SONUÇ 103

KAYNAKÇA 108

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
Art.	Artikel (Article, madde)
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
b.	Bend
Bk./bk.	Bakınız
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
Dn.	Dipnot
E.	Esas
EMK./MK./M.K.	743. sayılı Medeni Kanun
EÜHFD	Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
f.	Fıkra
HD.	Hukuk Dairesi
İBK.	İçtihadı Birleştirme Kararı
İHFM	İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	Karar
MKT.	1998 Tarihli Medeni Kanun Tasarısı
m.	Madde
MÜHF-HAD	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
NK.	1512. sayılı Noterlik Kanunu
ss.	Sayfa sırası
S.	Sayı
T.	Tarih
TMK.	4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TBK.	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBB	Türkiye Barolar Birliği
Tüzük	Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet Ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük
Vd.	Ve devamı
Y.	Yargıtay
YKD.	Yargıtay Kararları Dergisi
ZGB	Zivilgesetzbuch (İsviçre Medeni Kanunu)

GİRİŞ

Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflardan olan sözlü vasiyetname 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 539 ila 541. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Sözlü vasiyetnameyi diğer ölüme bağlı tasarruflardan ayıran özellik; ancak olağan şekillerde vasiyetname düzenleme imkânından yoksun ve bir olağanüstü durum içinde olan kişilerin bu yola başvurabilecek olmasıdır.

Sözlü vasiyetname yoluna başvurabilmenin temel şartı, olağan kabul edilen ölüme bağlı tasarruflardan resmi ya da el yazılı vasiyetnameye başvuramayacak durumda olmak olduğundan; çalışmamızın birinci bölümünde genel olarak şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf kavramı ve bu tasarrufların birer örneği olan resmi ve el yazılı vasiyetnamelerin özellikleri incelenecektir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise asıl tez konumuz sözlü vasiyetnameye başvurabilmenin maddi şartlarından, olağanüstü durum altında olmaktan ne anlaşılması gerektiği, kişinin resmi ya da el yazılı vasiyetname yapmak imkânından ne zaman yoksun sayılacağı ve kanunda olağanüstü hal durumuna sayılan örnekler hakkında bilgi verilecektir. maddi şartlar incelendikten sonra da sözlü vasiyetnamenin şekli şartları olarak düzenlenen tanıklara son arzuların aktarılması,

tanıklar tarafından belgeleme işleminin nasıl yapılması ve yetkili makama tevdi yapılırken uyulması gereken kurallar ayrıntılı olarak incelenecektir.

Sözlü vasiyetname, istisnai olarak başvurulabilen bir tasarruf türüdür; kanunda sayılı şartlar sağlandığı takdirde kişiler sözlü vasiyetname yapabilirler. Dolayısıyla sözlü vasiyetnamenin geçersizliği sonucunu doğuran haller de kanunda özel olarak düzenlenmiştir. Bu sebeple üçüncü ve son bölümde kanunda özel olarak düzenlenen bir aylık sürenin dolmasıyla hükümden düşme durumu, genel olarak ölüme bağlı tasarrufların kendiliğinden hükümden düşmesine neden olan ve bu tasarrufların iptalinin istenebilmesine neden olabilecek haller ve iptal davası incelenecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK ÖLÜME BAĞLI TASARRUF KAVRAMI VE ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN ÇEŞİTLERİ

1.1. GENEL OLARAK ÖLÜME BAĞLI TASARRUF KAVRAMI

Bir veya daha fazla kişinin, hukuki açıdan bir değişiklik yaratmak amacıyla yaptığı irade açıklamaları hukuki işlem olarak adlandırılmaktadır[1]. Yani hukuki işlem demek kişi veya kişilerin kendi hayatlarında hukuki açıdan değişiklik, yeni bir düzen oluşturacak istekleri, iradeleridir. İşte bu hukuki işlemler eğer etkilerini kişilerin malvarlığı üzerinde gösterecekse, bu etki de kendini taahhüt ve tasarruf işlemleri olmak üzere iki ana grup halinde göstermektedir[2]. Bu etkilerden biri olan taahhüt işlemi işleme katılan kişi açısından malvarlığının pasif kısmında, yani malvarlığı açısından kişinin borçlarının olduğu kısımda bir artmaya neden olur. Bu durumda kişinin malvarlığının aktif kısmına, yani haklardan oluşan değerler bütününe bakıldığında ise taahhüt işlemi ile kişinin malvarlığının aktif kısmında bir azalma meydana gelmez[3]. Ancak kişi söz konusu borcu doğuran sözleşmeyi ifa

[1] Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, **Medeni Hukuk**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 170; Hasan Erman, **Medeni Hukuk Dersleri (Başlangıç Bölümü)**, Der Yayınları, İstanbul 2012, s. 64; Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 119.

[2] Mehmet Ayan, **Medeni Hukuka Giriş**, Mimoza Yayınevi, Konya 2013, s. 135; Mehmet Ayan, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Mimoza Yayınevi, Konya 2013, s. 103; Ahmet M. Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara 2012, s. 47 vd. "Kazandırma işlemleri, borçtan kurtarma işlemleri, borçlandırıcı işlemler ve tasarruf işlemleri" şeklindeki dörtlü ayrım için bk, Eren, **Genel Hükümler**, s. 170 vd.; Gökhan Antalya, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I**, Beta Basım A Ş., İstanbul 2012, s. 78 vd.

[3] Oğuzman ve Barlas, **a.g.e.**, s. 177.

borcu altına girer. Böylece kişinin malvarlığı aktifler ve pasifler bir bütün olarak değerlendirildiğinde toplam değerde azalma meydana gelir[4]. Buna karşılık tasarruf işlemleri ise malvarlığının birebir aktifini etkileyen, aktifte yer alan hakları arttıran, ortadan kaldıran veya kısıtlayan işlemlerdir[5].

Ölüme bağlı tasarruflar ise mirasbırakanın ölümü ile birlikte, kendisinin külli haleflerine geçen malvarlığı değerleri üzerinde hukuki açıdan bir değişiklik yaratacak olan tasarruflar, kazandırmalardır[6].

Miras hukukunda ölüme bağlı tasarruf teriminin kullanılmasının nedeni ise, söz konusu işlemlerin kişinin ölümü anında sonuç doğuracak olması ve ölümle birlikte tasarrufta bulunan kişinin malvarlığından çıkıp mirasçıların malvarlığına geçen değerler üzerinde kanuni mirasçı olmayan kişilerin de mirasçı atama ile kanuni mirasçı gibi muamele görmesine ya da lehine belirli bir mal bırakılarak vasiyet alacaklısı konumuna gelmesine neden olmasıdır[7].

Doktrinde miras bırakanın ölümünden sonra gerçekleşmesini istediği arzularını ifade etmek üzere tasarruf kelimesinin kullanılmasının yanıltıcı olduğunu düşünen yazarlar da vardır. Miras hukukundaki tasarruf kavramının teknik anlamdaki hukuk âleminde var olan hakka etki edip hakkı devreden, değiştiren ya da sona erdiren tasarruf kavramından farklı olduğunu belirten yazarlar söz konusu kavramın miras hukuku açısından miras bırakanın ölümünden sonra yerine getirilmesini istediği her türlü arzu[8] anlamına geldiğini belirtmektedir[9]. Ayrıca söz konusu terim hukuki sonuçların doğma zamanı açısından da farklılıklar göstermektedir diyen yazarlar sağlararası tasarruf işleminin yapıldığı anda hükümlerini doğururken, ölüme bağlı tasarrufun ise işlemin niteliği gereği ölümden sonra hüküm ve sonuç

[4] Oğuzman ve Barlas, **a.g.e**., s. 177.

[5] Oğuzman ve Barlas, **a.g.e**., s. 177; Ayan, **Medeni Hukuk**, s. 135; Ayan, **Borçlar Genel**, s. 103; Kılıçoğlu, **Borçlar Genel**, s.48; Eren, **Borçlar Genel**, s. 171; Antalya, **Borçlar Genel**, s. 79; Hüseyin Hatemi, **Miras Hukuku**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 72.

[6] Hatemi, **a.g.e.**, s. 72-73.

[7] Hatemi, **a.g.e.**, s. 72-73.

[8] Ölüme bağlı tasarruf teriminde geçen tasarruf kelimesinin miras bırakanın ölümünden sonra yerine getirilmesini istediği her türlü emirden ziyade onun terekesine ilişkin olarak sağlığında yaptığı ve ölümünden sonra hüküm doğuracak her türlü işlem olduğunu savunan yazarlar da vardır. bk. Bülent Köprülü, **Miras Hukuku Dersleri I (Mirasçılar - Ölüme Bağlı Tasarruflar)**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1975-1976, s. 109.

[9] Mustafa Dural, **Miras Sözleşmeleri**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1980, s. 8.

doğuracağından söz etmektedir[10]. İşte bu nedenlerden ötürü yazarlar söz konusu tasarruf kelimesinin aslında miras hukukunda işlem anlamında kullanıldığını belirtmektedir.

Bir hukuki işlem çeşidi olarak ancak mirasbırakanın ölümü ile hüküm ifade eden ölüme bağlı tasarruflar için ölüm işlemin zorunlu ve fiili unsuru olup işlemin niteliği gereğidir[11]. Ölümün, ölüme bağlı tasarrufun zorunlu ve fiili unsuru olması onu bağlandığı işlemin sonradan meydana gelen bir sonucu olmaktan çıkarıp tasarrufun causası, yani nedeni haline getirir ve bu yönüyle de kendisini ölümün vade olarak belirlendiği sağlararası tasarruflardan ayırır[12].

Öte yandan ölüme bağlı tasarruflar açısından temsil mümkün değildir. bu da demek oluyor ki ölüme bağlı tasarrufun içeriğinin belirlenmesinin temsilciye bırakılamaz, mutlaka mirasbırakan tarafından belirlenmelidir[13].

1.2. SAĞLARARASI TASARRUFLAR VE SAĞLARARASI TASARRUFLAR İLE ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN FARKLARI

Hukuki işlemler hüküm ve sonuçlarını doğuracakları zaman bakımından ölüme bağlı tasarruflar ve sağlararası hukuki işlemler olarak iki ana gruba ayrılmaktadır. Ölüme bağlı tasarruflar yukarıda da açıklandığı üzere kişinin

---

[10] Dural, **a.g.e**., s. 9.

[11] Zahit İmre ve Hasan Erman, **Miras Hukuku**, Der Yayınları, İstanbul 2014, s. 53; Dural, **a.g.e**., s. 10.

[12] Doktrin ve uygulamada sağlararası tasarruflar ile ölüme bağlı tasarrufları ayırmak için kullanılan bazı kriterler belirlenmiştir. Bunlar ölümün hukuki işlemin sebebi olması, tasarruftan yararlanacak kişinin mirasbırakanın ölümü anında hayatta olması, mirasbırakanın söz konusu işlemle sağlığında bağlı olmaması, söz konusu kazandırmayı mirasbırakanın malvarlığı yerine terekesinden çıkmasını istemesi, tasarruftan yararlanan kişinin gerçek anlamda bir beklenen haktan yoksun olması, mirasbırakan hayatta olduğu sürece tasarrufun herhangi bir etkisinin olmaması, mirasbırakanın ifayı terekesinden yerine getirilmek üzere mirasçılara yüklemesidir. Bk. Dural ve Öz, **Türk Özel Hukuku C.IV Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 2013, s. 51.

[13] Bilge Öztan, **Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle)**, Turhan Kitabevi, Ankara 2014, s. 175; Yargıtay da bir kararında veli, vasi, vekil veya kayyımın böyle bir yetkisinin olmadığını şu sözlerle ifade etmiştir: "Ölüme bağlı tasarruf kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olup, doğrudan doğruya kullanılması gerekir. Bu konuda temsil hükümleri işlemez. Yani bir kimse adına kanuni ve akdi temsilcisi (veli, vasi ve vekil) ölüme bağlı tasarrufta bulunamaz. Kayyım, velinin hukuken yapabileceği ve fakat fiilen yapmaktan yasaklandığı işlemleri yapmak için tayin olunabilir. Az önce belirtildiği gibi, vekil, küçüğün adına ölüme bağlı tasarrufta bulunamayacağına göre, kayyıma da böyle bir yetkinin verilmesi düşünülemez." Y. 2. HD., 04.05.1978, 3444/3580 (Şener, **Uygulama ve Teoride Her Yönü İle Vasiyet Hukuku Yargıtay İçtihatları, Bilimsel Görüşler ve İlgili Mevzuat**, Seçkin Yayınevi, Ankara 1995, s. 301).

ölümünden sonra hukuk dünyasında etkilerini doğururken, sağlararası işlemler kişi daha yaşıyorken hüküm ifade eder[14].

Sağlararası tasarruflar ile ölüme bağlı tasarrufların ayırt edilmesi noktasında kullanılan en temel ayrım yapılan kazandırmanın ölüme bağlı tasarrufun belirgin özelliklerinden biri olan hayattayken herhangi bir şekilde bir yükümlülük, bir bağ altına girmeyip sadece ölüm sonrasında kalan terekenin etkilenmesi yapılan işlem ölüme bağlı bir işlemdir[15].

Kendilerine uygulanacak hukuki kuralların farklı olması da ölüme bağlı tasarruflar ve sağlararası işlemleri ayıran bir diğer özelliktir. Bu bakımdan ölüme bağlı tasarruflara uygulanacak hükümler Medeni Kanunun Miras Hukukuna ilişkin hükümleri iken sağlararası işlemlere uygulanacak hükümler Borçlar Kanunu hükümleridir.

Ölüme bağlı tasarruflarda, tasarrufta bulunan kişinin ehliyeti yapılacak olan tasarrufun şekline göre farklılık gösterir[16]. Miras hukuku hükümlerine göre kişinin vasiyetname yapabilmesi için 15 yaşını doldurmuş ve ayırt etme gücüne sahip olması yeterken, miras sözleşmesi yapabilmek için tasarrufta bulunan kişinin tam ehliyetli olması şarttır. Sağlararası hukuki işlemlerde ise hukuki işlemin geçerli olarak doğması için işlemi yapan kişinin tam ehliyetli olması gerekir.

Ölüme bağlı tasarruflar ile sağlararası hukuki işlemler arasındaki bir diğer fark da sağlararası hukuki işlemlerde işlemin butlanına neden olacak bir eksikliğin ölüme bağlı tasarruflarda işlemin iptal edilebilmesi sonucunu doğurmasıdır.

Ölüme bağlı tasarrufların yorumunda ana amaç mümkün olduğunca miras bırakanın son arzularını ayakta tutabilmektir. Bu nedenle ölüme bağlı tasarruftaki eksiklikler mümkün olduğunca gözardı edilmeye çalışılır[17]. Bu duruma örnek olarak

---

[14] Erman,**a.g.e.**, s. 77.

[15] Rona Serozan, **Sağlararası İşlem Yoluyla Kazandırma**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1979, s. 104.

[16] Arnold Escher, **Medeni Kanun Şerhi, Miras Hukuku**, Sabri Şakir Ansay (Çev.), Ankara 1949, s. 82.

[17] Ahmet M. Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, Turhan Kitabevi, Ankara 2013, s. 101. Yoruma muhtaç bir vasiyetname karşısında takip edilmesi gereken yorum şekli vasiyetnamenin geçersizliğine yol açmamalı, yorum tarzı vasiyetnameyi ayakta tutmaya yönelik olmalıdır (İlhan Helvacı, **Borçlar Hukuku (Özellikle Sözleşmesel Uyuşmazlıklar) Miras Hukuku Ve Eşya Hukukuna İlişkin Hukuki Mütalaalar**, XII Levha Yayınları, İstanbul 2010, s. 550).

denilebilir ki, mirasbırakan vasiyetnamesinde yeğenim Çetin'i mirasçı olarak atıyorum demiştir ancak Çetin mirasbırakanın yeğeni değil kuzenidir[18].

Kanun sağlararası hukuki işlemlerde temsile izin verirken daha önce de değinildiği üzere ölüme bağlı tasarruflar bakımından temsil yolunu kapatmış ve bu tasarruf işlemlerinin bizzat mirasbırakan tarafından yapılmasını öngörmüştür[19].

Ölüme bağlı tasarruflar, sağlararası hukuki işlemlerde var olan şekil serbestisinden farklı olarak sıkı şekil şartlarına tabidir. Mirasbırakan son arzu ve dileklerini ancak vasiyetname veya miras sözleşmesi ile bildirebilir ve bu açıdan TMK'da sınırlı sayı ilkesi öngörülmüştür[20].

Ölüme bağlı tasarruflar açısından kanun koyucu ölüme bağlı tasarruf yapma özgürlüğünü zorunlu yasal mirasçıların saklı payları ile sınırlamıştır[21]. Mirasbırakan sağlararası hukuki işlem ile malvarlığı üzerinde dilediği tasarruf işlemini yapabilecekken ölüme bağlı tasarruf ile ancak saklı paylar çıktıktan sonra kalan serbest tasarruf edilebilir kısım üzerinde işlem yapabilir[22]. Mirasbırakanın bu sınırı çiğnemesi saklı payı ölüme bağlı tasarrufla ihlal edilen mirasçının söz konusu tasarrufa karşı tenkis davası açma hakkını doğuracaktır[23]. Söz konusu tenkis davasında ölüme bağlı tasarrufun tenkise konu olan miktarı düşüldükten sonra, işlem kalan kısım için geçerli olmaya devam eder[24].

---

[18] Cem Baygın, "Ölüme Bağlı Tasarruflarda Yorum", **EÜHFD**, C. IV., S. 1-2, ss. 567-594, 2000, s. 576.
[19] Öztan, **a.g.e.**, s. 175; Escher, **a.g.e.**, s. 82.
[20] Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, **Türk Medeni Hukuku**, Nurgök Matbaası, İstanbul 1963, s. 471.
[21] Mirasbırakan terekesi üzerinde denetimsiz bir tasarruf özgürlüğüne sahip değildir. bu açıdan kanuni yasal mirasçıların saklı paylarını ihlal eden şekilde yapılmış ölüme bağlı ya da sağlararası tasarruflar aleyhine tenkis davası açılabilecektir (Hakan Albaş, "Miras Hukukunda İptal ve Tenkis Def'i", **MÜHF-HAD**, C. 18, S. 3, ss. 143-162, 2012, s. 145).
[22] Rona Serozan ve Baki İlkay Engin, **Miras Hukuku**, Seçkin Yayınları, Ankara 2012, s. 204.
[23] Bu husus Yargıtay kararlarına da şu şekilde yansımıştır: "Tenkis davasının dinlenebilmesi için öncelikli koşul; miras bırakanın ölüme bağlı veya sağlar arası bir kazandırma işlemi ile saklı pay sahiplerinin haklarını zedelemiş olmasıdır." (Y. 1. HD., 06.04.2010, 13662/3888, http://www.istanbulbarosu.org.tr/kararlar/tapu_iptali_ve_tescil_tenkis.pdf, (Erişim Tarihi: 19.06.2016)).
[24] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 102.

1.3. ŞEKLİ VE MADDİ ANLAMDA ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLAR

Ölüme bağlı tasarruf kavramı şekli ve maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf olmak üzere ikiye ayrılır[25].

Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf terimi yapılan işlemin şeklini ifade eder. Yani miras bırakanın ölüme bağlı iradesini açıklarken uyacağı kalıptır[26]. Ölüme bağlı tasarrufların yapılabileceği şekiller vasiyetname veya miras sözleşmesidir (TMK. m. 514).

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf ise ölüme bağlı tasarrufun içeriğini, mirasbırakanın yerine getirilmesini istediği son arzularını ifade eder. Mirasbırakanın mirasçı ataması, belirli bir malını bir kişiye bırakması, vasiyeti yerine getirme görevlisi ataması, mirastan feragat sözleşmesi yapması veya mirasçısını mirasçılıktan çıkarması maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflara örnek olarak gösterilebilir. Tez çalışmamızın konusu şekli anlamda bir ölüme bağlı tasarruf olan sözlü vasiyetname olduğundan, el yazılı ve resmi vasiyetnameler ile miras sözleşmelerine de genel hatlarıyla değinilecek, maddi anlam da ölüme bağlı tasarruflar hakkında da genel ve kısa bilgiler verilecektir.

1.3.1. Şekli Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar

Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar mirasbırakanın son dilek ve arzularını açıklarken uymak zorunda olduğu şekil şartlarını ifade eder[27]. Bu kural Türk Medeni Kanunu m. 514'te şu şekilde ifade edilmiştir: *Mirasbırakan, tasarruf özgürlüğünün sınırları içinde, malvarlığının tamamında veya bir kısmında vasiyetname ya da miras sözleşmesiyle tasarrufta bulunabilir.* Madde hükmü incelendiğinde de anlaşılacağı gibi şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflarda kanunumuz sınırlı sayı ilkesi kabul etmiş olduğundan[28] TMK'da öngörülen tek taraflı hukuki işlem olan vasiyetnameler

[25] Doktrinde şekli ve maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf terimlerini karşılamak üzere geniş ve dar anlamda ölüme bağlı tasarruf terimlerini kullanan yazarlar da vardır (Bk. İmre ve Erman, **a.g.e.,** s. 55).
[26] Necip Kocayusufpaşaoğlu, **Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1978, s. 127.
[27] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 52.
[28] Velidedeoğlu, **a.g.e.**, s. 469.

ve iki taraflı hukuki işlem olan miras sözleşmeleri dışında bir şekille mirasbırakanın son arzularını açıklamasına izin verilmemiştir[29].

1.3.1.1. Vasiyetname

Tek taraflı bir hukuki işlem olan vasiyetnamenin geçerli olarak kurulabilmesi için, on beş yaşını doldurmuş ve ayırt etme gücüne sahip, mirasbırakanın tek taraflı irade beyanı yeterlidir[30]. Mirasbırakanın vasiyetname oluşturmak yönündeki bu beyanının vasiyetin karşı tarafına yöneltilmesi hatta varması bile gerekmez vasiyetnamenin bu özelliğinden dolayı resmi vasiyetnamelerde vasiyetnameye resmi şekli veren noter vasiyetnamenin yöneltildiği değil, mirasbırakanın son arzularını yazılı bir belge haline getiren kişidir[31].

Vasiyetnamenin tek taraflı bir hukuki işlem olması ve kurulması için mirasbırakanın iradesinden başka bir iradeye ihtiyaç duyulmaması onun aynı şekilde yine mirasbırakanın tek taraflı irade beyanıyla geri alınabilmesi sonucunu da doğurur[32].

Vasiyetname yapma ehliyeti MK.m. 502'de şu şekilde ifade edilmiştir: "*Vasiyet yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip ve onbeş yaşını doldurmuş olmak gerekir"* madde metninde açıkça ifade edildiği gibi ayırt etme gücüne sahip olma ve on beş yaşın doldurulmasıyla kişi artık ölüme bağlı tasarruflardan vasiyeti kendisinde başka herhangi bir şart aranmadan yapabilecektir[33]. Ehliyete ilişkin aranan bu şartlar vasiyetnamenin yapılması anında mevcut olması gereken şartlardır[34]. Ayırt etme gücü bilindiği üzere kişinin yöneldiği hareketin sebeplerini ve bu hareketi yapmasıyla birlikte ortaya çıkacak sonuçları önceden kestirebilmesi ve bu hareketi

---

[29] Ahmet Ertuğrul Bolak, **Uygulamada Miras ve Tereke Hukuku**, Eğitim Yayınları, İstanbul 1980, s. 1000.

[30] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 106.

[31] Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 206.

[32] Öztan, **a.g.e.**, s. 200; Bolak, **a.g.e.**, s. 1003; Cem Baygın, **a.g.m.**, s. 570.

[33] "15 yaşını bitirip temyiz kudretine sahip olan kişi, vasiyet yolu ile malvarlığında tasarrufta bulunabilir (M.K. 449). Vasiyette bulunmak hakkı, şahsa sıkı sıkıya bağlı olduğundan, kişinin bu hakkını doğrudan doğruya kullanması zorunludur. Onun için bu konuda vekâlet, vesayet gibi sebeplerle temsilcilik geçerli değildir…" Y. 2. HD., 29.03.1983, 978/2735 (Şener, **Vasiyet**, s. 245). Aynı görüşteki bir başka Yargıtay kararı için bk. Y. 2. HD., 20. 05. 1992, 3517/5537 (Şener, **Vasiyet**, s. 244).

[34] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 108.

yapmayı yine de istemesidir[35]. Yaş açısından özel olarak onbeş yaşın doldurulması yani kişinin onaltı yaşından gün almış olması şartı aranmıştır(TMK. m. 502).

Kanun koyucu vasiyetnameyi sıkı şekil şartlarına tabi tutmuştur. Bununla amaçlanan hedef vasiyette bulunacak kişiyi vasiyetname yapma konusunda daha derin bir şekilde düşünmeye yönlendirmektir[36]. Kanun koyucunun öngördüğü bu şekil şartlarına uyulmadan vasiyet yapma iradesinin açıklanması söz konusu işlemi iptali istenebilir bir işlem haline getirir[37].

Vasiyetnamelerin sıkı şekil şartlarına tabi tutulmasının diğer nedenleri de söz konusu şekille mirasbırakanın son arzularının daha net bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktır[38] çünkü açıklanan irade konusunda gerçekleşebilecek bir yanlış mirasbırakanın kendisine sorularak düzeltilemeyecektir[39]. Aranan bu özel şekillerin hizmet ettiği diğer bir amaç da vasiyetnameyi daha önce vasiyetname yapmak için hazırlık niteliğinde olan vasiyet tasarılarından ayırmak ve söz konusu tasarrufun ispatı konusunda delil niteliğinde olmak, tahrip edilmeden elde edilmesini sağlamaktır[40].

Türk Medeni Kanunu vasiyetname yapmak isteyen kişilerin de bu yöndeki irade beyanlarını ancak belirli şekillerde geçerli saymıştır[41]. Kanunumuz ikisi olağan biri olağanüstü durumda yapılabilmek üzere üç tür vasiyetnameyi kabul etmiştir[42].

---

[35] Jale G. Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş-Karaman, **Türk Medeni Hukuku (Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku)**, Beta Basım A.Ş, İstanbul 2014, s. 288; Bolak, **a.g.e.**, s. 1001.

[36] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 67.

[37] Öztan, **a.g.e.**, s. 200.

[38] Bolak, **a.g.e.**, s. 419.

[39] Öztan, **a.g.e.**, s. 200.

[40] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 67.

[41] Bolak, **a.g.e.**, s. 419.

[42] Kanuni düzenlemede yer alan vasiyet türlerinin yanında ortak vasiyetnameler de vardır. Türk ve İsviçre Medeni Kanunlarında düzenlenmemiş olan ortak vasiyetnameler miras sözleşmeleri ve vasiyetnameler arası olarak tanımlanabilecek bir kavramdır(Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 129; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 53; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 206.). Çoğunlukla karı ve koca arasında yapılan ortak vasiyetnamede birden fazla kişi, aynı anda malvarlıkları üzerinde ölümlerinden sonra geçerli olmak üzere irade açıklamasında bulunur (Mustafa Dural, "İsviçre ve Türk Hukukunda Ortak (Müşterek) Vasiyetnameler", **İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 3, S. 4, ss. 165-173, 1969, s. 166-167. Müşterek vasiyetnamelerin Türk Hukuku açısından geçerli olup olmadığına bakıldığında ise görülen odur ki, Türk hukukundaki baskın görüş bütün müşterek vasiyetnamelerin değil sadece TMK'da öngörülen şekil şartlarına uygun olmayanların geçersiz olacağı yönündedir (Dural, **a.g.m.**, s. 10; İlhan Helvacı, **Borçlar Hukuku (Özellikle Sözleşmesel Uyuşmazlıklar) Miras Hukuku ve Eşya Hukukuna İlişkin Hukuki Mütalaalar**, XII Levha Yayınları, İstanbul 2010, s. 523)).

Bunlardan el yazılı vasiyetname ile resmi vasiyetname olağan durumlarda yapılabilirken, sözlü vasiyetname ancak TMK'da öngörülen olağanüstü şartların var olduğu durumlarda yapılabilir[43].

1.3.1.1.2. Vasiyetname Türleri

1.3.1.1.2.1. El Yazılı Vasiyetname (TMK. 531-538)

El yazılı vasiyetname mirasbırakanın ölümünden sonra yerine getirilmesini istediği arzuları ve iradesini baştan sona kendi el yazısı ile yazarak vasiyetnameyi kaleme aldığı tarihi de belirtip imzaladığı metindir[44].

El yazılı vasiyetname düzenlemenin olumlu tarafları vardır. Bu olumlu taraflar arasında vasiyetnamenin kolay yapılması ve herhangi bir resmi formaliteye ihtiyaç duyulmaması, masrafsız olması, mirasbırakanın son arzularını yabancılar önünde açıklamak zorunda kalmaması sayılabilir[45]. Ancak bu olumlu taraflar yanında bir de kolay yok edilebilir olması, vasiyetnameyi bulan üçüncü kişiler veya mirasçılar tarafından yok edilmesi ya da tahrif edilmesi, mirasbırakanın arzularını

Ortak vasiyetnameden söz edebilmek için mirasbırakanların irade açıklamalarının mutlaka aynı belge içinde yer almasına gerek yoktur. Önemli olan onların ölüme bağlı tasarrufta bulunma konusunda ortak bir karar almalarıdır, yoksa bu kararın tek bir belge içinde dış dünyaya yansıması zorunluluğu yoktur(Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 130; Dural, **a.g.m.,** s. 10).

Ortak vasiyetnameler üç ayrı şekilde yapılabilir:

Bunlardan ilki birlikte vasiyetnamelerdir. Burada, birden fazla mirasbırakan aynı anda, aynı belge içinde irade açıklamasında bulunur. Ancak söz konusu birlik sadece aynı belgeyi kullanma açısındandır, iradelerin aynı sonuca yönelmesi gerekmez(Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 130; Dural, **a.g.m.**, s. 10). Birlikte vasiyetnameye örnek olarak eşlerden birinin Ü'yü mirasçı olarak ataması diğerinin de annesine bir vasiyette bulunması verilebilir(Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 130).

İkincisi olan karşılıklı vasihyetnamelede ise, Mirasbırakanlar karşılıklı olarak birbirleri lehine ölüme bağlı tasarrufta bulunur(Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 130; Dural, **a.g.m.**, s. 10). Burada artık tasarruflar arasında bir bağlılık söz konusudur. Mirasbırakanlar birbirlerini karşılıklı olarak mirasçı atayabilirler veya birbirleri lehine muayyen mal vasiyetinde bulunabilirler.

En sonu olarak da birbirine bağlı vasiyetnameler vardır. Birbirine bağlı vasiyetnamelerde birinin geçerliliği diğerinin geçerli olmasına ya da o vasiyetnameden dönülmemesine bağlıdır(Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 131; Dural, **a.g.m.**, s. 10). Vasiyetnameler arasında geçerlilik yönünden böyle bir bağın aranmasına rağmen mirasbırakanların ölüme bağlı tasarruflarında bir karşılıklılık hali aranmaz(Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 131; Dural, **a.g.m.**, s. 10).

[43] Öztan, **a.g.e.**, s. 218; Bolak, **a.g.e.**, s. 1011; Safa Koçoğlu, "Türk Medeni Kanununda Vasiyetname ve Vasiyetname Türleri", **Akademik Bakış Dergisi**, S. 34, ss. 1-13, Ocak-Şubat 2013, s. 3.

[44] Ayan, **Miras,** s.89; Kılıçoğlu, **Miras,** s. 114 vd.; Berki, **a.g.e.**, s. 76; İmre ve Erman, **a.g.e.,** s. 71; Öztan, **a.g.e.,** s.202; Serozan ve Engin ,**a.g.e.,** s. 257; Köprülü, **a.g.e.,** s.136 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.,** s. 193; Samim Gönensay ve Kemaleddin Birsen, **Miras Hukuku**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1956, s. 104; Dural ve Öz, **a.g.e.,** s. 81; Hatemi, **a.g.e.,** s. 88.

[45] İmre ve Erman, **a.g.e.,** s. 7; El yazılı vasiyetnamenin fayda ve olumlu taraflarının daha ayrıntılı incelemesi için bk. Doruk Gönen, **El Yazılı Vasiyetname**, Legal Yayıncılık, İstanbul 2007, s. 41- 42.

açıklarken kullandığı ifadelerden gerçek arzularının tam olarak anlaşılamaması, girdiği her psikolojik durum sonrasında vasiyetnamesini değiştirmesi ve en son olarak da vasiyetname ile vasiyet tasarısının birbirinden ayrılmasının zorluğunun getirdiği olumsuz tarafları vardır[46].

El yazılı vasiyetnamenin geçerlilik şartlarından biri yazının bizzat mirasbırakan tarafından yazılmış olmasıdır[47]. Ancak el yazısından maksat yazının mirasbırakan tarafından yazıldığının tespit edilebilmesidir. Bu açıdan mirasbırakan tarafından yazıldıktan sonra yazının el yerine ayak ya da ağız ile yazılmasının bir farkı yoktur[48]. Fakat yazının bizzat mirasbırakanın kendisi tarafından bilgisayar gibi bir araçla yazılması ve daha sonra alınan çıktının imzalanması da söz konusu vasiyetnameyi el yazısı ile yazma şartı gerçekleşmediğinden geçersiz kılar[49].

Vasiyetnamenin yazılacağı alfabe için asıl olan metnin Türk alfabesi ile yazılmasıdır ancak mirasbırakanın vasiyetname yapma iradesinin olması şartı ile başka bir alfabe ile yapılmış vasiyetname de geçerlidir[50]. Doktrinde görme engelli kimselerin körler alfabesini kullanarak el yazılı vasiyetname yapması halinde söz konusu vasiyetnamenin geçersiz olduğu görüşünde yazarlar da vardır[51].

---

[46] Öztan, **a.g.e.,** s. 202; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 79 vd. Sayılan bu sakıncaların yanında kişinin hazırladığını düşündüğü el yazılı vasiyetname kanunun aradığı usule uygun olmayabileceği gibi herhangi bir tevdi zorunluluğunun olmamasından dolayı da kayıp ya da yok olabilir (Gönen, **a.g.e.**, s. 44).

[47] "… Toplanan deliller ve özellikle dava dilekçesinde yazılan sözlerden, tarafların okuma yazma bilmeyen mirasbırakanı (S.Ö.) nün 18.12.1974 günü ilkokulda okuyan kızına ölümünden sonra yapılması gereken bir takım arzularını dikte ettirdiği ve onun yazdığı yazıyı imzaladığı anlaşılmıştır. Yukarıda açıklanan hali ile olayda el yazısı ile bir vasiyetten söz edilemez. Çünkü böyle bir vasiyetnamenin baştan sona vasiyetçinin el yazısı ile yazılmış olması zorunludur. (MK. 485) bu yön geçerlilik şartıdır. Şu halde geçerli şekilde düzenlenmiş el yazısı ile vasiyetin bulunmadığı söz götürmez. …." Y. 2. HD., 29.12.1975, 9769/9774 (İsmail Özmen, **Tereke Hukuku Davaları**, Adalet Yayınevi, Ankara 2010, s. 344).

[48] Dural ve Öz, **a.g.e.,** s. 81; Kılıçoğlu, **Miras**, s. 114 vd; İmre ve Erman, **a.g.e.,** s. 73.

[49] Dural ve Öz, **a.g.e.,** s. 81; Serozan ve Engin ,**a.g.e.,** s. 258;İmre ve Erman, **a.g.e.,** s. 73. Yargıtay bu konuyu bir kararında şu sözlerle ifade etmiştir. " El yazısı ile yazılmış vasiyetnamelerin, başından sonuna kadar, vasiyetçinin el yazısı ile yazılmış olması, geçerlik şartıdır (M.K. 485). 7 Şubat 1967 tarihli olup (son vasiyetim, cenazem evde iken açılacak) başlıklı vasiyetname daktilo ile yazılı olduğu için, başkaca delil aranmadan iptaline karar verilmesi gerekirken davanın reddedilmesi yanlıştır." Y. 2. HD., 20. 10. 1975, 7023/7791 (Esat Şener, **Eski ve Yeni Miras Hukuku (Şerh),** Seçkin Kitabevi, Ankara 1988, s. 1085).

[50] Dural ve Öz, **a.g.e.,** s. 82. "Vasiyetnamenin Arap harfleriyle yazılmış olması geçersiz (keenlemyekûn) olmasını gerektirmez." Y. 2. HD., 08.04.1947, 4928/1964 (Şener, **Şerh**, s. 1085).

[51] Dural ve Öz, **a.g.e.,** s. 82; İmre ve Erman, **a.g.e.,** s. 73.

El yazılı vasiyetnamenin kâğıt dışında herhangi bir yere yazılması ya da kullanılan aracın kalem yerine başka bir araç olması onun geçerliliğini etkilemez[52]. Vasiyetnameyi yazan kişiye rahat yazabilmesi için destek olmak ortaya çıkan metin vasiyeti yapan kişinin el yazısı özelliklerini taşıdığı sürece geçerlidir[53].

Vasiyetnamenin geçerli olması için aranan bir diğer şart ise vasiyetnamede düzenleme tarihinin de gösterilmesidir. Tarih mutlaka yıl, ay, gün şeklinde gösterilmek zorunda olmayıp vasiyetname içi ya da vasiyetname dışı olgularla da olsa vasiyetnamenin hangi gün yazıldığının tespit edilebilmelidir[54]. El yazılı vasiyetnamede aranan düzenleme tarihi mirasbırakanın düzenlemiş olduğu birden fazla vasiyetnamenin olması durumunda hangi vasiyetnameye üstünlük tanınacağı konusunda yol gösterici olacaktır[55]. Çünkü mirasbırakan yeni bir vasiyetname düzenleyerek önceki vasiyetinden her an dönebilme hakkına sahiptir. Bunun yanı sıra vasiyetnamede düzenleme tarihinin bir diğer önemi mirasbırakanın düzenleme anında ayırt etme gücüne sahip olup olmadığının tespitidir[56]. Ancak vasiyetnamede tarihin eksik ya da hiç olmaması durumunda bile mirasbırakanın hayatı boyunca ayırt etme gücüne sahip olması ve başka da bir vasiyetname düzenlememiş olması şartı ile söz konusu vasiyetnamenin ayakta tutulması gerektiğini savunan yazarlar da vardır[57].

El yazılı vasiyetnamede TMK'nın geçerlilik şartı olarak aradığı son özellik ise imzadır. Vasiyetnameye atılacak olan imza mirasbırakanın kendi el yazısı ile

---

[52] Dural ve Öz, **a.g.e.,** s. 81; Serozan ve Engin ,**a.g.e.,** s. 258. El yazılı vasiyetname yaparken üzerine yazı yazma imkanı bulunan her türlü şey kullanılabilir. Bunlara örnek olarak kanaviçe, kontropilak, herhangi bir bez veya kumaş parçası sayılabilir (Bolak, **a.g.e.**, s. 1010). Ancak bu gibi normalin dışındaki malzemeler üzerine vasiyetname yazılması ancak normal yazı araçlarına ulaşılamadığı durumlarda kullanılmalıdır (Velidedeoğlu, **a.ge.**, s. 514).

[53] Öztan, **a.g.e.,** s. 203. "Mahkemece dava konusu vasiyetnamenin mirasbırakanın kendisi tarafından düznlenmediği eli tutulmak ve yardım edilmek suretiyle yazıldığı açıklanarak iptaline karar verilmiştir. Şüphe yokki asıl olan el yazısı vasiyetnamenin bizzat mirasbırakan tarafından her türlü harici etkiden uzak olarak düzenlenmesidir. Ne varki herhangi bir fiziki rahatsızlığa bağlı olarak vasiyetname düzenlenmesinde miras bırakana yardımcı olunması (olayımızda olduğu gibi felç sebebiyle titreyen elinin tutulması) halinde miras bırakanın serbest iradesi engellenmediği ve yapılan yardım, bu iradenin aksine sonuç doğurucu bir niteliğe dönüşmediği takdirde vasiyetnamenin miras bırakan tarafından yazılmadığı neticesine ulaşılması ve böylece şekil şartı gerçekleşmediği için vasiyetnamenin iptaline karar verilmesi yanlıştır..." Y. 2. HD., 20.02.1986, 1318/1722 (Şener, **Şerh**, s. 1084).

[54] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 84; İmre ve Erman **a.g.e.**, s. 77; Öztan, **a.g.e.,** s. 207 ; Serozan ve Engin ,**a.g.e.,** s. 259.

[55] Velidedeoğlu, **a.g.e.**, s. 516; Öztan, **a.g.e.**, s. 206; Gönen, **a.g.e.**, s. 74-76.

[56] Öztan, **a.g.e.**, s. 206; Gönen, **a.g.e.**, s. 75.

[57] Öztan, **a.g.e.,** s.206; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 84.

olmalıdır[58]. Çünkü imza ile mirasbırakanın kim olduğu tespit edilir ve mirasbırakan söz konusu metnin kendi iradesinin bir ürünü olduğunu kabul eder[59]. Bu açıdan imza atamayan kişilerin başvuracağı yol resmi vasiyetname yapmak olacaktır. İmzanın atılacağı yer sayfalar arasında bağlılık devam ediyorsa vasiyetnamenin son sayfa; sayfalar arasında bir bağ yoksa her sayfanın altıdır[60].

Bütün bu sayılan şartların yanında aranacak bir diğer şart da ölüme bağlı tasarruf yapma iradesidir. Mirasbırakanın bu yönde bir iradesinin olması belki de aranacak en önemli şarttır ve vasiyetnamenin metninden açık ve şüpheye yer vermeyecek şekilde anlaşılmalıdır[61].

Mirasbırakan hazırladığı vasiyetnameyi saklaması için noter, sulh hakimi ya da resmi memura, açık veya kapalı bir şekilde tevdi edilebilir (TMK. m. 538/f. 2). Söz konusu hüküm vasiyetnamenin saklanmak üzere bırakılabileceğini düzenlemiştir. Bu açıdan yetkili makama bırakma bir geçerlilik şartı değil, ancak mirasbırakana tanınmış bir yetkidir[62].

EMK. döneminde tüm bu şartların yanısıra el yazılı vasiyetnamenin düzenlendiği yerin de gösterilmesi bir geçerlilik şartı (EMK. m. 485) iken TMK'da bu şart aranmamıştır[63]. Ancak düzenleme yerinin bir geçerlilik şartı olarak aranmasını eleştiren yazarlar sırf bu eksiklik yüzünden vasiyetnamenin iptali yoluna gidilmesinin mirasbırakanın son arzularına hürmetsizlik ve bazı faydaların doğması yolundaki engel olduğunu belirtmiştir[64].

---

[58] Velidedeoğlu, **a.g.e.**, s. 516.
[59] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 88.
[60] İmre ve Erman **a.g.e.**, s. 79; Öztan, **a.g.e.,** s.208.
[61] Mehmet Ayan, **Miras Hukuku**, Mimoza Yayınevi, Konya 2014, s. 91.
[62] "MK. nun 485/2. Maddesi ile vasiyet edenin, vasiyetnamesini dilerse saklanmak üzere resmi bir makama verebilmesi imkânı sağlanmıştır. El yazısı ile düzenlenen vasiyetnamenin geçerli ve sağlıklı olması için kanunda yazılı şartlara göre düzenlenmesi gerekir. Bunun Noter veya Sulh Hakimine verilmesi geçerlilik şartı değildir." Y. 2. HD., 06.04.1951, 465/461 (Şener, **Şerh**, s. 1089).
[63] Veysel Başpınar, "Yeni Türk Medeni Kanunu", **Turgut Kalpsüz'e Armağan**, Turhan Kitabevi, ss. 669-690, Ankara 2003, s. 682. El yazılı vasiyetnamelerde düzenleme yerinin gösterilmesinin bir geçerlilik şartı olduğu Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararlarına da konu olmuştur (YİBK. 27.02.1952, 2/7; Hilmi Yazıcı ve Hasan Atasoy; **Şahıs, Aile ve Miras Hukuku ile İlgili Yargıtay Tatbikatı 1952-1970**, Yayınevi belirtilmemiş, Basım yeri belirtilmemiş, s. 939-941.
[64] Berki, **a.g.e.**, s. 78.

1.3.1.1.2.2. Resmi Vasiyetname

TMK.m.532/f.1'de resmi vasiyetname şu şekilde tanımlanmıştır: "*Resmi vasiyetname, iki tanığın katılmasıyla resmi memur tarafından düzenlenir."* Kanunun yaptığı tanımdan da anlaşılacağı gibi resmi vasiyetname yapan kişi son arzularını resmi memura bildirir ve o da bu arzuları kanunun aradığı şekil şartlarına uygun bir halde yazıya döker[65]. Resmi vasiyetname yapmanın tıpkı el yazılı vasiyetname yapmakta olduğu gibi bazı olumlu ve olumsuz yanları bulunmaktadır. Özetle sayılacak olursa resmi vasiyetnamenin delil olma kuvveti el yazılı vasiyetnameye göre daha fazladır ve vasiyetnamenin yapılmasına resmi memurun katılmasından dolayı mirasbırakanın son arzuları açık ve net bir şekilde yazıya geçer ve bunların yanında resmi vasiyetname yapacak kişinin okuma yazma bilmesi de gerekmez[66]. Ayrıca kaybolma, zarar görme ya da değiştirilme olasılığı oldukça düşüktür[67]. Ancak olumsuz bir yön olarak da resmi vasiyetnameye son şeklini resmi memur vereceğinden mirasbırakan zorunlu olarak son arzularını onunla paylaşmak zorunda kalacaktır[68].

Resmi vasiyetnameyi düzenleyecek resmi memurun kim olacağı şu şekilde belirtilmiştir: "*Resmi memur, sulh hakimi, noter veya kanunla kendisine bu yetki verilmiş diğer bir görevli olabilir(TMK. m.532/f.2)."* Yani resmi vasiyetnamenin kanuna uygun şekilde düzenlenebilmesi, hazırlanışına kanunla kendisine yetki verilen resmi bir memurun[69] katılması şartına bağlıdır. TMK'da geçen resmi memurdan maksat noter yetkisine sahip mahkeme yazı işleri müdürü[70], yabancı ülkelerdeki Türk konsolosluklarıdır. Ancak noter yetkisine sahip olmayan

---

[65] Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 110.
[66] Öztan, **a.g.e.,** s. 209.
[67] Serozan ve Engin, **a.g.e.,** s. 254.
[68] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 110.
[69] Resmi vasiyetnamelerin yapılmasına katılan resmi memur işlemin başından sonuna kadar aynı memur olmalıdır. Aksi halde yapılan vasiyetname işlemde birlik ilkesine uyulmadığından geçersiz olacağını Yargıtay şu ifadelerle açıklamıştır: "Görüldüğü gibi resmi vasiyetname düzenlenmesine iştirak eden kişilerin kimliği önem taşıdığı gibi, kanun, bazı işlemlerinde bizzat resmi memur tarafından yapılmasını emretmiştir. Söz konusu kişinin bu işle görevli resmi memur olup olmadığı, engelinin (TMK. mad. 536) bulunup bulunmadığı kimliğinin tereddüt yaratmayacak bir biçimde belli olmasına bağlıdır. Resmi memurun yaptığı işlemler tevsik işlemi olduğu için baştan itibaren aynı memur tarafından yapılması ve son imza işleminin de tahriri alan, okuyan ve vasiyetçi ile tanık sözlerini dinleyen, yazdıran memur tarafından yapılması zorunludur. Bu yön işlemlerde birlik prensibinin (Y. 2. HD., 12.11.1965 gün 3008/5432 sayılı kararı) zaruri bir sonucu olmaktadır." Y. 2. HD., 18.07.2005, 8654/11578, http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=37167 (Erişim Tarihi: 19.07.2016).
[70] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 62; Öztan, **a.g.e.,** s. 209.

mahkeme yazı işleri müdürünün resmi vasiyetname düzenlemesi yapılan vasiyetnameyi geçersiz kılacaktır[71].

Resmi vasiyetin hazırlanmasına katılamayacak kişiler şu şekilde ifade edilmiştir[72]: *Fiil ehliyeti bulunmayanlar, bir ceza mahkemesi kararıyla kamu hizmetinden yasaklılar, okur yazar olmayanlar, mirasbırakanın eşi, üstsoy ve altsoy kan hısımları, kardeşleri ve bu kişilerin eşleri, resmi vasiyetnamenin düzenlenmesine memur veya tanık olarak katılamazlar* (*TMK. m.536/f.1).*

Maddede sayılan kişilerin resmi vasiyetnamenin yapılmasına katılmış olmaları halinde[73] söz konusu vasiyetnamede şekil şartlarına uyulmadığından vasiyetname bütünüyle iptal edilebilir[74]. Çünkü söz konusu durumda vasiyetname sanki tanıksız yapılmış gibi olacağından gerekli şekil şartı yerine getirilmemiş olur[75].

Oysa *"Resmi vasiyetnamenin düzenlenmesine katılan memura ve tanıklara, bunların üstsoy ve altsoy kan hısımlarına, kardeşlerine ve bu kişilerin eşlerine o vasiyetname ile kazandırmada bulunulamaz (TMK. m. 536/f.2).* " ifadesi incelendiğinde sadece söz konusu kişiler lehine yapılan maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufların iptal edileceği görülmektedir[76].

Resmi vasiyetnamenin yapılış şekli incelenecek olursa kanunun vasiyetnamenin yapılış merasimi açısından okuma yazma bilenler ve bilmeyenlere yönelik ikili bir ayrıma gittiği görülmektedir. Okuma yazma bilen mirasbırakanın resmi vasiyetname yaparken izleyeceği yol şu şekilde olmalıdır: mirasbırakan yasada kendisine resmi vasiyetname yapma yetkisi tanınmış resmi memura son dileklerini yazılı ya da sözlü olarak bildirir. Resmi memur kendisine bildirilen son dilekleri yazıya bizzat kendisi döker ya da bir çalışanına yazdırır. Yazma işi tamamlandıktan

[71] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 62, dn. 122.

[72] Yabancılar ve müflislerin resmi vasiyetnamenin yapılmasına tanık sıfatıyla dâhil olabilmesi için herhangi bir engel yoktur. (Akil Önder, **Vasiyet Hukuku,** Doğuş Matbaası, Ankara 1944, s. 61).

[73] Mirasbırakanın kanunda sayılan yakınlarının vasiyetnamenin düzenlemesine katılmasının yasak olması düşüncesinin altında yatan saik mirasbırakanın kendisini korumaktır. Kanun eşi, alt soy veya üst soy gibi yakın hısımları önünde son arzularını açıklayacak olan mirasbırakanın asıl dileklerini serbestçe ifade edemeyeceğidir. (Önder, **a.g.e.**, s. 60.)

[74] Öztan, **a.g.e.,** s.210; Maddede sayılanlardan ceza mahkemesi kararıyla kamu hizmetinden yoksun kılınan kişilerin bu hizmetten geçici süreyle yasaklı kılınmış olması halinde, yasağın kalkması ile bu kişiler de resmi vasiyetnamenin düzenlenmesine tanık olarak katılabileceklerdir (Önder, **a.g.e.**, s. 60).

[75] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 64; Öztan, **a.g.e.,** s. 211.

[76] Öztan, **a.g.e.,** s. 211.

sonra resmi vasiyetname okunması için mirasbırakana verilir ve mirasbırakan metni okuduktan sonra imzalar. Mirasbırakanın imzasından sonra resmi memur da vasiyetnameyi altına düzenleme tarihini de yazarak imzalar. Mirasbırakan daha sonra tanıkların önünde vasiyetname metnini okuduğunu ve söz konusu metnin kendisinin son dileklerinden oluştuğunu beyan eder. Bu beyanın üzerine tanıklar da mirasbırakanın metnin kendi arzularına uygun olduğunu açıkladığını ve mirasbırakanı vasiyetname yapmaya ehil gördüklerini belirtir. Tanıklar bu beyanı vasiyet metninin altına da şerh düşerek imzalar (TMK. m. 533-534)[77].

Okuma yazma bilmeyenlerin veya okumak istemeyenlerin izleyeceği yol ise okuma yazma bilen mirasbırakanın izleyeceği yoldan niteliği gereği biraz daha farklıdır. Burda mirasbırakan metni kendisi okumayacağından vasiyetnamenin metni resmi memur tarafından iki tanık önünde kendisine okunur. Artık tanıklar mirasbırakanın metnin son arzularını yansıttığını belirtmesinin ve mirasbırakanı vasiyetname yapmaya ehil gördüklerini belirtmenin yanında vasiyetname metninin resmi memur tarafından kendi önlerinde mirasbırakana okunduğunu da şerh düşeceklerdir (TMK. m. 535).

1.3.1.1.2.3. Sözlü Vasiyetname Kavramı

Sözlü vasiyetname terimi Türk doktrini açısından çeşitli fikir ayrılıklarına neden olmuş bir terimdir. Söz konusu terim TMK.'da ve Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet Ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük'te sözlü vasiyet olarak kullanılmaktadır[78]. Yazarların bir kısmı sözlü vasiyet terimini[79] tercih ederken bir başka kısmı sözlü vasiyetnameyi[80] tercih etmiştir. Hatta bir üçüncü grup

[77] Vasiyetnameye tanıklık edecek kişilerin Latin alfabesini bilmesi ve düşülmesi gereken şerhi bizzat kendi el yazıları ile yazmaları gerekmektedir. Bu husus eski tarihli bir Yargıtay kararında şu sözlerle ifade edilmiştir: "Medeni Kanunun 483 üncü maddesi sarahati nazara alınarak şahitlerin yeni harflerle okur yazar olup olmadıkları ve verdikleri şerhin kendi el yazısiyle yazılıp yazılmadığı tetkik edilerek ona göre karar verilmesi lazımgelirken buna riayet olunmaması yolsuz bulunduğundan mümeyyezünbih kararın bozulmasına…" Y. 2. HD., 09.10.1942, 3351/365. Söz konusu görüş ve karar için bk. Önder, **a.g.e.**, s. 64-65.

[78] Bununla birlikte Tüzük m. 37/f.2'de sözlü vasiyetname terimi de kullanılmıştır.

[79] Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 107; Öztan, **a.g.e.**, s. 218; Ayiter, **a.g.e.**, s. 54; Berki, **a.g.e.**, s. 79; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 117; Ayiter ve Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 91.

[80] Kemal Oğuzman, **Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1991, s. 140; Köprülü, **a.g.e.**, s. 144; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 264; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 91; Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 220; Koyuncu Ferhat, **Sözlü Vasiyetname**, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2014, s. 37 vd. .

yazar da hem sözlü vasiyet hem de sözlü vasiyetname ayrım yapmadan aynı anda[81] kullanmaktadır. Söz konusu tartışmaların temel nedeni name kelimesinin sözlük anlamından çıkmaktadır. Dilimize Farsçadan girmiş olan Name kelimesinin sözlük anlamları *yazılı, yazılmış küçük kitap*[82]*, mektup, mecmuadır*[83]. Bu açıdan mektup, mecmua gibi yazılı bir belge için kullanılması gereken name kelimesinin sözlü vasiyetname için kullanılmasının doğru olmadığını savunan yazarlar vardır ve onlara göre doğru olan sözlü vasiyetname yerine sözlü vasiyet terimini kullanmaktır[84].

Bizim de katılığımız görüşe göre ise başta her ne kadar elde bir yazılı metin olmasa da sonradan mirasbırakanın son arzularından oluşan bu sözlerin er ya da geç kanunun aradığı şartlar altında yazılı bir metne dönüşeceğinden yola çıkan yazarlar sözlü vasiyetname teriminin kullanılmasının yanlış olmadığını savunmaktadırlar[85].

Kanunun izin verdiği diğer bir vasiyetname şekli olan sözlü vasiyetname, el yazılı ve resmi yazılı vasiyetnameden farklı olarak her zaman değil, sadece olağanüstü zamanlarda başvurulabilecek istisnai bir şekildir. Bu nedenle doktrinde sözlü vasiyetnameyi zorunluluktan doğan bir vasiyetname olarak niteleyen yazarlar da bulunmaktadır[86]. TMK. sözlü vasiyetnameye hangi şartlar altında cevaz verdiğini şöyle belirtmiştir: " *Mirasbırakan; yakın ölüm tehlikesi, ulaşımın kesilmesi, hastalık, savaş gibi olağanüstü durumlar yüzünden resmi veya el yazılı vasiyetname yapamıyorsa, sözlü vasiyet yoluna başvurabilir* (*TMK. 539/1).*" Kanun maddesi incelendiğinde kanunun sözlü vasiyetnameye başvurabilmek için aslında olağanüstü hal ve bu halden dolayı el yazılı ya da resmi yazılı vasiyetname yapma imkanının olmaması şartlarını bir zorunluluk olarak bir arada aradığı görülmektedir[87]. Bu açıdan kişi olağanüstü hale rağmen el yazılı ya da resmi yazılı vasiyetname düzenleyebiliyorsa artık sözlü vasiyetname yapma yoluna gidemeyecektir. Bu açıdan bakıldığında kanunun aradığı olağanüstü hal içinde olma sözlü vasiyetname için aranan şekil şartından ziyade bu şekle başvurabilmek için aranan olmazsa olmaz

[81] Belgesay, **a.g.e.**, s. 80; Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 220
[82] Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, "Name", Aydın Kitabevi, Ankara 2004.
[83] Türkçe Sözlük, "Name", Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998.
[84] Ayiter ve Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 91.
[85] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 220; Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 220; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 91.
[86] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 91.
[87] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 91.

temel bir şarttır[88]. Aranan olağanüstü durum şartının temel bir şart olduğunun göstergesi kanunun olağanüstü durumun kalkmasından sonra resmi ya da el yazılı vasiyetname yapma imkânı bulan mirasbırakanın, bir ay içinde bu yollardan birine başvurarak vasiyetname yapmaması halinde söz konusu sözlü vasiyetnamenin herhangi bir hüküm doğurmayacağını kabul etmesidir[89]. Yani sözlü vasiyetname, olağanüstü durum kalktıktan ve mirasbırakan resmi ya da el yazılı vasiyetname yapma imkânına kavuşmasından itibaren ancak bir ay için geçerlidir. Bir aylık süre geçtikten sonra mirasbırakan hayatta kalırsa sözlü vasiyetname kendiliğinden hükümden düşecektir.

Kanunun sözlü vasiyetnameye ancak olağanüstü bir halin varlığı ve başka şekilde vasiyetname yapma imkânının olmadığı zamanlarda izin vermesinin nedeni sözlü vasiyetnamenin çeşitli sakıncalar doğurabilecek olmasıdır[90]. Bu sakıncalardan biri mirasbırakanın şahitlere aktardığı ile şahitlerin anlayıp metne döktüğü ifadeler gerçekten mirasbırakanın son arzuları olmama riskidir[91]. Bir diğer sakınca ise arzular şahitler tarafından yanlış veya eksik anlaşılabileceğinden, aktarılırken bazı hususlar unutulabileceğinden sözlü vasiyetnamenin uygulanabilmesi için olağanüstü durum içinde olma, başka şekilde ölüme bağlı tasarruf yapabilecek durumda olmama gibi katı şartlar aramak isabetlidir.

1.3.1.1.2.4. Karma Resmi Şekil

Mirasbırakanın kanununda resmi vasiyetnameler için aranan kısmen asıl, kısmen de tali şekle uyarak düzenlediği TMK'da yer almayan vasiyetname şeklidir. Bu tip vasiyetnameler hem TMK.m. 533 ve 534'ün hem de TMK.m.535'in şekil şartlarını kısmen içerir.

Karma vasiyetnameler Türk hukuk sisteminde hem Yargıtay[92] tarafından hem de doktrinde bazı yazarlar[93] tarafından kabul edilmektedir. Ancak Yargıtay'ın

[88] Oğuzman, **a.g.e.**, s. 141.
[89] Oğuzman, **a.g.e.**, s. 141.
[90] Sözlü vasiyetname istismara açık bir vasiyet tarzı olduğundan TMK'da aranan şekil şartlarına uyulup uyulmadığı sıkı bir şekilde denetlenmelidir (Önder, **a.g.e.**, s. 92).
[91] İmre ve Erman **a.g.e.**, s. 91.
[92] İBK., 26.3.1962, 1958/23, 1962/3; Yazıcı ve Atasoy; **a.g.e.**, s. 932.

ve çoğunluk yazarların aksine bazı yazarlar da karma şekilde resmi vasiyetname yapmanın şekilden beklenen yarar göz önüne alındığında mümkün olmadığını savunur. Yazarlar 1984 tarihli Medeni Kanun Öntasarısında açık bir şekilde karma resmi şekli düzenlenip, 4721 s. TMK'da bu düzenlemenin yapılmamasını kanun koyucunun bilinçli olarak karma resmi şekilde vasiyetname yapma imkânını ortadan kaldırma olarak yorumlamaktadır[94].

Karma vasiyetnamelerin geçerli olabilmesi iki şartın birlikte yerine getirilmesine bağlıdır. Bu şartlardan ilki kanunun resmi vasiyetnameyi düzenleyen maddelerinin amacı yerine getirilmesi, ikincisi de TMK. m. 533 ve 534'ün ya da TMK.m.535'in sağladığı şekle ilişkin garantinin altına düşülmemesidir[95].

Karma resmi şekilde vasiyetnameler iki ayrı yol izleyerek yapılabilir.

Bu yollardan ilki resmi vasiyetnamenin okunmadan, fakat imzalanarak düzenlemesidir. Bu ihtimalde resmi vasiyetname düzenlenirken MK 535'te aranan resmi memurun vasiyetnameyi iki tanığın önünde mirasbırakana okuması ve mirasbırakanın da vasiyetname metninin kendisinin son arzularını içerdiğini beyanı gibi tüm şekil şartları yerine getirilir ve bu şartlara ek olarak vasiyetname noter tarafından tanıkların önünde mirasbırakana okunduktan sonra mirasbırakan bu vasiyetnameyi imzalar. Bu durumda artık kanunun aradığının üzerinde bir garanti sağlandığı açıktır ve bu vasiyetname geçerli sayılacaktır[96]. Bu husus Yargıtay'ın 26.03.1962 tarih ve E.23, K.3 sayılı İBK'inda da şu sözlerle ifade edilmiştir: "… *Vasiyetçi imza atamayacak durumda ise, 482. Madde (yeni 535) gereğince düzenlenen resmi senette imzası bulunmayacaktır. Ve 482. madde hükmü de bunu açıkça öngörmektedir. (derpiş etmektedir.). Lakin vasiyetçi, resmi memurun okuduğu senedi, kendisi imza ederse, bu imza dolayısiyle senedi şekil bakımından eksik saymak için hiçbir sebep yoktur. özel olarak yurdumuzda okuma bilmeyen bir çok kimselerin sadece imzalarını atabildikleri ve imzalı bir belgenin, ne de olsa imzasız bir resmi belgeden daha çok güven sağlayacak bir nitelikte olduğu göz önünde*

[93] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 185; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 74 vd.; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 256. Karma resmi şekilde düzenlenen vasiyetnamenin geçersiz olacağı yönündeki görüş için bk. O. Gökhan Antalya, **Miras Hukuku**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009. s. 131-133.

[94] Antalya, **Miras**, s. 132.

[95] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 185.

[96] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 185.

tutulunca, 482. madde uyarınca düzenlenen bir resmi vasiyet senedinde vasiyetçinin imzasının bulunması, onun muteberliği üzerinde etkisiz sayılmalıdır.".

Antalya'ya göre kanunun resmi vasiyetnameler için aradığı şartlara uyulduktan sonra bu şartların yanına bir de ek olarak fazladan bir beyanın ya da imzanın eklenmesi, aranan şartların ağırlaştırılması resmi vasiyetnameyi karma hale getirmez ve bu vasiyetnamenin geçerliliğine herhangi bir etki etmez.

Karma resmi vasiyetnameler açısından tartışmalı olan husus söz konusu vasiyetnamenin resmi memur tarafından şahitler olmadan mirasbırakana okunması ve mirasbırakanın bu vasiyetnameyi imzalayıp şahitler huzurunda vasiyetnamenin kendisine okunduğunu ve vasiyetnamede yer alan hususların kendi son arzularını içerdiğini beyan etmesi halinde bu vasiyetnamenin geçerli olup olmayacağıdır. Bu halde kanunun aradığı iki şahit huzurunda söz konusu metnin mirasbırakana okunması şartının amacı vasiyetname metninin mirasbırakanın son arzularını içerdiğinden emin olmaktır. Bu açıdan metnin resmi memur tarafından şahitler olmadan mirasbırakana okunması halinde kanunun sağlamak istediği koruma gerçekleşmemiş olacağından bu şekilde düzenlenen karma resmi vasiyetname geçerli değildir[97]. Oğuzman: " *mesela, körlüğü sebebiyle vasiyetnameyi okuyamayan, fakat imza edebilen bir kimseye vasiyetnamenin şahitler bulunmaksızın okunması halinde, vasiyetçinin, imzaladığı senedin, kendisine okunan metin olup olmadığını kontrol etmesi mümkün değildir; imzası, bu hususu tevsik edecek güçten yoksundur. Bu sebepledir ki okuyamayanlar için MK. m. 482'deki şekle tam uyulmasını aramak doğru olur. Fakat fazla olarak metinde vasiyetçinin imzası da bulunabilir."* diyerek bu görüşünün gerekçesini açıklamıştır.

Bu şekilde düzenlenen karma vasiyetnamenin geçerliliğini mirasbırakanın okuma yazma bilip bilmemesine göre ayıran yazarlar da vardır. Bu görüşe göre mirasbırakan okuma yazma biliyorsa resmi memurun kendisine okuduğu metnin son arzularını içerip içermediğini kontrol edebileceğinden metnin bir de tanıklar önünde okunmasına gerek yoktur[98]. Oysa karma vasiyetnamenin okuma yazma bilmeyen mirasbırakan tarafından düzenlenmesi halinde artık resmi memur vasiyetnameyi

[97] Oğuzman, **a.g.e.**, s. 130, Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 188.
[98] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 188.

şahitler huzurunda okumak zorundadır aksi halde vasiyetname geçersiz olacaktır(TMK. m. 535)[99].

Karma resmi vasiyetname hazırlarken izlenebilecek ikinci yol ise vasiyetnamenin mirasbırakan tarafından okunup imzalanmadan düzenlenmesidir. Okuma bilen fakat ellerinin hiç olmaması, kırık veya yanık olması gibi nedenlerle imza atamayan mirasbırakanın düzenleyebileceği vasiyetname şeklidir. Bu ihtimalde mirasbırakan vasiyetname metnini bizzat kendisi okur ve imza yerine de vasiyetname metnine TMK. m. 535'teki tanıkların mirasbırakanı vasiyetname yapmaya ehil gördüklerine, vasiyetnamenin okunduğuna ve mirasbırakanın vasiyetnamenin kendisinin son arzularını içerdiğini beyan ettiğine dair beyanları şerh düşülür. Güvenlik bakımından metin mirasbırakan tarafından bizzat şahitler huzurunda okunmalı ve tanıkların verecekleri şerh de vasiyetnameyi resmi memur yerine önlerinde bizzat mirasbırakanın okuduğunu, metni okuyup son arzularını içerdiğine dair beyanda bulunduğunu ve kendilerinin mirasbırakanı vasiyetname yapmaya ehil gördüklerine dair gözlemlerini içermelidir[100].

Baskın görüşün aksine vasiyetnamenin mirasbırakan tarafından okunup fakat imzalanmadan yapılması halinde geçersiz olduğunu savunan yazarlar da vardır. Yazara göre tanıkların metnin noter tarafından değil de mirasbırakan tarafından önlerinde okuduğuna dair şerh vermeleri vasiyetnameyi geçersiz kılmaktadır[101].

1.3.1.2. Miras Sözleşmesi

Miras sözleşmesinde, mirasbırakan mirasçısı ya da mirasçısı dışında bir üçüncü kişiyle ölüme bağlı bir tasarruf yapar ve bu sözleşme ile birlikte ya mirasbırakan kendi terekesi üzerinde bağlayıcı bir maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufta bulunur(TMK. m. 527) ya da sözleşmenin karşı tarafının tereke üzerinde ilerde doğacak olan miras hakkından vazgeçmesini ister (TMK.m. 528)[102]. Vasiyetnameden farklı olarak miras sözleşmesi iki taraflı bir hukuki işlemdir ve bu nedenle iki taraflı hukuki işlemlerde olduğu gibi mirasbırakan ve işlemin karşı

[99] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 188.
[100] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 189.
[101] Antalya, **Miras**, s. 133.
[102] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 99.

tarafının birbirine uygun irade beyanı gerekmektedir[103]. Miras sözleşmesinin karşı tarafı için mirasbırakanın ölümünden sonra kazanılacak bir hak meydana gelir ve mirasbırakanın terekesi üzerinde bir yükümlülük doğar[104].

1.3.1.2.1. Tarafları

Miras sözleşmesi tarafları açısından incelenecek olursa sözleşmenin bir tarafında miras sözleşmesi yapma ehliyetine sahip mirasbırakanın; diğer tarafında da yararlanan taraf olarak vasiyet alacaklısı, atanmış mirasçı ya da yükümlülük altına giren kişi yer alır.

Sözleşme hüküm ifade edeceği zaman açısından sözleşmenin iki tarafı için farklı durumlarda kendini gösterir. Mirasbırakanın bu işlemde terekesi söz konusu olduğu için söz konusu işlem onun açısından ölüme bağlı tasarruf iken sözleşmenin karşı tarafı da işleme terekesiyle katılmadığı sürece onun için de bu defa sağlararası bir tasarruftur[105].

1.3.1.2.2. Tarafların Ehliyeti

Miras sözleşmesinin iki taraflı bir hukuki işlem olması nedeniyle kanun koyucu ehliyete ilişkin şartları vasiyetnameden farklı bir şekilde düzenlemiştir. Söz konusu işlem için aranan ehliyet şartı Medeni Kanunun 503. Madde hükmünde şu şekilde ifade edilmiştir: *Miras sözleşmesi yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip ve ergin olmak, kısıtlı bulunmamak gerekir.* Madde hükmünde aranan şartlar tam fiil ehliyetinin şartlarıdır. Yani kanun açık bir şekilde miras sözleşmesi yapabilmek için ehliyet gruplarından tam ehliyetliler grubuna dâhil olma şartını aramaktadır.[106]

Yukarıda açıklanan şartlar miras sözleşmesinde ölüme bağlı tasarrufta bulunan kişi açısından aranacak ehliyet şartlarıdır[107]. Sözleşmenin karşı tarafının

---

[103] Ayan, **Miras**, s. 97; Öztan, **a.g.e**., s. 257; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 129; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 208.
[104] Öztan, **a.g.e.**, s. 257.
[105] Köprülü, **a.g.e.**, s. 117.
[106] Şener, **Şerh**, s. 344.
[107] Yürürlükte olan Medeni Kanunumuz miras sözleşmeleri açısından aranacak olan ehliyet şartlarını açık olarak düzenlediği halde 743 sayılı Eski Medeni Kanun açısından durum bu kadar net değildir. EMK. m. 450' de durum şu şekilde düzenlenmiştir: "*Miras mukavelesi, yapabilmek için, yapanın reşit olması şarttır."* Kanun yalnız reşit olma şartını aradığı halde her türlü hukuki işlemin en temel geçerlilik şartı olarak aranan ayırt etme gücü burada da aranırdı. Söz konusu madde hükmünde geçen reşit olma hali mahkeme kararıyla, evlilikle veya 18 yaşın doldurulmasıyla kazanılmış olabilirdi.

ehliyeti ise onun ölüme bağlı tasarrufta bulunup bulunmayacak olmasına göre değişir. Kişi ölüme bağlı tasarrufta bulunmayacaksa onun açısından hem iradi hem de kanuni temsil mümkündür çünkü ortada yapılması kişiye sıkı sıkıya bağlı hak olan bir miras sözleşmesi yoktur[108]. Yani tam ehliyetli kişi miras sözleşmesini kendisi yapabileceği gibi bir temsilci vasıtasıyla da yapabilecek, tam ehliyetsiz kişinin ise velayet altında olması halinde yasal temsilcisi; vesayet altında olması halinde de vesayet organları olan sulh ve asliye hukuk mahkemelerinin izni ile vasisi bu sözleşmeyi yapacaktır[109].

Söz konusu işlemde karşı taraf sınırlı ehliyetsiz kişi ise artık onun miras sözleşmesi ile sağlararası bir ivaz borcu altına girip girmeyeceğine bakılır. Herhangi bir ivaz söz konusu değilse artık onun lehine bir karşılıksız kazandırma söz konusu olacağından yasal temsilcinin onayına gerek yoktur[110]. Sözleşmenin ivazlı olması halinde artık sağlararası bir borç doğacağından söz konusu sözleşmeyi velayet altındaki sınırlı ehliyetsiz için ya yasal temsilci onun adına yapacak ya da yaptığı sözleşmeye rıza gösterecektir; vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz için ise vasinin rızası ile birlikte vesayet organlarının izni de aranacaktır.

Yasal temsilciyle yapılan ivazlı miras sözleşmelerinde ise velayet altındaki sınırlı ehliyetsize kayyım sadece atanacakken, vesayet altındaki sınırlı ehliyetsize ise

---

Kanun açıkça reşit olma şartı aradığından sınırlı ehliyetsiz grubuna dâhil ayırt etme gücüne sahip küçükler bu sözleşmeyi zaten yapamazlardı. Oysaki asıl sorun ayırt etme gücüne sahip, reşit yani ergin olduğu halde kısıtlı olan sınırlı ehliyetsizler açısından söz konusuydu. Bu kişilerin miras sözleşmesi yapıp yapamayacakları konusunda EMK'da bir açıklık yoktu. Doktrinde kısıtlıların miras sözleşmesi yapıp yapamayacaklarına ilişkin tartışmalar mevcuttu. Ancak genel görüşe göre onların da miras sözleşmesi yapma hakkı yoktu (Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 43; Kocayusufpaşaoğlu,**a.g.e.**, s. 141; Köprülü, **a.g.e.**, s. 126.). Bu görüşün aksine EMK.m.406/5'e dayanarak kısıtlıların da sulh mahkemesinin izni ve asliye mahkemesinin müsaadesiyle miras sözleşmesi yapabileceğini savunan yazarlar da mevcuttu (Berki, **a.g.e.,** s. 84-85.). Ancak doktrinde miras sözleşmesi yapma hakkının kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olması nedeniyle vesayet organlarının izninin miras sözleşmesine terekesiyle katılmayan taraf için geçerli olduğu savunulmaktaydı (Köprülü, **a.g.e.**, s. 126; Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 43; Kocayusufpaşaoğlu,**a.g.e.**, s. 141.). 4721 sayılı TMK. m. 503'te açıkça miras sözleşmesi yapacak kişi açısından aranan şartları belirttiğinden yukarda yer verilen tartışmaların günümüzde bir önemi yoktur.

[108] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 103; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 189; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 238.

[109] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 103, Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 238.

[110] Sınırlı ehliyetsiz sözleşmenin yapıldığı anda değil de mirasın geçmesi yani mirasbırakanın vefatı anında borç altına gireceğinden ona yapılan kazandırmanın yükümlü olması işlemin yine tek başına onun tarafından yapılabilmesini engellemez. Söz konusu kural onun mirasçı atandığı ya da lehine vasiyet yapıldığı hallerde de geçerlidir. Çünkü o, mirasçı atandığında külli halef olarak terekenin borçlarının altına da girse de yasal temsilcisi mirası reddederek onu koruyabilir **(**Bk. Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 103).

kayyım atanmasının yanında hem kayyım hem de sözleşmeyi onaylayacak olan vesayet organları da sözleşmeye katılacaktır.

Sözleşmenin her iki tarafının da sözleşmeye terekesiyle katılması yani ölüme bağlı tasarrufta bulunması halinde artık tam ehliyetin şartları her iki taraf için de aranacaktır[111].

1.3.1.2.3. Şekil Şartları

Miras sözleşmesinin şekli TMK.'da şu şekilde düzenlenmiştir: "*Miras sözleşmesinin geçerli olması için resmi vasiyetname şeklinde düzenlenmesi gerekir.*

Sözleşmenin tarafları, arzularını resmi memura aynı zamanda bildirirler ve düzenlenen sözleşmeyi memurun ve iki tanığın önünde imzalarlar(TMK.m. 545)." Miras sözleşmeleri şekil yönünden TMK'da açıkça belirtildiği gibi resmi vasiyetnamenin şekline tabidir. Resmi vasiyetnamelerde kanunun aradığı şekil şartlarına yukarda değinildiğinden burada tekrar edilmeyecektir.

Miras sözleşmesinin yapılmasında resmi vasiyetname şekillerinden birine uyulması şartının aranması sözleşmeye terekesiyle katılan yani ölüme bağlı tasarrufta bulunan taraf açısından geçerlidir[112]. Sözleşmeye terekesiyle katılmayan taraf açısından hukuki işlemlere uygulanacak genel şartlar aranır. Bu kişi açısından işlem sağlararası bir borç doğuruyor olsa bile onun için uyulması gereken şekil ve geçerlilik şartları sağlararası hukuki işlemlere uygulanacak şartlardır. Bu durumun en belirgin örneği onun açısından temsilin söz konusu olabilecek olmasıdır[113].

Yapılmak istenen miras sözleşmesinin TMK'da aranan geçerlilik şartlarına uyulmadan yapılması halinde ortaya çıkan sakat miras sözleşmesinin, resmi vasiyetnameye tahvili belirli şartlar altında mümkündür. Bu açıdan resmi

---

[111] Ayan, **Miras**, s. 85.

[112] Öztan, **a.g.e.**, s. 196; Saibe Oktay-Özdemir, **Ölüme Bağlı Tasarruflara İlişkin Bazı Sorunlara Genel Bakış Saibe Oktay Özdemir Sunumu**, https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjT173Kz_NAhXEiSwKHUfTA54QFggpMAU&url=http%3A%2F%2Fportal.tnb.org.tr%2FAntalyaNoterOdasi%2FPublishingImages%2FLists%2FDuyurularListesi%2FEditForm%2FPrf.Dr.Saibe%2520Oktay%2520%25C3%2596zdemir%2520sunumu.docx&usg=AFQjCNH8EAvBIMVNMxkDUCk7DAy85aBtZA&bvm=bv.127178174,bs.1,d.bGs (Erişim Tarihi: 20.07.2016, s. 2).

[113] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 228; Dural ve Öz, **a.g.e.**; s. 106,Öztan, **a.g.e.,** s. 259.

vasiyetnamenin bütün geçerlilik şartlarına sakat olan miras sözleşmesinde uyulmuş olmalı ve mirasbırakanın karşılıklı bağlanma durumu olmasa bile yine de bu miras sözleşmesini yapacağına kanaat getirilebiliyor olmalıdır[114].

Ancak TMK. her ne kadar miras sözleşmesinin resmi vasiyetnamenin şekline tabi olduğunu belirtse de tek taraflı bir hukuki işlem olan vasiyetname ile iki taraflı bir hukuki işlem olan miras sözleşmeleri arasında şekil yönünden bazı farklar vardır[115]. Bu farklardan ilki tarafların aynı anda noter önünde bulunması açısından söz konusudur. Ölüme bağlı tasarrufta bulunan tarafın bizzat noter önünde bulunması şartı aranırken karşı taraf açısından bir ölüme bağlı tasarruf yapma söz konusu değilse o kendisini ister yasal ister iradi temsilci vasıtasıyla da temsil ettirebilir[116]. Miras sözleşmeleri Noterlik Kanununa göre düzenleme şeklinde yapılması zorunlu işlemlerdendir[117]. Mirasbırakan metni bizzat okuyabileceği gibi okuma yazma bilmiyor ya da okumak istemiyorsa metin ona noter tarafından okunabilecektir. Bu açıdan işleme ölüme bağlı tasarrufta bulunmadan katılan karşı taraf açısından bu durum gerekli değildir o metni kendisi okuyabileceği gibi metin ona noter ya da başka bir kimse tarafından da okunabilir[118]. Tarafların imzası açısından da resmi vasiyetname ile fark gösteren miras sözleşmesinde mirasbırakan metni bizzat imzalamalı ya da TMK. m. 535'teki kurallara uygun olarak şekil imza açısından tamamlanmalıdır. Mirasbırakanın imzası açısından TMK'nın aradığı bu şekil şartlarına uymak gerekirken işlemin karşı tarafı için TBK.'nın 14 vd.deki imzaya ilişkin şartlar uygulanır[119]. Mirasbırakanın söz konusu metnin son arzularına uygun olduğunu noter ve tanıklar önünde beyan etmesi geçerliliğe ilişkin bir şekil şartı iken;

---

[114] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 106

[115] Resmi vasiyetname ile miras sözleşmeleri arasında şekle ilişkin farkların yanında yapılan miras sözleşmesinden tek taraflı olarak dönme imkânının bulunmaması vardır. (Ömer Çınar, "Miras Sözleşmesinin Tek taraflı İrade Beyanı ile Sona Erdirilmesi", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl:6, S. 12, s. 219-230, Güz 2007/2, s. 220). Bu bakımdan yapılan vasiyetname her ne kadar resmi şekilde, resmi memur ve tanıklar önünde yapılsa da resmi vasiyetnameden tek taraflı olarak dönmek mümkündür. Miras sözleşmelerinden tek taraflı irade beyanıyla dönmenin ayrıntılı şartları için ayrıca bk. Öz Seçer, "Miras Sözleşmesinden Tek Taraflı Dönme", **TBB Dergisi**, S. 111, ss. 37-60, 2014, s. 39 vd.

[116] Öztan, **a.g.e.**, s. 196; Oktay-Özdemir, **Sunum**, s. 2.

[117] Bu bakımdan Noterin bizzat kendisinin düzenlemeye katılması mecburi değildir. Noter çalışanlarının huzurunda yapılan miras sözleşmesi de geçerlidir. Yargıtay bu duruma şu ifadelerle değinmiştir: "Medeni Kanunun 479. maddesinde, noterden söz edilmesi noterlik makamını amaç tutmaktadır. Bu bakımdan aynı yetkiyi taşıyan noter vekilinin özellikle başkatibin düzenlediği vasiyetname bu yönden geçerlidir" (Oktay-Özdemir, **Sunum**, s. 8).

[118] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 108.

[119] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 108; Öztan,**a.g.e.**, s. 260. Bk. TBK. m. 14/f.2-15-16.

işlemin karşı tarafının herhangi bir ölüme bağlı tasarrufta bulunmaması halinde bu beyanda bulunma zorunluluğu yoktur[120]. Yapılan miras sözleşmesinde tarafların ikisinin de ölüme bağlı tasarrufta bulunması halinde tanıkların verecekleri şerh işlemin iki tarafı için de geçerlidir. Miras sözleşmesinin diğer tarafının sözleşmeye kendisinin yaptığı herhangi bir ölüme bağlı tasarruf söz konusu olmadan katılması halinde ise verilecek olan şerh onu kapsamayacak sadece ölüme bağlı tasarrufta bulunan tarafı kapsayacaktır[121]. Medeni Kanunumuzda yapılan miras sözleşmelerinin saklanması gerektiğiyle ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak NK. uyarınca noterlerin düzenledikleri miras sözleşmelerini saklamaları onlar açısından bir zorunluluktur (NK. m. 84)[122]. Söz konusu sözleşmenin saklanmaması onun geçerliliğine etki etmez.

1.3.2. Maddi Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruftan kasıt gerek vasiyetname gerekse de miras sözleşmesinin konusu, açıklanan iradenin içeriğidir[123]. Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar kural olarak TMK. m. 514 ve 530 arasında düzenlense de TMK. m. 510, 513, 528 ve 550'de de maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf çeşitleri sayılmaktadır[124]. Sayılan tasarrufların bir kısmı miras hukukuyla bağlantılı iken bir kısmında bu bağlantı bulunmamaktadır[125]. Miras hukukuyla bağlantılı olanlar mirasbırakanın terekesi ve mirasbırakanın hak ve borçlarına halefiyetle ilgilidir[126].

---

[120] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 108.
[121] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 108; Köprülü, **a.g.e.**, s. 150.
[122] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 109; Öztan,**a.g.e.**, s. 260.
[123] Baki İlkay Engin, "1998 Tarihli Türk Medeni Kanunu Tasarısının Ölüme Bağlı Tasarrufun Konularına İlişkin Hükümlerinin (MKT. 514-530) Değerlendirilmesi", **Cumhuriyetin 75. Yıl Armağanı**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, ss. 853-877, İstanbul 1999, s. 855; Köksal Özağca, **Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi**, Yetkin Basım Yayın ve Dağıtım, Ankara 2006, s. 37. Maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufta bulunan mirasbırakanın çeşitli sınırlar içerisinde hareket etmesi gerekmektedir. Bu sınırlar saygı gösterilmesi gereken saklı paylar; hukuka ve ahlaka aykırı olmaması gereken düzenlemeler, şart ve yükümlülükler; birden fazla artmirasçı atayamama ve yine birden fazla vasiyet alacaklısı belirleyememedir (Öztan, **Miras**, s. 291).
[124] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 137; Öztan, **Miras**, s. 294.
[125] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 137. Miras hukukuyla doğrudan bir bağlantısı olmayanlar vakıf kurma, evlilik dışı doğan çocuğu tanıma örneklerinde olduğu gibi TMK'nın diğer dallarıyla ilgilidir (Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 138).
[126] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 137.

Miras hukukuyla bağlantılı olan maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar sınırlı sayı ilkesine tabidir[127].

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf çeşitleri mirasçı atama, belirli mal bırakma, yükleme, vakıf kurma, yedek ve art mirasçı atama, vasiyeti yerine getirme görevlisi atama, mirastan feragat, mirasçılıktan çıkarma, borç ödemeden aciz sebebiyle mirasçılıktan çıkarma, paylaşma kuralları, vasiyetten dönme, miras sözleşmesinden dönme, denkleştirmeye ilişkin düzenlemeler ve evlilik dışı çocuğu tanımadır[128].

[127] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 138. Bu bakımdan yapılan tasarrufun kanunda sayılanlardan hiçbirine uymaması durumu söz konusu olursa, yapılan tasarruf bağlayıcı olamayacaktır (Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 138).

[128] Öztan, **Miras**, s. 294-295. Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar yapılırken bazısı sadece miras sözleşmesi ile bazısı sadece vasiyetname ile bazısı ise hem miras sözleşmesi hem de vasiyetname ile yapılabilir. Bu bakımdan maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar ile şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar arasında bir bağ bulunmaktadır (Öztan, **Miras**, s. 295; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 138).

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜ VASİYETNAMENİN GEÇERLİLİK ŞARTLARI

Sözlü vasiyetname yakın ölüm tehlikesi, ulaşımın kesilmesi, hastalık, savaş gibi olağanüstü durumlar işinde bulunan ve içinde bulunduğu bu olağanüstü şartlar yüzünden resmi ya da el yazılı vasiyetname yapamayacak durumda olan mirasbırakanın başvurduğu bir tasarruf şeklidir(TMK. m. 539/f.1). ancak bu vasiyetname tipine başvurabilmek için maddi ve şekli olarak nitelendirilebilecek şartlar aranmaktadır. Çalışmamızın ikinci bölümünde bu şartlar ayrıntılı olarak incelenecektir.

2.1. MADDİ ŞARTLAR

2.1.1. Ehliyete Sahip Olma

Bir kimsenin ölümünden sonra malvarlığının ne olacağını belirleyebilmesi kişinin ölüme bağlı tasarruf yapma ehliyetine sahip olmasına bağlıdır. Bu ehliyet de kişinin geçerli bir vasiyetname veya miras sözleşmesi yapabilmesi anlamına gelmektedir[129].

Ölüme bağlı tasarruf yapma ehliyeti hem hak hem de fiil ehliyetini ilgilendiren bir konudur. Kişinin ölüme bağlı tasarruf yapabilmesi için kişide hak ehliyetinin yanında fiil ehliyetinin de olması gerekmektedir. Her ne kadar hak ve fiil ehliyeti birbirinden farklı kavramlar olsa da kanun bazen evlenme, ölüme bağlı tasarruf yapma gibi bazı özel konularda hem hak hem de fiil ehliyetini birden

[129] Öztan, **a.g.e.**, s. 190.

aramaktadır[130]. Ölüme bağlı tasarruf yapma için kanunun aradığı şartlardaki eksiklik kişinin yapılacak olan işlem için hem hak hem de fiil ehliyetini ortadan kaldırır[131].

Vasiyetname yapma açısından ehliyet şartları şu şekilde düzenlenmiştir: *"Vasiyet yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip ve on beş yaşını doldurmuş olmak gerekir(TMK. m. 502)"* Her ne kadar kanunun yapılmasına ancak istisnai durumlarda izin verdiği bir tür de olsa vasiyetname türlerinden olan sözlü vasiyetname için de aranacak şartlar maddede sayıldığı gibi ayırt etme gücü ve on beş yaşın doldurulmasıdır. Aşağıda kanunun aradığı ayırt etme gücü ve on beş yaşını doldurmuş olma şartları ayrı ayrı incelenecektir.

Ölüme bağlı tasarruflarda ehliyet açısından değinilmesi gereken bir diğer nokta ise ölüme bağlı tasarruf yapma ehliyetinin aranacağı andır. Ölüme bağlı tasarruf yapmak isteyen kişide var olması gereken ehliyet tasarrufun yapıldığı anda mevcut olmalıdır. Daha önceki veya daha sonraki ehliyetsizlik hali söz konusu tasarrufun geçerliliğini etkilemez. [132]

2.1.1.1. Ayırt Etme Gücü

Ayırt etme gücü Türk Medeni Kanununda[133] şu şekilde düzenlenmiştir: " *Yaşının küçüklüğü yüzünden veya akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ya da bunlara benzer sebeplerden biriyle akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olmayan herkes, bu Kanuna göre ayırt etme gücüne sahiptir(TMK. m.13)."* Hüküm incelendiğinde görülecektir ki kanun kişinin ne zaman, hangi şartlarda ayırt etme gücüne sahip sayılacağını değil, hangi hallerin ayırt etme gücünü ortadan kaldıracağını saymıştır. Yani hüküm tersten bir yaklaşımla ayırt etme gücünün ne zaman varsayılacağını değil ne zaman ortadan kalkmış sayılacağını düzenlemiştir.

---

[130] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 56.
[131] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 56.
[132] Bu husus Yargıtay kararlarında şu şekilde hüküm altına alınmıştır: " Ölüme bağlı tasarrufta bulunduğu zaman, kişinin ehil olması gerekir." Y. 2. HD., 24.05.1977, 4225/4392 (Şener, **Vasiyet**, s. 409); aynı yönde Y. 2. HD., 21.09.2976, 5541/6422, (Şener, **Vasiyet**, s. 409).
[133] Söz konusu hüküm EMK'nın yine 13. maddesinde temyiz kudreti başlığı altında şu şekilde düzenlenmiştir: "(d. Temyiz Kudreti)- Yaşının küçüklüğü sebebiyle yahut akıl hastalığı veya akıl zayıflığı veya sarhoşluk ve bunlara benzer sebeplerden biriyle makul surette hareket etmek iktidarından mahrum olmayan her şahıs, Kanunu Medenice mümeyyizdir."

Görüleceği üzere TMK'da ayırt etme gücü kavramının tanımı yapılmamıştır. Bununla birlikte İsviçre Medeni Kanunu'nun 1900 Tarihli Ön Tasarısının 10. Maddesinden yola çıkan yazarlar ayırt etme gücünü kişinin kendisini harekete geçiren nedenleri ve bu nedenlerin sonuçlarını doğru olarak anlaması, bunun sonucunda da bu anlayışa uygun olarak hareketlerini yönlendirmesi olarak tanımlamıştır[134].

Ayırt etme gücü psikolojik ve biyolojik olmak üzere iki unsurdan oluşmaktadır. Psikolojik unsur; kişinin yöneldiği davranışın sebep ve sonuçlarını ve bu davranış neticesinde ortaya çıkacak sonuçları kavrayabilmesi ile birlikte bu sonuçları dış dünyada hayata geçirebilme yeteneğidir[135]. Yani diğer bir deyişle psikolojik unsur *makul surette davranabilme iktidarı'*dır. Makul surette davranabilmek de kişinin karşılaştığı olayda normal olan yani orta zekâ seviyeli, makul, mantıklı pek çok insan nasıl davranıyorsa onlar gibi davranması demektir[136].

Biyolojik unsur ise; bu durumlardan herhangi birinin varlığı halinde kişinin makul surette, yani akla uygun şekilde, davranabilme gücünü ortadan kaldırabilen nedenlerdir[137]. Hükümde sayılan bu nedenler yaş küçüklüğü[138], akıl hastalığı[139], akıl zayıflığı[140], sarhoşluk[141] ve bunlara benzer sebepler[142]dir.

---

[134] Helvacı İlhan, "Temyiz Kudretinden Yoksun Şahısların Hukuku Sorumluluğu Üzerine", **İHFM**, C. 55, S. 4, ss. 145-171, 1997, s. 145.

[135] Helvacı, **a.g.m.**, s. 146.

[136] Akıntürk, Akipek ve Ateş-Karaman, **a.g.e.**, s. 287.

[137] Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, **a.g.e.**, s. 49; Helvacı, **a.g.m.**, s. 146.

[138] Türk ve İsviçre Medeni Kanunlarında kişilerin hangi yaştan itibaren ayırt etme gücüne sahip sayılacağına dair bir düzenleme yapılmamıştır. Bu nedenle Türk Hukuku açısından yaşın bir kimsenin ayırt etme gücüne etkisi incelenirken her bir somut olayın özellikleri ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Örneğin yedi yaşındaki çocuğun kalem alma konusunda ayırt etme gücüne sahip olduğu kabul edilirken aynı çocuğun taşınmaz alım satımı konusunda ayırt etme gücüne sahip olmadığının kabul edilmesi gerekir. (Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir**, a.g.e.,** s. 51). Ancak alman Medeni kanunu yedi yaşın doldurulmasını, Yunanistan medeni kanunu on yaşının doldurulmasını, Rusya Medeni kanunu ise onbeş yaşının doldurulmasını ayırt etme gücüne sahip olmanın şartı olarak düzenlemiştir (Özsunay Ergun, **Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1977, s. 40).

[139] Akıl hastalığının tıbbi açıdan tanımı şu şekilde yapılmaktadır: tıbben akıl hastalığı kabul edilen hallerin hepsi kişinin ayırt etme gücünü kaybetmesine neden olmaz. Bu sebeple söz konusu hastalık yüzünden kişi makul biçimde, akla uygun, hareket edemiyorsa artık ancak o zaman söz konusu hastalık ayırt etme gücünü ortadan kaldırıyor demektir (Arpacı Abdulkadir, **Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler)**, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul 2000, s. 23). Akıl hastalığının ayırt etme gücüne olan etkisi bakımından önemli olan husus söz konusu hukuki işlemin veya fiilin yapıldığı anda kişinin ayırt etme gücünün olup olmadığıdır. Bu nedenle kişinin akıl hastası olduğunun saptanması tek başına yetmez. Araştırılması gereken asıl nokta kişinin yakalanmış olduğu akıl hastalığından dolayı söz

Maddede sayılan ve sarhoşluk benzeri sebeplerden olmayan aşırı hırs, şiddetli nefret ve kızgınlık gibi hal içinde bulunan kişinin bu durum dolayısıyla akla uygun biçimde davranamamış olması halinde kişinin ayırt etme gücünü kaybettiği söylenemez[143].

Madde metninden de anlaşılacağı gibi bir kimsenin ayırt etme gücüne sahip olduğundan bahsedebilmek için yukarıda sayılan nedenlerden birinden dolayı akla uygun şekilde hareket etme gücünden mahrum olmamalı yani yaptığı fiilin sebep ve sonuçlarının yaratacağı değişikliğin farkında olmamalı ve ortaya çıkacak bu değişik durumu istemelidir.

---

konusu işlem ya da fiilin yapıldığı anda ayırt etme gücüne sahip bulunup bulunmadığıdır (Akipek, Akıtürk ve Ateş Karaman, **a.g.e.**, s. 291; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir**, a.g.e.**, s. 51).

[140] Ayırt etme gücünü ortadan kaldıran diğer bir neden olan akıl zayıflığı; *akli melekelerde, akli ve ruhi faaliyetlerde ya doğumdan gelen ya da sonradan oluşan bir yeteneksizlik, bir duraklama halidir* (Akıntürk, Akipek ve Ateş-Karaman, **a.g.e**. s. 291'den naklen). Diğer bir deyişle akıl zayıflığı kişinin akli melekelerinin ya hiç ya da yeteri kadar gelişememiş olması ya da zamanla doğal bir şekilde zayıflamasıdır. (Erkan Vehbi Umut ve Yüceer İpek, "Ayırt Etme Gücü", **AÜHFD**, C. 60, S. 3, ss. 485-522, 2011, s. 492. Akıl zayıflığı olarak sayılabilecek haller arasında zekâda doğuştan gelen gerilik veya yaşla ortaya çıkan gerileme sayılabilir (Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir**, a.g.e.**, s. 52). Akıl zayıflığı zeka ve muhakeme yeteneğini ortadan kaldırıyorsa ayırt etme gücünü etkiliyor demektir. Bu açıdan söz konusu durumda her somut olay için ayrı ayrı değerlendirme yapılmalıdır. (Özsunay, **a.g.e**. s. 42; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, **a.g.e.**, s. 52; Akıntürk, Akipek ve Ateş-Karaman, **a.g.e**., s. 291)

[141] Sarhoşluk hali alınan alkol dolayısıyla kişide makul hareket edebilme yeteneğinin geçici süreliğine ortadan kalkmasıdır. Kişi alkolü aldıktan sonra makul hareket yeteneğini ne zamandan itibaren kaybettiğini saptamak için kullanılacak kriter alınan alkolün miktarı veya cinsi değildir. Bunların yanında kişiye bağlı olan alkole dayanma gücü, kişilik özellikleri ve bunlarla beraber yapılan fiilin hukuki niteliğidir (Özsunay, **a.g.e**., s. 42; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, **a.g.e.**, s. 52; Akıntürk, Akipek ve Ateş-Karaman, **a.g.e**., s. 292).

[142] Madde metninde kullanılan bunlara benzer sebepler ifadesinden dolayı doktrinde görüş ayrılıkları mevcuttur. Tartışmanın sebebi kanun koyucunun bu ifadesi ile sadece sarhoşluğa benzer sebepleri mi yoksa sarhoşlukla beraber maddede yer alan diğer sebeplere benzer sebepleri mi kastettiğinin açık olmamasıdır. Görüşlerden birine göre TMK m. 13'ü karşılayan Fransızca ve Almanca metinlerde yer alan ifadeler dilimize " sarhoşluk veya benzer sebepler" şeklinde çevrilebilir. Oysa TMK. m.13'teki ifadede "…bunlara benzer sebepler…" denmektedir. Buradan yola çıkan yazarlar TMK. m. 13'ün mehaz kanuna oranla daha geniş bir anlam içerdiğini ifade eder ve sözü edilen benzer hallerin kapsamına sadece sarhoşluğa değil sarhoşlukla beraber akıl hastalığı, akıl zayıflığı ve yaş küçüklüğüne benzer hallerinde girdiğini ifade ederler (Helvacı, **a.g.m.**, s. 147). Doktrindeki baskın görüşe göre ise, söz konusu ifade kapsamına sadece sarhoşluğa benzer sebepler girmektedir. Çünkü çerçevesi belirli kavramlardan olan akıl hastalığı ve akıl zayıflığına benzer haller söz konusu değildir. Bu nedenle de ayırt etme gücünü ortadan kaldırabilecek diğer haller ancak sarhoşluk kavramına giren afyon, esrar, eroin gibi uyuşturucu maddelerin yaptığı etki ile birlikte bazen ateşli hastalığın neden olduğu sayıklama hali, uyurgezerlik, hipnotizma ve telkin yolu ile meydana gelen şuur bozukluklarıdır (Erkan ve Yüceer, **a.g.m.**, s. 494; Helvacı, **a.g.m.**, s. 147). Kanaatimizce doktrindeki hakim görüşün belirttiği gibi akıl hastalığı ve akıl zayıflığı çerçevesi belirli ve kendisine benzeyen haller bulunmayan durumlar olduğundan madde metninde geçen bunlara benzer haller ifadesi sarhoşluğa benzeyen haller olarak algılanmalıdır.

[143] Helvacı, **a.g.m.**, s. 148; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 63. Aksi yönde görüş için bk. Dural Mustafa, **Türk Medeni Hukukunda Gerçek Kişiler 3444 Sayılı ve 3678 Sayılı Kanunlara Göre**, Filiz Kitabevi, Gözden Geçirilmiş ve Değiştirilmiş 4. Bası, İstanbul 1995, s. 59.

Duruma vasiyetname yapma açısından bakıldığında olması gereken vasiyetname yapacak kişinin vasiyetname yapmanın sebep ve sonuçlarını anlaması gerektiğidir[144]. Ayırt etme gücü nispi bir kavramdır. Yani her somut olay açısından ayırt etme gücünün varlığı ayrı ayrı incelenmeli ve fiilin yapıldığı an dikkate alınmalıdır. Ayırt etme gücünün nispiliği onun sürekli bir güç olmadığının da işaretlerini verir[145]. Yani şu an ayırt etme gücüne sahip olan bir kişinin bundan bir süre sonra da kesin olarak ayırt etme gücüne sahip olacağı ya da şu an herhangi bir nedenle ayırt etme gücünden mahrum olan kimsenin her zaman ayırt etme gücünden mahrum olacağı söylenemez. Ayırt etme gücünün nispi olup sürekli bir yetenek olmamasının ölüme bağlı tasarruflara yansıması ise ayırt etme gücünün söz konusu tasarrufun yapıldığı anda bulunması gerektiğidir. Bu açıdan kişinin ölüme bağlı tasarrufu yapmadan önce ayırt etme gücü yoksa ancak yaptığı sırada bu güce sahipse söz konusu ölüme bağlı tasarruf geçerlidir. Yine aynı şekilde tasarrufu yapan kişinin onu yaptığı anda var olan ayırt etme gücünü sonradan kaybetmesi yapılan ölüme bağlı tasarrufu geçersiz hale getirmez[146].

Buna paralel olarak ölüme bağlı tasarrufun yapıldığı anda olmayan ayırt etme gücünün sonradan yerine gelmesi söz konusu tasarrufu geçerli hale getirmeyeceğinden yapılan tasarrufun geçerli olmasını isteyen mirasbırakan ayırt etme gücüne sahip olduktan sonra tekrar bir miras sözleşmesi veya vasiyetname yapmalıdır[147].

Bütün bu bilgiler ışığında sözlü vasiyetname yapma açısından ayırt etme gücü incelenecek olursa, kişi sözlü vasiyetname yaptığı anda tanıklar önünde beyanda bulunurken söylediği bu sözlerin kendisinin ölümünden sonra uygulanmasını istediği arzuları olduğunun bilincinde olmalı ve bu sözlerin yine ölümünden sonra hukuk dünyasında meydana getireceği bu değişikliklerin sonuçlarını istemelidir. Ayrıca sözlü vasiyetnamenin niteliği gereği son arzular tanıklara olağanüstü hal altında söylendiğinden bu olağanüstü hal esnasında da kişide ayırt etme gücünün bulunması

[144] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 57; Bolak, **a.g.e.**, s. 1001. Ölüme bağlı tasarrufun yapıldığı anda mirasbırakanın ayırt etme gücünden yoksun olduğunu iddia eden taraf bu iddiasını ispat etmelidir (Bolak, **a.g.e.**, s. 1001).
[145] Akıntürk, Akipek ve Ateş-Karaman, **a.g.e.**, s. 289.
[146] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 57.
[147] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 57.

gerekmektedir. Ayrıca niteliğine göre olağanüstü halin kişide oluşturabileceği panik, korku, aşırı heyecan, hırs, ateşli hastalığın neden olduğu sayıklama hali gibi durumlar yukarıda da belirtildiği gibi ayırt etme gücünün kaybına neden olan TMK'da sayılan "*buna benzer haller"* kapsamına girmediğinden kişinin olağanüstü hal altında yaptığı sözlü vasiyetname geçerli sayılmalıdır.

2.1.1.2. Yaş

Vvasiyetname yapmak için ayırt etme gücüne sahip olmanın yanında aranan bir diğer şart da on beş yaşın[148] doldurulmuş olmasıdır (TMK. m. 502). Bu düzenleme ile kanun henüz ergin olmayan kimseye de vasiyetname yapma imkânı tanımıştır.

Henüz ergin olmayan kimseye vasiyetname yapma imkânının tanınmasının iki nedeni vardır. Bunlardan ilki vasiyetname yapmanın hukuki bir işlem olarak mutlak bir şekilde kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olmasıdır[149]. Kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kişiliği yakından ilgilendirmesinden dolayıdır ki bu hakların kullanımı açısından temsil yasağı söz konusudur[150]. Vasiyetname yapma açısından hakkın niteliği gereği söz konusu olan bu temsil yasağından dolayı kanun koyucu vasiyetname yapma yaşını on beş olarak belirlemiş ve henüz ergin olmayan kimselerin de bu haktan mahrum olmasını engellemiştir[151].

Bir diğer sebep ise yine vasiyetnamelerin hukuki nitelik olarak tek taraflı hukuki işlemlerden olmasıdır. Bilindiği gibi tek taraflı hukuki işlemlerin kurulabilmesi için karşı tarafın olumlu beyanına gerek olmadığı gibi yine geri alınması için de karşı tarafın iradesine gerek yoktur[152].

Kanımızca vasiyetnamelerde erginlik şartının aranmamasının sayılan iki sebebin yanında bir üçüncüsü de işlemin ölüme bağlı bir tasarruf olması yani kişinin ölümünden sonra hüküm ve sonuçlarını doğuracak olmasıdır. Kişinin vefatından ya

---

[148] Doktrinde vasiyetname yapabilmek için aranması gereken yaş şartının da ergin olmak için aranan on sekiz yaşın doldurulması gerektiği de savunulmaktadır. Söz konusu görüş kanuni erginlik yaşı olan on sekiz yaşın altındaki kişinin ancak resmi vasiyetname yoluna başvurabilmesi gerektiği yönündedir (Önder, **a.g.e.**, s. 44-45).

[149] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 58; Hatemi, **a.g.e.**, s. 80; Ali Naim İnan, Şeref Ertaş ve Hakan Albaş, **Miras Hukuku**, Seçkin Yayınları, Ankara 2008, s. 169.

[150] Oguzman ve Barlas, **a.g.e.**, s. 164.

[151] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 58; Hatemi, **a.g.e.**, s. 80; İnan, Ertaş ve Albaş, **a.g.e.**, s. 169.

[152] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 58; Hatemi, **a.g.e.**, s. 80; İnan, Ertaş ve Albaş, **a.g.e.**, s. 169.

da daha geniş bir ifade ile kişiliğinin sona ermesinden sonra onu ve onun malvarlığını korumanın artık pratik bir yararı kalmamaktadır. Kalan mirasçılar açısından düşünüldüğünde de onların en azından saklı paylarını koruyan hukuki mekanizmalar zaten mevcuttur ve mirasçılar tarafından her zaman kullanılabilir[153].

Doktrinde Hatemi, henüz on beş yaşını doldurmuş bir kimsenin vasiyetname yapmasının söz konusu işlemin sırf bağlayıcı olmaması nedeni ile uygun olmayacağı görüşündedir. Vasiyetname kapsamında kişi malvarlığı üzerinde ölümünden sonra geçerli olmak üzere her türlü tasarrufta bulunabilir. Yani maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufun kapsamına sıradan bir bisikletin belirli bir şahsa miras bırakılmasından, çok değerli bir gayrimenkulün bırakılmasına; mirastan ıskattan, tanımaya kadar pek çok farklı hukuki işlem konu olabilir. Bu nedenle yazar, kişi her ne kadar on beş yaşını doldurmuş olsa da her somut olay için yapılan işlemin özellikleri göz önüne alınarak ayırt etme gücünün bulunup bulunmadığı dikkat ve özenle araştırılması gerektiği savunmaktadır[154].

2.1.1.3. Kısıtlıların Durumu

Türk Medeni Kanununda kısıtlıların vasiyetname yapabilme açısından durumu düzenlenmemiştir. Vasiyetname yapma ehliyetini düzenleyen hüküm incelendiğinde aranan şartların sadece belirli bir yaş sınırını geçmiş olmak ve her hukuki işlemin geçerliliği için aranan ayırt etme gücüne sahip olmak olduğu açıktır. Bu nedenle kısıtlı kimselerin vasiyetname yapma ehliyeti incelenirken MK. m. 405 ve 480'de düzenlenen kısıtlılık sebeplerini incelemek gerekmektedir. TMK'da sayılan kısıtlama nedenleri akıl hastalığı, akıl zayıflığı, savurganlık, alkol ya da uyuşturucu bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim, yaşlılık, sakatlık, deneyimsizlik ve ağır hastalıktır. Buradan bakıldığında sayılan nedenlerden akıl hastalığı ve akıl zayıflığı nedeni ile kısıtlananlar hariç diğer sebepler yüzünden kısıtlanan birinin yapacağı vasiyetname kişi ayırt etme gücüne sahip olduğu sürece

[153] Ölüme bağlı tasarrufun kişinin ölümünden sonra terekesi üzerinde etki göstereceğinden dolayı sağlararası işlemlerden daha az sakınca olduğunu, işlemi yapan kişinin sonuçlar doğduğunda ölmüş olacağından devleti uğraştırmayacağı görüşü de bizim bu düşünce tarzımızı destekler niteliktedir. Söz konusu görüş için Bk. İnan, Ertaş ve Albaş, **a.g.e.**, s. 169.

[154] Hatemi, **a.g.e.**, s. 80.

geçerli sayılmalıdır[155] ve vasiyetname yapmak kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğu için veli ya da vasisinin izin ya da icazeti aranmamalıdır.

Oysa TMK'da akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebeplerinden biriyle vesayet altına alınmış kimseler için durum ayrıca incelenmelidir. Bu kimseler genel olarak ayırt etme gücünden mahrum olduklarından vasiyetname yapmaları da mümkün değildir ve yaptıkları vasiyetnamenin de iptali talep edilebilir[156].

Ancak her akıl hastalığı ayırt etme gücünü kaldırmadığından ya da bazı dönemlerde veya kriz zamanları hariç bazı istisnai zamanlarda kişi ayırt etme gücüne sahip olabileceğinden bu dönemlerde yapılan vasiyetnamenin geçerli kabul edilmesi gerekir. Durum istisna haller için her ne kadar böyle olsa da akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebeplerinden biriyle vesayet altına alınmış bir kimsenin yaptığı vasiyetnamenin geçerli olduğunu iddia eden kişi bu durumu ispat etmek yükü altındadır. [157].

Sonuç olarak kısıtlı olmak mutlaka ayırt etme gücünden yoksun olmayı gerektirmediğinden ve sadece kısıtlılık ayırt etme gücünden yoksunluk için karine oluşturmayacağından kısıtlı bir kimse tarafından yapılan vasiyetname de geçerlidir. Vasiyetnamenin yapıldığı anda mirasbırakanın ayırt etme gücünden yoksun olduğunu iddia eden taraf bu iddiasını ispat etmekle yükümlüdür[158].

2.1.2. Olağanüstü Bir Durum İçinde Olma

Sözlü vasiyetnamenin istisnai zamanlarda başvurulabilecek bir şekil olmasından dolayı kanun koyucu bu yolu kullanarak son arzularını açıklamak isteyen

---

[155] Önder, **a.g.e.**, s. 48. Bunun yanında sınırlı ehliyetliler grubuna dahil kişilerin durumu incelenmelidir. Sınırlı ehliyetli kimseler kendilerine yasal danışman atanmış kişilerdir ve bu kimseler TMK. m. 429'da dokuz bent halinde sayılan hukuki işlemleri yaparken yasal danışmanının görüşünü almalıdır. Ancak bu durum sınırlı ehliyetli kişinin vasiyetname yapmasına ve malvarlığı üzerinde ölüme bağlı tasarruf yoluyla kazandırmada bulunmasına engel değildir (Önder, **a.g.e.**, s. 48; İnan, Ertaş ve Albaş, **a.g.e.**, s. 171).

[156] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 64-65; Ancak akıl hastalığı nedeniyle kısıtlanmış olmanın vasiyetname yapma ehliyetini kaldırmayacağı yönündeki görüşe göre kişi vasiyetname yapmak istediği zaman hastalığın durulduğu zaman olabilir. Bu nedenle yapılan vasiyetname geçerlidir ancak bu durum ayırt etme gücünün olmadığı yönünde bir karine olduğundan artık kişinin vasiyetnameyi yaptığı zaman ayırt etme gücünün yerinde olduğunu iddia eden tarafa düşmektedir (Escher, **a.g.e.**, s. 104).

[157] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 65.

[158] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 65.

mirasbırakanın bazı özel şartlar içinde olmasını aramıştır[159]. Sözlü vasiyetnameyi düzenleyen TMK. [160] *"Mirasbırakan; yakın ölüm tehlikesi, ulaşımın kesilmesi, hastalık, savaş gibi olağanüstü durumlar yüzünden resmi veya el yazılı vasiyetname yapamıyorsa, sözlü vasiyet yoluna başvurabilir(TMK. m. 539/f.1)."* diyerek sözlü vasiyetnameye her isteyenin değil de ancak olağanüstü şartlar altında bulunan kişilerin başvurulabileceğini düzenlemiştir[161]. Hüküm incelendiğinde görülecektir ki metinde ve gerekçede olağanüstü halin tanımı yapılmamıştır[162]. Ancak olağanüstü hal kabul edilecek bazı durumlar sayılmıştır. TMK'da sayılan bu durumlar sınırlı sayı ilkesine tabi değildir[163]. Madde metninde kullanılan "gibi" edatı sayılanların sadece birer örnek olduğunu ve kişinin içinde bulunduğu şartlara göre ağır önemli kazalar, yangın, su basması, göçük altında kalma, çığ altında kalma, patlamalar, deprem gibi[164] başka durumların da olağanüstü hal kabul edilebileceğini göstermektedir. Sözlü vasiyetname yapmayı haklı gösterecek olan temel şartlardan olağanüstü halin tanımını yapmak veya bu halleri teker teker sayıp göstermek neredeyse imkânsızdır. Ancak olağanüstü halin genel çerçevesini çizmek adına doktrinde kişinin içinde bulunduğu durumdan sağ olarak çıkıp çıkamayacağını bilemediği her hal olağanüstü hal olarak kabul edilebilir denmektedir[165]. Bu açıdan olağanüstü hal altındaki kişi için denilebilir ki; onun içinde bulunduğu şartlar öyle şartlardır ki, kişi hayatta kalıp kalmayacağı konusunda haklı bir endişe ve belirsizlik yaşamaktadır.

Kişinin sözlü vasiyetnameye başvurabilmesi için aranan olağanüstü hal sözlü vasiyetin yapıldığı anda mevcut olmalıdır ve bu halin olağanüstü hal olup olmadığı vasiyetnamenin yapıldığı sırada orada bulunan kişiler tarafından tarafsız, dürüst bir

---

[159] İnan, Ertaş ve Albaş, **a.g.e.**, s. 197.

[160] Söz konusu düzenleme EMK.'da şu şekildeydi: "Ölüm tehlikesi, münakalatın inkıtaı, bulaşıcı hastalık, harp gibi fevkalade hallerden dolayı vasiyetçi resmi veya kendi el yazısiyle vasiyetname tanzim edemez ise; vasiyetini, şifahi tarzda yapabilir(EMK. m. 486)." Hükmün dilinin sadeleştirilmiş ve yeni düzenlemede ölüm tehlikesinin yakın olması şartı aranmıştır. Ancak eski düzenlemede sözlü vasiyetname yapmak için hastalığın bulaşıcı olması şartı aranırken yeni düzenlemede bu şart aranmamıştır.

[161] Abdulkerim Yıldırım**,** Sözlü Vasiyetname, **Küresel Bakış Çeviri Hukuk Dergisi**, Yıl: 5, S. 16, Ocak 2014, s. 217.

[162] https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem21/yil01/ss723_Madde_Gerekceleri_3.pdf (Erişim Tarihi: 17.06.2016)

[163] İnan, Ertaş ve Albaş, **a.g.e.**, s. 197.

[164] Köprülü, **a.g.e.** , s.144.

[165] Ayiter, **a.g.e.** , s. 53; Ayiter ve Kılıçoğlu, **a.g.e.** s. 91; İnan, Ertaş ve Albaş, **a.g.e.**, s. 197.

şekilde değerlendirilmelidir. Yani olağanüstü hal sözlü vasiyetnamenin yapıldığı anda mevcut olmalıdır ve sonradan gelişen olaylar bu değerlendirmede dikkate alınmamalıdır[166].

2.1.2.1. İçinde Bulunulan Olağanüstü Hal Nedeniyle Başka Türlü Şekilde Vasiyetname Yapma Olanağının Olmaması

Sözlü vasiyetname yapmak yoluna başvurmak isteyen kişi bu türde vasiyetnameye ancak iki şartın bir arada bulunduğu zamanda başvurabilir[167].

Sözlü vasiyetnamenin yapıldığı anda var olması gereken olağanüstü hal doktrinde de pek haklı olarak belirtildiği gibi kişiyi resmi ya da el yazılı vasiyetname yapmaktan alıkoyacak nitelikte olmalıdır[168]. Yani kişi hem olağanüstü bir hal içinde olmalı hem de bu olağanüstü hal nedeniyle resmi ya da el yazılı şekilde vasiyetname düzenleyemeyecek durumda olmalıdır. Aksi halde örneğin savaş durumunda olan kişi TMK'da örnek olarak gösterilen olağanüstü bir hal altında olmasına rağmen el yazılı vasiyetname düzenleyebilecek durumdaysa artık onun yapacağı sözlü vasiyetname kanunun aradığı şartlar yerine gelmediğinden geçersizdir. Bu şart sözlü vasiyetname yoluna gidebilmenin ana şartıdır[169]. Yargıtay da kararlarında kişinin içinde bulunduğu olağanüstü halin onu olağan şekillerden birine başvurarak vasiyetname yapma imkânından mahrum edip etmediğini titiz bir şekilde irdelemektedir. Yargıtay sözlü şekilde vasiyetname yapan ve kalp krizlerinden muzdarip bir hastanın notere ulaşarak resmi şekilde vasiyetname yapma imkanının olması dolayısıyla yaptığı sözlü vasiyetnameyi geçersiz saymıştır. Anılan karar şu şekildedir: *"İstanbul'da Taksim'de Noter dairelerine pek yakın bir yerde sabah saat 8'de vasiyetçi böyle bir arzu izhar ederse en yakın notere saat 9'da bu arzunun bildirilmesi mümkündür. Binaenaleyh 486 ncı madde hükmü göz önünde tutularak sabah saat 9:30'da vasiyetin kabulünü zorunlu kılan sebeplerin ne olduğunun karar*

---

[166] Oğuzman, **a.g.e.**, s. 141.
[167] Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 118.
[168] Belgesay, **a.g.e.**, s. 80; Öztan, **a.g.e.**, s. 218; Antalya, **a.g.e.**, s. 140; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 91; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 118; Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 107; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 141; Eren, **İptal Davası**, s. 83; Önder, **a.g.e.**, s. 92; Ali İhsan Özuğur, **Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku**, Bilge Yayınevi, Ankara 2005, s. 478; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s.264; Yıldırım, **a.g.m.**, s. 216.
[169] Mehmet Serkan Ergüne, **Vasiyetnamenin Yorumu**, XII Levha yayıncılık AŞ., İstanbul 2011, s. 307.

yerinde tebarüz ettirilmesi icabeder. Kaldı ki, saat 8'de hastanın yanına giden şahitlerin saat 9:30'da vasiyeti kabul etmiş olmalarına ve o günün bir çalışma günü bulunmasına göre sabah 9'da çalışmaya başlayan Beyoğlu Noterlerinden herhangi birisinin haberdar edilmesi de imkan dâhilinde iken bu yola tevessül edilmemesi de şayanı dikkat bulunmuştur(2. HD. 10.06.1963 tarih ve E. 3426, K. 3615 sayılı kararı) [170]*."* Görüldüğü üzere Yargıtay kararda kişinin notere ulaşarak resmi vasiyetname yapma imkânına sahip olduğundan bahisle, yapılan sözlü vasiyetnameyi geçersiz kabul etmektedir. Yine başka bir kararda resmi vasiyetname yapmak imkânı varken yapılan sözlü vasiyetname geçersiz sayılsa da, aynı arzuların ölümden kısa bir önce tekrar edilmesinden ve olayın bir Pazar günü saat 17.30'da gerçekleşmesinden dolayı notere ulaşma imkânının ortadan kalkmış olması nedeniyle mirasbırakanın yaptığı sözlü vasiyetname geçerli kabul edilmiştir[171].

Kişinin içinde bulunduğu durumda başka türlü vasiyetname yapma imkânından yoksun olup olmadığı tespit edilirken, durum objektif olarak değerlendirilmez ve mirasbırakanın içinde bulunduğu durum ve koşulların onun üzerinde yarattığı etki göz önüne alınarak, onun olağan türde vasiyetname yapmak imkânından yoksun olduğunu düşünmesi yeterli kabul edilir[172]. Bu açıdan noterlerin tatil günlerinde de vasiyetname düzenleme yetkisi olduğundan (NK. m. 52) resmi memura ulaşma imkânı olduğu sürece sözlü vasiyetnamenin yapılması için gerekli şartlar gerçekleşmemiş olduğundan yapılan sözlü vasiyetname geçersiz olacaktır[173].

---

[170] Söz konusu karar için bk: Kocayusufpaşaoğlu, , **a.g.e.**, s. 221.

[171] Söz konusu karar şu şekildedir: " fevkalade sebeplerden dolayı resmi veya el yazısı ile vasiyetname tanzimi mümkin olmayan hallerde şifahi tarzda vasiyet caiz ve muteberdir. Gerçi hadisede müteveffa Şakir Sarıcanın 21/1/945 tarihinde Alman Hastanesinde Yaptığı vasiyet resmi şekilde yapılmak mümkin olduğu anlaşılması dolayısiyle kanuni şekle muvafık sayılmazsa da mumaileyh Şehzadebaşındaki apartmana geldikten sonra 28/1/945 Pazar günü saat 17.30'da vasiyyetini tekrar şahitlere takrir etmiş ve şahitler tarafından bu vasiyyet kanunun tarifi dairesinde yazılarak sulh hakimine tevdi edilmiş ve mumaileyh bu vasiyetinden iki buçuk saat sonra vefat eylemiştir. Bu vaziyette sözün imali mümkin iken ihmali cihetine gidilemeyeceği mütearife halinde bir kaide olmakla beraberruh ve maksadı kanuna göre bir şahsın hayatının son demlerinde izhar eylediği arzusunu ihmal etmek caiz olamayacağına binaen son beyanını tekit ve hikayeye değil, yeni bir vasiyyete hamleylemek zaruridir." Y. 2. HD., 30.12.1947, 5994/7021 (Kömürcüoğlu ve Ergüney, **a.g.e.**, s. 116). Yargıtay bir başka kararında da kişinin içinde bulunduğu olağanüstü durumda el yazılı ya da resmi şekilde vasiyetname yapmak imkanının olup olmadığı araştırılmadan verilen hükmü bozmuştur. Y. 2. HD., 24.11.1947, 4178/6038 (Kömürcüoğlu ve Ergüney, **a.g.e.**, s. 117).

[172] Ayiter, **a.g.e.** , s. 54.

[173] Yıldırım, **a.g.m.**, s. 217. Ancak kanaatimizce noterlerin tatil günlerinde çalışma imkanının olduğunu bilmeyen ve olağanüstü hal altında bulunan bir kişinin yapacağı sözlü vasiyetname, kişinin başka türde vasiyetname yapma imkânının olmaması nedeniyle geçerli kabul edilmelidir.

2.1.2.2. Yakın Ölüm Tehlikesi İçinde Bulunma

Sözlü şekilde vasiyetname yapabilmek için aranan olağanüstü hale ilk örnek yakın ölüm tehlikesidir. EMK. m. 486'dan farklı olarak kanun ölüm tehlikesi yerine yakın ölüm tehlikesini örnek olarak saymıştır[174]. Her ne kadar madde metninde sadece ölüm tehlikesi denmiş, bu tehlikenin yakın olması aranmamış olsa da uygulama ve doktrinde İsviçre Medeni Kanununda olduğu gibi bu durum yakın ölüm tehlikesi olarak yorumlanmıştır[175]. Ölüm tehlikesi yerine yakın ölüm tehlikesinin aranması sözlü vasiyetname yapmak isteyen kişinin içinde bulunması gereken şartları bir parça daha ağırlaştırmaktadır. Çünkü yakın ölüm tehlikesi ölçütünün aranması ile artık herhangi bir ölüm tehlikesi sözlü vasiyetname yapmaya yetmeyecektir. Örneğin kalp hastası olan bir kişi ölüm tehlikesi ile her zaman karşı karşıya olmasına rağmen, yakın ölüm tehlikesi altında olmadığından, bu kişi sadece kalp hastası olması ve bundan dolayı ölüm tehlikesi altında olduğu gerekçesiyle sözlü vasiyetname yoluna başvuramayacaktır. Ancak söz konusu kişinin geçirdiği bir kriz sonrası yoğun bakıma alınması halinde bu kişi için artık ölüm tehlikesinin yakın olduğu ve sözlü vasiyetname yoluna başvurmak için aranan diğer şartlar da mevcutsa kişinin sözlü vasiyetname yoluna başvurabileceği kabul edilmelidir[176].

Yakın ölüm tehlikesi altında bulunan kişinin ölümü kesin değildir ancak söz konusu durum sonucunda ölüm olayının gerçekleşmesi kuvvetli bir ihtimaldir. Yakın ölüm tehlikesiyle karşı karşıya gelen kişinin yaşama ihtimali düşük iken bu ihtimal karşısında ölümün gerçekleşme ihtimali oldukça yüksektir[177].

Yakın ölüm tehlikesini doğuran sebepler çok çeşitli olabilir. Kararda yapılan tanımlama şu şekildedir. *"Bu tehlike ister kaza, ani bir hastalık gibi birdenbire isterse uzun bir hastalık gibi yavaş yavaş tahakkuk etsin aynıdır. Bu itibarla vasiyetçinin hastalığın daha önceki safhalarında el yazısı ile yahut resmi şekilde vasiyetname tanzim edebilecek durumda bulunmasından dolayı şifahi vasiyet geçersiz sayılamaz. Yakın ölüm tehlikesini doğuran sebepler çeşitli olabilir. Bir*

[174] Sözlü vasiyetnamenin olağanüstü durumlarda başvurulabilen bir ölüme bağlı tasarruf türü olmasından dolayı kanun koyucu yeni düzenlemede ölüm tehlikesinin yakın olmasını aramıştır(Yıldırım, **a.g.m.**, s. 213.).
[175] Kocausufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 219; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 142.
[176] Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 117, aynı yönde Belgesay, **a.g.e.**, s. 81.
[177] Köprülü, **a.g.e.**, s. 145; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 93.

kimsenin günden güne artan bir zaafiyete uğraması ve sonunda elini kolunu oynatamayacak derecede bitkin bir hale düşmesinde dahi ölüm tehlikesi hali varsayılabilir(Y.H.G.K. 8/2/1968 tarihli ve E. 966-2-1205, K. 94) [178]'' Karar incelendiğinde görülecektir ki yakın ölüm tehlikesini doğuran sebepler bir insan hareketi veya doğal bir olay, afet kaynaklı olabilir[179]. Bunların yanı sıra ağır bir hastalık, kaza gibi haller sonucunda aniden veya bir kanser hastasının yaşadığı gibi kemoterapilerin etkisiyle zamanla, yavaş yavaş da ortaya çıkmış olabilir[180].

Yakın ölüm tehlikesinin söz konusu olayda var olup olmadığının tespitinde objektif ve sübjektif kriterler bir arada aranacaktır[181]. Sübjektif kriterde önemli olan mirasbırakanın sözlü vasiyeti yaptığı anda içinde bulunduğu durumun kendisini nasıl etkilediğini yorumlayabilmektir[182]. Yani sözlü vasiyetin yapıldığı anda mirasbırakanın bu sözleri söylerken bunların kendisinin son sözleri olduğuna ne kadar inandığıdır. Objektif kriter ise gerçekten sözlü vasiyetnamenin yapılması esnasında yaşanan bu durumu orta zekalı, dürüst bir kişinin de yapacağı analiz sonucu bu kişinin de aynı sonuca varıp varamayacağıdır[183]. Yani bu özelliklerde bir kişinin de söz konusu olayı değerlendirdikten sonra olayı yakın ölüm tehlikesi olarak tanımlaması halinde objektif kriter de yerine getirilmiş demektir.

Yargıtay bir kararında ölüm tehlikesinin var olup olmadığını değerlendirirken aynen şu şekilde bir değerlendirme yapmıştır: " *Dâhili bir rahatsızlıktan yatan bir kimse hakkında Medeni Kanunun 486 ıncı maddesinin şifahi şekilde yapılan vasiyetin muteber addedilebilmesi için aradığı şartlardan 'ölüm tehlikesi' vaziyeti tahakkuk etmiş addolunamaz. Bu itibarla iptal davasının reddi doğru değildir(Y.2. HD. T. 13/06/1967E. 2848, K. 3299).*" Kararda dâhili bir rahatsızlıktan yatmakta olan bir kimse için ölüm tehlikesinin söz konusu olamayacağı gibi genel geçer bir ifade kullanılmıştır. Oysa kanaatimizce söz konusu

[178] Yazıcı ve Atasoy, **a.g.e**, s.951.
[179] Belgesay, **a.g.e**, s. 80.
[180] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 92; Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e**, s. 219.
[181] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e**, s. 220; Köprülü, **a.g.e.**, s. 145, dn. 75; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 93; Öztan, **a.g.e.**, s. 218; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 89; Yıldırım, **a.g.m.**, s. 213.
[182] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 89; Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 220; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 93; Öztan, **a.g.e.**, s. 218.
[183] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 89; Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 220; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 93; Öztan, **a.g.e.**, s. 218.

karar her ne kadar eski kanun zamanında verilmiş olsa da, burada incelenmesi gereken husus söz konusu dahili hastalığın çeşidi ve ne derece ciddi olduğudur. Zira kronik böbrek yetmezliği, karaciğer yetmezliği, kalp yetmezliği gibi hastalıklar da dâhili hastalıklardır ve ciddiyetlerine göre bazı durumlarda ölüm tehlikesini barındırırlar. Yargıtay burada sadece söz konusu hastalığın dâhili bir hastalık olduğundan bahisle ölüm tehlikesinin bulunmadığına hükmetmiştir. Ancak bize göre burada yakın ölüm tehlikesi bulunmasa bile yukarıda açıkladığımız nedenlerle ölüm tehlikesi bulunabileceğinden söz konusu karara katılmamaktayız.

Yakın ölüm tehlikesinde hayatta kalmak ihtimalinden çok ölüm riskinin gerçekleşmesi daha olası olsa da bu durum her zaman böyle olmayabilir. Kimi zaman en umutsuz denilen hastalar bile hayata yeniden dönebilir. İşte bu ihtimalde artık akla gelen soru ölüm tehlikesi altında yapılan sözlü vasiyetnamenin ne olacağıdır. TMK. m. 541 hükmü[184] karşısında bu sorunun cevabı açıktır. Hüküm mirasbırakanın sonradan resmi ya da el yazılı şekilde vasiyetname yapma imkânına kavuşmasının üzerinden bir ay geçmesiyle sözlü vasiyetin hükümden düşeceğini düzenlemektedir. Oysa Yargıtay bazı kararlarında sözlü vasiyetnamenin geçerli olmasını yakın ölüm tehlikesi altında vasiyetname yapan kişinin bu olay sonrasında sağlığına kavuşmadan hayatını kaybetmesi şartına bağlamıştır. Nitekim Yargıtay'ın vermiş olduğu bir kararı da şu şekildedir: *"Ölüm tehlikesi ve benzeri durumlarda ve kanunda gösterilen fevkalade hallerden dolayı vasiyet eden, resmi vasiyetname düzenletemez veya el yazısıyla vasiyetname tanzim edemez ise vasiyetini sözlü olarak yapabilir (MK. 486/1). Sözlü vasiyetin 13.02.1982 tarihinde yapılmasına rağmen, ölümün 17.02.1982 tarihinde meydana geldiği anlaşılmaktadır. O halde mahkemece yapılacak iş sözlü vasiyetin yapılmasından sonra geçen beş gün içinde vasiyet edenin resmi şekilde veya el yazısıyla vasiyetname düzenlenmesini önleyici ağır sağlık şartlarının (koma halinin) devam edip etmediğini belirlemekten ibarettir. Çünkü sözlü vasiyet istisnai bir vasiyet biçimi olup asıl olan diğer şekillerde vasiyetin düzenlenmesidir. Bu durumda davanın reddedilebilmesi için sözlü vasiyet düzenlenmesini gerektiren sağlık şartlarının ölüme kadar geçen beş gün içinde de devam edip etmediğinin kesinlikle tespit edilmesi zorunludur. Bu yön göz önünde*

[184] "Mirasbırakan için sonradan diğer şekillerde vasiyetname yapma olanağı doğarsa, bu tarihin üzerinden bir ay geçince sözlü vasiyet hükümden düşer" (TMK. m. 541).

tutulmadan eksik inceleme ile davanın reddine karar verilmesi usul ve kanuna aykırıdır(*Y. 2. HD. 20.11.1986, 9662/10198)* [185].

Sözlü vasiyetname kanunun saydığı olağanüstü hallerden yakın ölüm tehlikesi altında bile yapılsa söz konusu vasiyetnamenin geçerliliği için ölüm olayı mutlaka gerçekleşmek zorunda değildir[186]. Bu açıdan sözlü vasiyetnamenin yapılmasının ardından ölüm olayının gerçekleşmemesinin vasiyetin geçerliliği üzerinde bir etkisi yoktur. Çünkü önemli olan nokta vasiyetnamenin yapıldığı anın objektif ve sübjektif açılardan değerlendirildikten sonra o an için ölüm tehlikesinin varlığına kanaat etmektir. Böyle bir değerlendirme sonrasında yakın ölüm tehlikesinin varlığına kanaat getirildiyse ölümün gerçekleşmemesinden dolayı vasiyetnamenin geçersiz sayılması isabetli değildir[187].

Nasıl ki vasiyetnamenin geçerliliği açısından yapılmasından sonra geçen zamanda ölüm tehlikesinin devam etmesi aranmamalıysa yine aynı şekilde asıl olan vasiyetnamenin yapıldığı an olduğundan vasiyetname yapılmasından önceki dönemde mirasbırakanın resmi ya da el yazılı vasiyetname yapabilecek durumda olmasına bakılmaz[188]. Söz konusu durum şu şekilde belirtilmiştir: *"... Vasiyetçinin hastalığının daha önceki safhasında el yazısı ile yahut resmi şekilde vasiyetname tanzim edecek durumda bulunmasından dolayı şifahi vasiyet geçersiz sayılamaz... Vasiyetçi vasiyetnamesini istediği gün ve anda yapmak hakkını haizdir. Ehemmiyetli olan cihet vasiyetname yapmak istediği andaki durumudur. Doktrin ve uygulamalar bu yolda bulunmaktadır(Y.H.G.K, 8.2.1969, 2-120/94).*[189]*"* Kararda da açıkça belirtildiği üzere kişinin daha önceden resmi ya da el yazılı vasiyetname yapabilecek imkâna sahip olup olmadığına bakılmayıp sadece sözlü vasiyetin yapıldığı andaki durum değerlendirilmelidir. Yani araştırılması gereken mirasbırakanın vasiyetnameyi yaptığı anda içinde bulunduğu durumun yakın ölüm tehlikesi olarak tanımlanıp tanımlanamayacağı olduğundan kişinin uzun süredir devam eden hastalığının daha

[185] Şener, **Şerh**, s. 1092.
[186] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 93.
[187] Kayak, **a.g.m.** , s. 204; Koyuncu, **a.g.e.**, s. 55.
[188] Escher, **a.g.e.**, s. 347.
[189] Yazıcı ve Atasoy, **a.g.e.**, s. 951.

önceki evrelerinde başka yoldan vasiyetname yapma imkânının olup olmamasının önemi yoktur[190].

2.1.2.3. Ulaşımın Kesilmesi

Türk Medeni Kanununda yakın ölüm tehlikesinden sonra sayılan ikinci olağanüstü hal örneği ulaşımın kesilmesidir. Ulaşımın kesilmesi halinin hangi hallerde söz konusu olacağı bu halde sözlü vasiyetname yapılması haline geçmeden önce ulaşımdan ne anlaşılması gerektiğini açıklamak gerekmektedir. Ulaşım kelimesine Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde karşılık gelen *"Köyler, şehirler, ülkeler arasında bir yerden bir yere gidiş geliş, bir şeyi bir yerden bir başka yere taşıma[191]."* ifadesidir. Yani sözlükte de iki nokta arasında gidiş geliş gibi hareket hali olarak, eşya ya da insanların belirli bir noktadan bir başka noktaya varıp dönmesi, gidip dönmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu durumda gidiş geliş, varıp dönme gibi bu hareketlilik halinin kesintiye uğraması ulaşımın kesilmesi olarak tanımlanabilir.

Yolların kapanması, grev, köprü yıkılması, bir vapurun makinesinin kırılarak deniz ortasında kalması gibi nedenlerle mirasbırakanın bulunduğu yerden başka bir yere gidememesi veya yine aynı şekilde resmi memurun mirasbırakanın bulunduğu yere ulaşamaması durumları[192], veya kişinin cezai bir tedbir sebebiyle evinden çıkamayacak durumda olması hali[193] ulaşımın kesilmesi örnekleri olarak sayılabilir.

Ulaşımın kesilmesinin sözlü vasiyetname düzenlenmesine imkân verebilmesi için ulaşımın kesilmesi ihtimalinin bulunması yetmez, ulaşım fiilen kesilmiş olmalıdır[194] ki mirasbırakan başka şekillerde de vasiyetname düzenleyemiyorsa sözlü vasiyetname yoluna başvurabilsin[195]. Ulaşımın fiilen kesilmesinden maksat bulunduğu yerden başka bir yere varmak isteyen kişinin önünde bulunan engellerden dolayı hareket halinin kısıtlanmasıdır.

---

[190] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 220; Köprülü, **a.g.e.**, s. 145.
[191] Türkçe Sözlük, "Ulaşım", Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998.
[192] Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 108.
[193] Belgesay, **a.g.e.**, s. 81.
[194] Escher, **a.g.e.**, s. 346.
[195] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 92-93.

Ulaşımın kesilmesi açısından tartışılabilecek diğer bir husus da objektif, herkes için geçerli bir ulaşım kesintisi halinin mi yoksa sübjektif sadece vasiyetname yapmak isteyen kişi için geçerli bir kesinti halinin mi aranacağıdır. Bizim de katıldığımız görüşe göre tıpkı ölüm tehlikesinde olduğu gibi hem objektif hem de sübjektif bir değerlendirme yoluna gidilmelidir. Sonuç olarak ulaşımı kesen neden ve sözlü vasiyetnamenin yapımına katılan kişilerin durumları birlikte göz önüne alınıp değerlendirildikten sonra bir karara varılmalıdır[196].

Ulaşımın kesilmesi durumu vasiyetname yapmak isteyen mirasbırakan ile vasiyetnameye katılacak kişilerin bulundukları yer arasında kullanılan olağan ulaşım araçları ile sağlanan ulaşımın kesilmesidir[197]. Bazı yörelerde ulaşım için hayvanların kullanımı mutad olabilir. Hayvanla ulaşımın asıl olduğu yerlerde ulaşımın kesilmesinden dolayı araçlar söz konusu yere gidiş geliş yapamayıp hayvanla ulaşım sürdürülebiliyorsa bu durumda artık ulaşımın kesildiğinden bahisle sözlü vasiyetname yapılmasına izin verilmemesi görüşünde olan yazarlar da vardır[198]. Bir kısım yazarlar bu tespiti haklı bulmakla birlikte ulaşımın olağan olarak hangi yollarla yapıldığının tespitinin iyi yapılması gerektiğine dikkati çekiyor ve ulaşımın çoğunlukla motorlu kara araçlarıyla yapılmasının söz konusu olduğu durumda kızak gibi bir araçla ulaşım mümkün olsa bile vasiyetnameye katılanlardan kızakla ulaşım sağlamalarının beklenmemesi gerektiğini belirtiyor[199]. Kanaatimizce dikkat çekilen durum yurdumuzda bazı bölgelerde çok dik ve yüksek tepelerin üzerine kurulmuş; yol koşullarının otomobil gibi motorlu araçlarla ulaşıma pek müsait olmadığı köylerde, ulaşımın belirli bir noktadan sonra binek hayvanlarıyla yapıldığı yerlerdir. Çünkü ifade resmi vasiyetname yapmaya yetkili kişiler ile vasiyet yapmak isteyen kişiler arasında olağan ulaşım vasıtasının hayvan ile olup gerçekleşen ulaşım

[196] Koyuncu, **a.g.e.**, s. 59. Yazar söz konusu durumu şu sözlerle açıklamaktadır: Örnek olarak köprünün yıkılması nedeniyle ulaşımın kesilmesi olgusu o bölgede yaşayan herkes için geçerlidir. Ancak arabası bozulduğu için bulunduğu dağ evinden şehir merkezine inemeyen biri için ulaşımın kesilmesi sübjektiftir. Bu ikinci örnekte başkaca bir olağanüstü hal gerçekleşmemiş ise sözlü vasiyetname düzenlenmesine cevaz verilmemelidir. Zira bu kişi resmi memuru evine çağırabileceği gibi, kendisi şehre götürecek bir araç da bulabilir. Buna ek olarak, ulaşımın kesilmesi o kişi için sübjektif olmakla birlikte, ulaşımı kesen neden objektif olabilir. Örneğin düşen çığ nedeni ile dağ evi ile şehir arasındaki ulaşımın kesilmesi olasılığında durum böyledir (Koyuncu, **a.g.e.** , s. 59).

[197] Koyuncu,**a.g.e.**, s. 60.

[198] Önder, **a.g.e.**, s. 93.

[199] Koyuncu,**a.g.e.**, s. 60.

kesilmesinin araçla ulaşımı engellemesidir[200]. Bu tip yerlere otomobil çıkmadığı ya da çıkamadığı için bu yerlerde ulaşımın belirli bir noktadan sonra hayvanlarla yapılması çoğunlukla gerçekleşen yani olağan olan durumdur. Çünkü yazarın burada kullandığı mutad sözcüğünden kast ettiğinin ulaşımın çoğunlukla sağlandığı yol olduğu açıktır. Kanaatimizce değinilmek istediği nokta hayvan ile ulaşımın genel ulaşım yolu, araç vasıtası ile ulaşımın istisna ulaşım yolu olduğu ve genel ulaşım yolu kapalı iken istisna yola başvurulmasının beklenemeyeceğidir. Oysa bu görüşte olmayan yazarların kast ettiği durumda ise genel ulaşım yolu yine motorlu karayolu araçları ile ulaşmak iken böyle bir yere araç çıkamayıp mesela karşıdaki kişileri çok zahmete sokacak şekilde onlardan söz konusu yere kızakla çıkmasının beklenilmemesi gerektiğidir. Bu nedenle kanaatimizce iki yazar da birbirinden farklı ve kıyaslanamayacak noktalara değinmiştir.

Sözlü vasiyetnamenin yapılmasına olanak tanıyan ulaşımın kesilmesi hali için tartışmalı olan bir diğer nokta da ulaşımın kesilmesi ile birlikte ölüm tehlikesinin varlığının da aranıp aranmayacağıdır. Doktrindeki görüşlerden birine göre ulaşımın kesilmesi durumunun söz konusu olduğu hallerde ölüm tehlikesinin de aranması gerekmektedir. Bu durumda salt ölüm tehlikesi yeterlidir ve ölüm tehlikesinin yakın olması gerekmemektedir[201].

Doktrindeki görüşlerden bir diğeri ise ulaşımın kesilmesi ve deprem, sel, darbe gibi diğer olağanüstü hallerde de aslında ölüm tehlikesinin aslında var olduğunu yani bu gibi hallerin aslında ölüm tehlikesini bünyelerinde barındırdığını belirtir ve artık bu durumlar mevcutsa ayrıca özel olarak yakın ölüm tehlikesinin aranmaması gerektiği yönündedir[202].

Doktrindeki savunulan diğer bir görüş ise yukarıda açıklanan görüşlerin tartışmaya açık yanlarının olduğu yönündedir[203]. Ancak bu görüşte olan yazarlar tartışılabilecek noktaların neler olduğunu açıklamamaktadır.

---

[200] Önder, **a.g.e.**, s. 93.
[201] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 94; Kayak, **a.g.m.**, s. 206.
[202] Oğuzman, **a.g.e.**, s.142; Escher, **a.g.e.**, s. 346.
[203] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 90.

Tüm bu görüşlerin aksi yönündeki görüşe göre ise ulaşımın kesildiği durumlarda artık yakın ölüm tehlikesinin de aranmaması gerektiği ve sürekli şekilde ulaşım imkânının ortadan kalması halinin bile kişiyi olağan şekilde vasiyetname yapma imkânı varsa bu mecburiyetten kurtarmayacağı yönündedir[204].

Szölü vasiyetname yapmaya imkan veren olağanüstü haleri örnek olarak sayan hüküm aynen şu şekildedir: *"Mirasbırakan; yakın ölüm tehlikesi, ulaşımın kesilmesi, hastalık, savaş gibi olağanüstü durumlar yüzünden resmi veya el yazılı vasiyetname yapamıyorsa, sözlü vasiyet yoluna başvurabilir* (*TMK. m. 539/f. 1).*" Hüküm dikkatli bir şekilde incelendiğinde görülecektir ki kanun açık bir şekilde örnek kabilinden verdiği olağanüstü hal durumlarını birbirinden ayrı tutmuş ve ulaşım kesintisi, hastalık, savaş gibi halleri de sözlü vasiyetname yapabilmeyi ayrıca yakın ölüm tehlikesinin varlığına bağlamamıştır. Bu nedenle kanaatimizce kanun metninin çok açık ifadesine rağmen yine de ulaşımın kesilmesi yanında ölüm tehlikesini de aramak pek isabetli değildir.

Ulaşım kesilmesine neden olay her olay için önceden ölüm tehlikesinin de doğacağını söylemek pek mümkün değildir. Yani bazı olaylar için ulaşım kesintisiyle birlikte ölüm tehlikesinin de doğabileceğini söylemek mümkün iken bazı olaylar için bunu söylemek mümkün olmayabilir[205]. Bu gibi olaylara örnek vermek gerekirse: çığ düşmesi nedeniyle ulaşımın kesildiği, insanların dağda mahsur kaldığı bir olay için ölüm tehlikesinden söz etmek mümkün iken yoğun olarak kar yağışı aldığı için köy yollarının kapanması ve bu olayın neredeyse düzenli olarak her yıl tekrar eden bir olay olması nedeniyle ölüm tehlikesinden söz etmek pek mümkün olamayacaktır[206].

Burada değerlendirilmesi gereken bir diğer nokta da ulaşımın kesildiği zamanların yılın belirli dönemlerinde ve tekrar eden bir vaziyette gerçekleşmesi halinde sözlü vasiyetnamenin yapılıp yapılamayacağıdır. Doktrinde ulaşımın kesilmesinden anlaşılması gerekenin *"normal olarak işleyen ulaşımın, beklenilmeyen bir sebepten ötürü tahmin edilemeyen bir süre için, belirli bir süreci kapsayacak*

[204] Arnold Escher, **a.g.e.**, s. 346.
[205] Koyuncu, **a.g.e.**, s. 61.
[206] Koyuncu, **a.g.e.**, s. 61.

şekilde sürekli olarak ortadan kalkması" olduğunu savunulmaktadır[207]. Yapılan tanım incelendiğinde beklenilmeyen bir sebepten ötürü ulaşımın kesilmesi şartının arandığı görülecektir. Yazar beklenilmeyen bir sebepten dolayı ulaşımın kesilmesi ile madde metninde geçen gibi olağanüstü durumlar yüzünden ifadesinin birlikte değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır[208]. Bu iki ifade birlikte ele alındığında da ulaşımın mutad olarak aynı zamanlarda kesilmesi durumunda artık sözlü vasiyetnameye katılanlar açısından bir olağanüstü halden bahsedilemeyeceğini ve bu yüzden sözlü vasiyetname düzenlenemeyeceğini savunmaktadır[209]. Oysa kanaatimizce her ne kadar yılın her zaman belirli dönemlerine denk gelse de, sözlü vasiyetnameye katılan kişiler açısından yılın belirli bir dönemi için de olsa ulaşımın kesilmesi halinde sözlü vasiyetname düzenleme şartları yerine gelmiş sayılmalıdır. Çünkü ulaşım imkânlarından mahrum kaldığı için resmi şekilde, elleri tutmadığı ya da okuma yazma bilmediği için de el yazılı vasiyetname yapamayacak durumda olan kişi için bu durum zaten başlı başına olağanüstü bir hal sayılmalı ve bu kişiye sözlü vasiyetname yapma imkânı tanınmalıdır. Aksi halde yılın belirli zaman dilimlerinde yoğun kar yağışı, tipi gibi nedenlerle dış dünya ile ilişkisi kesilmiş kişilerin vasiyetname yapma imkânı kısıtlanmış olur. Hâlbuki kişi istediği zaman vasiyetname düzenleme hakkını haizdir. Çünkü kişiyi vasiyetname gibi aslında diğer hukuki işlemlerden farklı olarak daha duygusal zeminde hazırlanması gereken bir hukuki işlemi yapmaya iten duygu durumunun ne zaman oluşacağı belli değildir. Kanaatimizce bu düşünce tarzı Yargıtay'ın hastalığın daha önceki safhalarında başka şekilde vasiyetname yapma imkânının olmasına önem vermeyen; yakın ölüm tehlikesi altındaki kişinin yalnızca içinde bulunduğu durumu inceleyen sistemine de uygundur[210]. Bu nedenle yılın belirli zamanlarında, mutad olarak ulaşımın kesildiği yerlerde yaşayan kişiler bile kış bastırmadan yahut ulaşım kesilmeden önce vasiyetname yapmak ya da ulaşımın tekrar açılmasını beklemek zorunda değildir. Çünkü daha önce de belirtildiği gibi zaten sözlü vasiyetnamenin hükmü geçicidir ve ulaşım imkânı tekrar doğduktan sonra yani resmi şekilde vasiyetname yapmak

[207] Koyuncu, **a.g.e.**, s. 61.
[208] Koyuncu, **a.g.e.**, s. 61.
[209] Koyuncu, **a.g.e.**, s. 61.
[210] Y.H.G.K. 8.02.1968, 2-1205/94, Yazıcı ve Atasoy, **a.g.e.**, s. 951.

yeniden mümkün olduktan itibaren bir ay sonra mirasbırakan hala hayatta ise sözlü vasiyetname zaten hükümden düşecektir.

Ulaşımın tahmin edilemeyecek bir süre için, belirli bir süreci kapsayacak şekilde kesilmesi gerektiğine değinmek gerekirse doktrinde haklı olarak belirtildiği gibi sözlü vasiyetnamenin ulaşımın kesilmesinden dolayı düzenlendiği hallerde ulaşımın en azından tahmin edilemeyen ve belirli bir zaman dilimini kapsayacak şekilde kesilmiş olması gerekmektedir[211]. Çünkü aksi durumun kabulü halinde kısa bir süreliğine ulaşımın kesildiği hallerinde bile sözlü vasiyetname yapılmasının yolunu açmak kanunun sözlü vasiyetnameyi istisnai bir şekil olarak düzenleyen sistemini yumuşatmaktır[212]. Bu gibi ulaşımın geçici bir kesintiye uğradığı hallerde sözlü vasiyetname yapılması ancak bunun yanında yakın ölüm tehlikesinin de varlığı ile mümkün olmalıdır denmektedir[213]. Ancak kanaatimizce bu durumda zaten yakın ölüm tehlikesinin varlığı başlı başına kanunun sözlü vasiyetnamenin yapılmasına izin verdiği olağanüstü bir durum olduğu için artık ulaşımın geçici ya da belirsiz bir süreci kapsayacak şekilde kesilmiş olmasının irdelenmesine gerek yoktur.

2.1.2.4. Hastalık Hali

Sözlü vasiyetnamenin yapılmasına izin veren olağanüstü haller sayılırken "hastalık" terimi[214] kullanılmıştır (TMK. m.539) [215].

---

[211] Koyuncu, **a.g.e.**, s. 61.

[212] Koyuncu bu duruma örnek olarak bu düşünce tarzı kabul edilirse benzin istasyonundan kısa bir mesafe önce benzini biten bir kişinin de sözlü vasiyetname yapabilecek olmasını kabul etmek gerekir diyor ve bu durumun tek başına sözlü vasiyetname yapılması için yeterli olmadığını belirtiyor (Koyuncu, **a.g.e.**, s. 61).

[213] Koyuncu, **a.g.e.**, s. 61.

[214] 743. Sayılı Medeni Kanunun 486. Maddesinde farklı olarak "bulaşık hastalık" terimi kullanılmaktaydı. Yeni düzenlemede yapılan bu değişikliğin nedeni ise madde gerekçesinde şu şekilde açıklanmıştır: "Maddenin birinci fıkrasında olağanüstü durumlar arasında yer alan "salgın hastalık" yerine sadece "hastalık" koşulu yeterli görülmüştür. Sözlü vasiyet için tek başına bu olağanüstü koşullar içinde bulunmanın yeterli olmadığı, buna ilâveten, vasiyetçinin diğer vasiyetlerden birine başvurma olanağına sahip bulunmaması arandığından, olağanüstü hâllere örnek olan hastalığın salgın bir hastalık olmasının şart olmadığı öngörülmüştür. Buna göre bir trafik kazası sonunda hastaneye kaldırılan bir kişi de, diğer vasiyetlerden birini yapma olanağına sahip değilse, sözlü vasiyet yapabilecektir (https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem21/yil01/ss723_Madde_Gerekceleri_3.pdf (Erişim Tarihi: 17.06.2016)).

[215] Yapılan bu değişiklik ile sözlü vasiyetname yapma imkanının genişletilip kolaylaştırıldığı savunulmaktadır (Başpınar, **a.g.m.**, s. 683).

Hastalık kelimesinin sözlük anlamına baktığımızda ise karşımıza TDK sözlüğünde şu tanım çıkmaktadır: " *Organizmada bir takım değişikliklerin ortaya çıkmasıyla fizyoloji görevlerinin bozulması durumu, sayrılık, maraz, esenlik karşıtı.*[216]*"* veya "*Nedeni, vücutta oluşturduğu değişimleri ve iyileşme olanağı bilinen veya bilinmeyen, karakteristik belirtiler ve bulgular dizisiyle kendini gösteren vücudun herhangi bir bölümü, organ veya sisteminin normal yapısı ve işlevlerinin kesilmesi veya sapması, sayrılık, maraz, rahatsızlık, hlk. illet, kem, morbus, toga.*[217]*"* yapılan tanımlardan yola çıkacak olursak hastalık; insan vücudunda meydana gelen bazı değişikliklerden ötürü organların fizyolojisinin, görevlerinin bozulması veya aksamasıdır[218].

Türk Medeni Kanunu düzenlemesinde yer alan hastalık teriminin nasıl anlaşılması gerektiğine ilişkin olarak doktrinde çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bu görüşler tek tek incelenecek olursa karşımıza üç ayrı düşünce sistemi çıkmaktadır. Bunlar şu şekildedir:

Bu görüşlerden ilki hastalığın sözlü vasiyetname düzenlenmesine imkân tanıyacak nitelikte olması için söz konusu hastalığın salgın ve bulaşıcı veya en azından ağır bir hastalık olması gerektiğini savunmaktadır[219]. Yine bu görüşe göre resmi vasiyetname yoluna başvuracak kişilerin hastalanmaları ya da salgın hastalığın resmi vasiyetname yapmak isteyen kişinin bulunduğu yere gidilmesine engel olması

---

[216] Türkçe Sözlük, "Hastalık", Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998.

[217] http://www.tdk.gov.tr, (Erişim Tarihi: 14.01.2016)

[218] Hastalık teriminin anlamı bu almakla birlikte bulaşık veya bulaşıcı hastalık teriminin yine TDK'ya göre tanımı incelenecek olursa karşımıza şu ifade çıkacaktır: *"mikrop yolu ile yayılan, birinden başkasına geçen hastalık (Türkçe Sözlük, "Bulaşık Hastalık", Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998).* ayrıca *"İnsanlar veya hayvanlar arasında taşınabilen hastalıklar için kullanılan terim(http://www.tdk.gov.tr, (Erişim Tarihi: 14.01.2016), Bulaşıcı hastalığın İngilizce tanımı ise "An infectious disease that is spread through contact with infected individuals; also called a communicable disease. Contact with the bodily secretions of such individuals, or with objects that they have contaminated, can also spread this kind of disease." http://dictionary.reference.com (Erişim Tarihi: 14.01.2016).* Bulaşıcı hastalığı hastalıktan ayıran kriter bulaşıcı nitelikte olan hastalığın insandan insana, hayvandan hayvana ya da hayvandan insana bulaşma, taşınma ihtimalinin olmasıdır.
Görüldüğü gibi EMK'da geçen bulaşık hastalık terimi TMK'da geçen hastalık terimine göre daha dar bir anlam taşımaktadır. Yani hastalık terimi tek başına bulaşıcı hastalığı da bünyesinde bulundurmaktadır. Üst başlık hastalık terimin kendisi olduğundan daha alt başlık olan bulaşıcı hastalık merkeze alınarak verilmiş kararlar ve geliştirilmiş doktrin hastalık terimi için de geçerliliğini korumaktadır(Koyuncu, **a.g.e.**, s. 64).

[219] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 94.

ve aynı zamanda miras bırakanın da el yazılı şekilde vasiyetname yapamayacak durumda olması gerekmektedir.

İkinci görüş ise kanun koyucunun kullandığı sadece hastalık teriminin biraz geniş olduğunu ve madde gerekçesi incelendiğinde belirtildiği gibi amacın trafik kazasına maruz kalmış kişilerin de hasta kişiler olduğundan yola çıkıp bu kişiler içinde sözlü vasiyetname düzenleme imkânı yaratmak olmasını da garip karşılamaktadır[220]. Çünkü trafik kazası yapmış olan kişilerin de hasta olması ile birlikte eğer yakın ölüm tehlikesi de söz konusu ise bu durumda artık yakın ölüm tehlikesinin varlığı sebebiyle sözlü vasiyetname yapmalarının önü açıktır[221]. Yine bu görüşe göre hastalığın salgın olması şartının kaldırılmasıyla birlikte çok basit bir hastalık olan gribin bile sözlü vasiyetname düzenlemeye imkân veren durumlar içine sokulacağı ve bunun sonucunda da karşımıza garip bir durumun çıkacağı savunulmaktadır[222].

Üçüncü görüşe göre ise yeni düzenlemede sadece hastalık terimi kullanıldığından hastalığın bulaşıcı bir hastalık olup olmamasının bir önemi yoktur[223]. Çünkü bu noktada asıl dikkat edilmesi gereken husus hastalık nedeniyle sözlü vasiyetname düzenlemek isteyen kişinin resmi ya da el yazılı şekilde vasiyetname düzenleyemeyecek olmasıdır[224]. Yani kişinin yakalandığı hastalık salgın halinde olsun ya da olmasın önemli olan resmi ya da el yazılı vasiyetname düzenleme imkânının olup olmadığıdır. Kişi ne kadar ağır hasta olursa olsun olağan şekillerden resmi ya da el yazılı vasiyetname düzenleyebiliyorsa zaten sözlü vasiyetname yapmasının önü kapalıdır. Bu görüş sonucunda ortaya çıkan duruma göre elinde resmi ya da el yazılı vasiyetname düzenleme imkânı olan aslında hafif bir hastalık olan grip, soğuk algınlığı ya da bunlara kıyasla ağır olan böbrek yetmezliğinden muzdarip bir kişi de sırf bu hastalığı nedeniyle sözlü vasiyetname düzenleyemeyecektir[225]. Ancak yakın ölüm tehlikesi olmasa da kollarına bağlanan

[220] İmre ve Erman **a.g.e.**, s. 92.
[221] İmre veErman **a.g.e.**, s. 92.
[222] İmre ve Erman **a.g.e.**, s. 92. Ancak naçizane kanaatimiz grip hastalığına yakalanan kişinin EMK. döneminde de, Yeni MK döneminde de sözlü vasiyetname yapmasının önündeki engeller yine aynı engellerdir çünkü grip hastalığı zaten tıp literatürüne göre salgın hastalık kategorisindedir.
[223] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 118.
[224] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 118.
[225] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 118.

serumla beslenen hasta bu halde el yazılı vasiyetname yapamayacağından, resmi şekilde vasiyetname yapmak imkânından da yoksunsa sözlü vasiyetname yapabilecektir[226].

Biz üçüncü görüşe katılıyoruz çünkü kanunun sözlü vasiyetname düzenlenmesine izin verdiği haller kişinin içinde bulunduğu şartlar nedeniyle el yazılı ya da resmi yazılı şekilde vasiyetname düzenleme imkânından yoksun olduğu hallerdir. Bu açıdan bakıldığında kişinin maruz kaldığı hastalığın salgın ya da ağır bir hastalık olmasından çok bu hastalık nedeniyle kişinin olağan yollardan biriyle vasiyetname yapma imkânından mahrum kalmasıdır.

Hastalık nedeniyle sözlü vasiyetname düzenleyebilmek için mutlaka vasiyetname yapmak isteyen kişinin kendisinin hastalanmış olması gerekmez[227]. Resmi vasiyetname düzenlemeye yetkili kişilerin bir hastalığa tutulması ya da bulaşıcı hastalık nedeniyle bu kişilerin mirasbırakanın bulunduğu yere gidememeleri ve ayrıca bunlara ek olarak mirasbırakanın el yazılı vasiyetname düzenleyemeyecek durumda olması gerekmektedir[228].

Bulaşıcı olmasına rağmen hastalığın başkalarına geçmemesi için özel giyecekler kullanılması gibi çeşitli önlemler alınabiliyorsa ve bu durumda noter çağırılabiliyorsa resmi vasiyetname düzenleme imkânı var olduğundan sözlü vasiyetname düzenlenemeyecektir[229]. Kanaatimizce özel önlemlere rağmen hastalığın hala minimal de olsa bulaşma riskinin olduğu durumlarda resmi vasiyetnamenin düzenlenmesine katılacak noterden bu riski alması beklenmemeli ve el yazılı vasiyetname yapamayacak durumda olan kişinin yapacağı sözlü vasiyetname geçerli sayılmalıdır[230].

---

[226] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 118.
[227] Kayak, **a.g.m**, s. 207.
[228] Kayak, **a.g.m**, s. 207.
[229] Kayak, **a.g.m**, s. 207.
[230] Son olarak değinilmesi gereken bir diğer husus da bulaşıcı hastalığın hangi canlı türü arasında ortaya çıktığıdır. Doktrindeki bir görüş salgın hastalığın insanlar ya da hayvanlar arasında ortaya çıkmasının bir önemi olmadığı, önemli olanın kişilerin el yazılı vasiyetname düzenleme olanağının olup olmadığı yönündedir(Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 208). Bizim de katıldığımız bir diğer görüşe göre ise hastalığın niteliğine göre hayvandan insana bulaşma ihtimali varsa sözlü vasiyetname düzenleme imkânının olduğu; ancak sadece hayvanlar arasında bulaşıcı olan, insanlara bulaşma niteliği olmayan

2.1.2.5. Savaş Hali

Medeni Kanun'un sözlü vasiyetname düzenlenmesine cevaz verdiği hallerden biri de savaştır. Sözlü vasiyetname düzenlemek isteyen kişinin içinde bulunduğu durumun savaş olup olmadığını anlamak için öncelikle bu terimin açıklanmasına gerek vardır. Savaş durumunda sözlü vasiyetname yapılmasına izin veren Medeni Kanun hükmü incelendiğinde savaş teriminin tanımının yapılmadığı görülecektir. Hangi hallerin savaş hali sayılıp hangi hallerin bu halin dışında tutulacağının bir değerlendirmesini yapabilmek için savaş terimi mümkün olduğunca açıklanmalıdır.

Savaş; en geniş tanımıyla politik topluluklar arasındaki gerçek, kasıtlı ve yaygın silahlı çatışmalardır [231]. Bu açıdan bireyler arasında gelişen kavgalar, silahlı çatışmalar savaş olarak değerlendirilmezken en genel anlamıyla politik topluluklar olarak tanımlanabilecek devletlerarasında ya da devlet olma amacındaki terörist gruplar ya da baskı grupları ile siyasi otorite arasında gelişen çatışmalar savaş kapmasında değerlendirilir[232].

Savaş olarak değerlendirilebilecek bir ortamda sözlü vasiyetname yapan kişinin bu vasiyeti ancak kişinin başka şekilde yani el yazılı ya da resmi vasiyetname yapamayacak durumda olması halinde geçerlidir[233]. Savaş halinde bile olsa ordu içerisinde resmi vasiyetname yapmaya yetkili bir kişinin bulunması ya da vasiyetname yapmak isteyen ordu mensubu kişiye resmi vasiyet düzenleyebilmesi için zaman tanınması halinde artık bu kişilerin yapacakları sözlü vasiyetname geçersiz sayılacaktır[234]. Yani savaş halinde bile olsa resmi vasiyetname yapma imkanına sahip olan kişi ya da yine aynı şartlar altındaki ancak okuma yazma bilen ve el yazılı vasiyetname düzenleyebilecek durumda olan kişi sözlü vasiyetname düzenlemek için gerekli şartlardan mahrumdur ve yapacağı sözlü vasiyetname geçersizdir. Ancak içinde bulunduğu durumun neden olduğu panik ve heyecanla sığınaklara saklanan bir kişinin kâğıt kaleme ulaşma imkânından yoksun olan bu kişi

---

bir hastalık ise artık sırf bu nedenle sözlü vasiyetname düzenleneme imkanının olmadığının kabul edilmesinin doğru olmayacağıdır (Koyuncu, **a.g.e.**, s. 68).

[231] Brian Orend, War, **The Stanford Encyclopedia of Philosophy**, s. 1. http://plato.stanford.edu/entries/war/ (Erişim Tarihi: 09.02.2015)

[232] Orend, **a.g.m.**, s. 1.

[233] Dural ve Öz, **a.g.e.** , s. 93; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 94; Belgesay, **a.g.e.**, s. 81; Kayak, **a.g.m.**, s. 209.

[234] Belgesay, **a.g.e.**, s. 81.

için ve yine aynı şekilde savaşın neden olduğu korku ve heyecan gibi duygular nedeniyle eli kolu tutmayan kişi içinde sözlü vasiyetname yapma imkânı doğmuş demektir[235].

2.1.2.6. TMK'da Sayılanların Dışında Kalan Diğer Olağanüstü Haller

Sözlü vasiyetnamenin düzenlenmesine ilişkin şartları düzenleyen TMK. m. 539'da gösterilenler insan hayatında karşılaşılabilecek başlıca olağanüstü halledir. Türk Medeni Kanununda sayılanların örnek olup tüketici nitelikte olmadığı, yani bu hallere sayılanların dışında olağanüstü hallerinde eklenebileceği, düzenlemenin metninde kullanılan gibi edatından da anlaşılabilmektedir[236]. TMK'da işaret edilen hallerin dışında kalan deprem, sel, çığ düşmesi, toprak kayması gibi haller de olağanüstü haldir ve kişi olağan vasiyetname yollarından birine başvurarak son arzularını açıklayamıyorsa, sözlü vasiyetname yapması mümkündür. Bu açıdan kanun koyucunun maddede sayılan halleri örnek olarak kabul etmesi, hayatın içinde karşılaşılabilecek ve kişinin resmi ya da el yazılı şekilde vasiyetname yapmasına engel olacak diğer olağanüstü durumlarda da son arzularını açıklamasına imkân vermektedir. Kişinin içinde bulunduğu olağanüstü durum tanıklar tarafından hazırlanan tutanağın mahkemeye sunulduğu ya da son arzular hâkim önünde tekrar edilerek tutanağa geçirileceği zaman zaten belirtilecektir[237] ve ihtilaf durumunda halin var olup olmadığının ve bu halin olağan şekilde vasiyetname düzenlemeye engel teşkil edip etmediğinin değerlendirmesi hâkim tarafından yapılacaktır[238].

2.2. SÖZLÜ VASİYETNAMENİN ŞEKLİ ŞARTLARI

Sözlü vasiyetname düzenlemek için maddi şartların dışında usule ilişkin şartlar da aranmaktadır. Maddi şartlar bize sözlü vasiyetnamenin hangi şartlar altında ya da ne zaman yapılabileceğini gösterirken usule ilişkin şartlar sözlü vasiyetnamenin nasıl yapılacağını gösterir.

---

[235] Kayak, **a.g.m.**, s. 209.
[236] Öztan, **a.g.e.**, s. 218.
[237] Ömer Arbek, **Miras Hukukunda Ölüme Bağlı İşlemlerde İrade Serbestisi Sınırları Ve Müeyyidesi**, Yetkin Basım Yayım ve Dağıtım AŞ., Ankara 2007, s. 70.
[238] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 107.

Sözlü vasiyetnamenin düzenlendiği kanun maddesi (TMK. 539/f. 1-2) incelenince görülecektir ki; sözlü vasiyetnamenin şekle ilişkin şartlarında birbirinden ayrılması gereken iki safha söz konusudur. Bu safhalardan ilkinde mirasbırakanın uyması gereken şartlar yer alırken, ikincisinde tanıkların uyması gereken şartlar yer almaktadır[239].

2.2.1. Mirasbırakanın Son Arzularını Tanıklar Önünde Açıklaması

Mirasbırakanın son arzularını açıklarken izlemesi gereken yol ve sözlü vasiyetnameye tanık sıfatıyla katılacak kişilere ilişkin bazı şartlar düzenlenmektedir. Söz konusu aynen şu şekildedir: "*Bunun için mirasbırakan, son arzularını iki tanığa aktarır ve onlara bu beyanına uygun bir vasiyetname yazmaları veya yazdırmaları görevini yükler. Resmi vasiyetname düzenlenmesinde okuryazar olma koşulu dışında, tanıklara ilişkin yasaklar, sözlü vasiyetteki tanıklar için de geçerlidir(TMK. m. 539/2 ve 3).''* Hükme göre sözlü vasiyetname yapmak isteyen mirasbırakanın son arzularını iki tanığa aktarması ve onların da kendisinin açıkladığı isteklerini içeren bir vasiyetname kaleme almaları ya da aldırmaları gerekmektedir. Bunun yanında tanıkların okuma yazma bilmesi şart değildir ve resmi vasiyetname düzenlenmesine katılma yasakları sözlü vasiyetnameye katılacak tanıklar için de geçerlidir.

Sözlü vasiyetname düzenlemek isteyen mirasbırakanda, tıpkı diğer vasiyetname türlerinde olduğu gibi, ölüme bağlı tasarruf yapma iradesinin bulunması gereklidir. Bu açıdan mirasbırakanın bir kişiye daha önceden söylediği sözleri kastederek o sözlerin kendisinin vasiyetnamesi olarak dikkate alınmasını istemesiyle geçerli bir sözlü vasiyetname yapılmış kabul edilemez[240]. Bu açıdan mirasbırakanın ölümünden sonra yerine getirilmesini istediği arzularını herhangi iki kişi önünde açıklaması yetmez, davet özel bir şekle tabi olmamakla birlikte, bu arzuların sözlü vasiyetname yapmak amacıyla davet edilmiş iki tanık önünde açıklanması gerektiğinden mirasbırakanın son arzularına tesadüfen tanıklık eden kişiler huzurunda yapılan vasiyetname geçersizdir[241].

[239] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 222; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 94; Öztan, **a.g.e.**, s. 220.
[240] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 95.
[241] Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 108; Belgesay, **a.g.e.**, s.81.

Son arzuların nasıl ifade edilmesi gerektiği noktasında ise tartışma mirasbırakanın iradesini mutlaka sözlü olarak açıklamak zorunda olup olmadığıdır. Doktrindeki bir görüş bu arzuların iki tanığa mutlaka sözlü olarak açıklanması gerektiğini savunmaktadır[242]. Bu açıdan hastalığı nedeniyle konuşamayacak durumda olan ya da doğuştan konuşma yeteneğinden mahrum olan kişi son arzularını sözlü olarak açıklamak dışında bir şekilde ifade edebilip edemeyeceği de tartışılmaktadır[243]. Bu ihtimali değerlendiren yazarlar son arzuların söz yerine işaretler gibi başka bir şekilde ifade edilmesi halinde sözlü vasiyetname içeriğinin, yani tasarrufların mirasbırakanın son arzularına uygunluğu konusunda şüphe doğabileceğini ve bu gibi hallerde son derece dikkatli bir şekilde davranılması gerektiğini aksi halde, en ufak bir şüphe bile varsa, sözlü vasiyetnamenin geçersiz sayılması gerektiğini savunmaktadır[244]. Bu konuda yukarıdaki görüşü destekleyen bir diğer düşünce ise; son arzularını şahitlere sözle aktarmak imkânından yoksun olan kişinin bazı işaretler kullanarak ya da bazı kelimeleri yazarak yapacağı sözlü vasiyetnamenin içeriğinin sağlıklı bir şekilde saptanmasının mümkün olamayacağını ve bu durumda ayrıca bazı kelimeleri de olsa yazabilen mirasbırakan açısından el yazısı ile vasiyetname düzenleyebilme ihtimalinin var olabileceğini ve bu kişi için sözlü vasiyetname düzenleme imkânının bulunmadığını belirtmektedir[245]. Bu görüşe paralel olarak mirasbırakan vasiyetnamenin tümünü el yazısı ile yazamayacak kadar yorgun ve bitkinse, son arzularını el yazısı ile ifade etmekten aciz bir durumda ise, yazdığı bazı kelimelerden son arzuları açık bir şekilde anlaşılıyorsa yapmak istediği sözlü vasiyetname kabul edilmelidir demektedir[246].

Son arzuların sözlü olarak açıklanmak dışında belirli başlı bazı kelimelerin yazılması, işaretlerin kullanılması gibi yollarla ifade edilmesi halinde açıklamalar şüpheden uzak bir şekilde mirasbırakanın son arzularını yansıtıyorsa, yani mirasbırakanın anlatmak istediği ile tanıkların anladıkları şüpheye yer bırakmayacak şekilde örtüşüyorsa sözlü vasiyetname geçerli sayılmalıdır. Bu durumda konuşamayan sadece işaret dilini kullanarak son arzularını ifade eden mirasbırakanın

[242] Oğuzman, **a.g.e.**, s. 142; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 94; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 93.
[243] Kayak, **a.g.m.**, s. 210.
[244] Zahit İmre, **Türk Miras Hukuku**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1978, s. 148.
[245] Şener, **Vasiyet**, s. 78.
[246] Şener, **Vasiyet**, s. 78.

vasiyetnamesine tanıklık eden tanıklar da işaret diline hâkimse ve bu şekilde mirasbırakanın son arzularını anlayabiliyorsa geçerli bir sözlü vasiyetname var kabul edilmelidir**.**

Sözlü vasiyetnamenin şekle ilişkin şartları incelendiğinde dikkat edilmesi gereken diğer bir husus da tanıkların son arzularını açıklayan mirasbırakanı görmek zorunda olup olmadıklarıdır. Bu açıdan mirasbırakanı görmek zorunda olmadan sadece sesini duymak geçerli bir sözlü vasiyetname açısından yeterli midir? Bu sorunun doktrindeki çözümü tanıkların mirasbırakanın sadece sesini duymasının yeterli olduğu ancak sözlü vasiyetname yapan kişinin kimliğini sesinden tespit edebilmesi gerektiği yönündedir[247]. Depremde enkaz altında kalmış, derin ve karanlık bir çukura düşmüş ya da maden ocağında meydana gelen göçük altında kalmış olan bir kişinin son arzularını kendisini görmeyen ancak sesini duyan ve sesinden kendisinin kimliğini kesin olarak teşhis edebilecek iki tanığa açıklaması hali bu duruma verilen örneklerdendir[248]. Bu bakımdan tanıklar, örneğin derin bir kuyunun dibinde yaralı halde bulunan mirasbırakanın kendisini göremese de, duydukları sesten sesin sahibinin kimliğini anlayabiliyorsa, diğer geçerlilik koşullarını da tanıyan sözlü vasiyetname geçerli kabul edilecektir.

Sözlü vasiyetnamede tanıklar açısından değerlendirilmesi gereken bir diğer önemli nokta ise tanıklık edecek kimselerin aynı fiziki ortamda bulunmasının vasiyetnamenin geçerliliğine etkide bulunup bulunmayacağıdır. Bu hususta son arzuların açıklanırken iki tanığın mutlaka aynı anda ve aynı yerde bulunması gerektiği, bunun önemli bir geçerlilik şartı olduğu görüşünde olan yazarlar da bulunmaktadır[249]. Buna karşılık iki şahidin aynı anda aynı fiziki mekânda bulunması kuralının katı bir şekilde yorumlanmaması görüşünde olan yazarlar da vardır. Bu görüşe göre burada kanun koyucun isteği şahitlerin aynı anda, aynı fiziki mekânda bulunmasından çok mirasbırakanın son arzularını onun ağzından ve onun ifadeleri ile

[247] Köprülü, **a.g.e.**, s. 147; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 93; Öztan, **a.g.e.**, s. 220; Ayiter ve Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 91.
[248] Köprülü, **a.g.e.**, s. 147; Kayak, **a.g.m.**, s. 211.
[249] Oğuzman, **a.g.e.**, s. 142; Öztan, **a.g.e.**, s. 220.

duymalarıdır[250]. Buradaki durum şahitlerin mirasbırakanın sadece sesini duyduğu, kendisini fiziki olarak görmediği durum ile aynı olduğundan şahitlerin de aynı fiziki mekânda bulunmadan sadece bir başka şahidin de olduğunu ve vasiyetnameyi kendisi gibi onun da dinlediğini bilmesi yeterli sayılmalıdır[251].

Mirasbırakan son arzularını iki tanık önünde açıklar ve tanıklara son arzularını içeren bir vasiyetname yazmak ya da yazdırmak görevini yükler[252]. Bu noktada mirasbırakanın hukuka hâkim bir kimse olmayıp kanun hükümlerini ayrıntılı bir şekilde bilmesi kendisinden beklenemeyeceğinden mirasbırakanın bu görevi şahitlere açık bir ifade kullanarak yüklemesi beklenmemeli, şahitlerin kendiliklerinden yazmaları ya da yazdırmaları durumunda da sözlü vasiyetname geçerli kabul edilmelidir[253].

Günümüz gelişen teknolojisi düşünülünce akla gelen ihtimallerden biri de sözlü vasiyetname düzenlenirken bu teknoloji araçlarından faydalanılıp faydalanamayacağıdır. Mevcut teknoloji ile internet ortamında aynı anda çevrimiçi olan iki veya daha fazla kişi sesli ve görüntülü iletişim kurabileceğinden yukarıda açıklananlar ışığında aynı fiziki mekânda bulunması gerekmeyen mirasbırakan ve tanıklar ile düzenlenecek olan sözlü vasiyetname geçerli kabul edilmelidir[254].

Bu açıdan internet tabanlı bu hizmetlere erişebilmek için kişinin bir kullanıcı adı ve şifre edinmesi gerektiğinden ve kendisinin iletişim kurmak istediği kişileri bu sisteme eklemesi söz konusu olduğundan ve ayrıca zaten görüşme hem sesli hem de görüntülü yapılacağından kişinin kimliğinin tespiti açısından sıkıntı yaşanmayacaktır[255].

Ayrıca yukarıdaki görüşe paralel olarak denilebilir ki, kişilere cep telefonları listesinde kayıtlı olan kişilerle internet üzerinden iletişim imkânı veren hatta bu

[250]Abdurrahman Savaş, "İnternet Ortamında Yapılan Tek Taraflı Hukuki İşlemler Ve Özellikle Elektronik Vasiyetname", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 15, ss. 51-91, Konya 2007, s. 72-73.

[251] Savaş, , **a.g.m.**, s. 83. Yazar enkaz altında bulunan mirasbırakanın son arzularını, kendisine göre daha yukarıda bulunan ancak birbirini görmeyen iki şahide açıklayabileceğini ve bu durumda da sözlü vasiyetnamenin geçerli sayılması gerektiğini savunmaktadır**.**

[252] Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 108; İmre ve Erman **a.g.e.**, s. 94.

[253] Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 109.

[254] Savaş, **a.g.m.**, s. 86.

[255] Savaş, **a.g.m.**, s. 86.

sistemde kurulan gruplar sayesinde yazılanların ya da yapılan ses kayıtlarının aynı anda grup içinde kayıtlı olan kişilere ulaşmasını sağlayan sistem ile yapılan sözlü vasiyetname geçerli kabul edilecek midir? Bu açıdan olağanüstü hal altında bulunan ve olağan yollarla vasiyetname yapmak imkânından mahrum olan kişinin kendisini ve birbirini daha önceden tanıyan kişilere "Bunlar benim son arzularımdır." diyerek sistem üzerinden yaptığı irade açıklamaları ile sözlü vasiyetnamenin geçerlilik şartları yerine gelmiş kabul edilmelidir. Çünkü gruptaki kişiler birbirini daha önceden tanımakta ve birbirlerinin telefon numarasını bilmektedir bu açıdan kişilerin kimliğinin tespitinde sıkıntı yoktur. Hatta yapılan konuşmalar silinene kadar telefonda kayıtlı kalacağından mirasbırakanın son arzuları bizzat onun ağzından duyulabilecek ve şahitler tarafından unutulma, bilinçli ya da bilinçsiz yanlış aktarılma riski minimum seviyeye düşecektir.

Teknolojinin nimetlerinden yaralanarak yapılan sözlü vasiyetnamenin hukuken geçerli kabul edilmesi gerektiği açıktır. Bu açıdan neredeyse artık bütün telefonlarda sabit hale gelen cep telefonu kamerası karşısında olağanüstü durumda olan kişinin, internet ve telefon görüşmesi yapması mümkün değilse bile, yapacağı kamera kaydı ile son arzularını kamera önünde açıklaması geçerli bir sözlü vasiyetname olarak kabul edilip edilemeyeceği tartışılmalıdır. Sözlü vasiyetnamenin şekle ilişkin temel şartlarından olan iki şahit önünde son arzuların açıklanması şartı, bu durumda belki yerine gelmeyecektir ama yapılan kamera kaydı ile iki kişinin tanık olarak aranması ile ulaşılmak istenen güvenceye ulaşılabilecektir. Bu durumda mirasbırakanın kamera karşısında olacağı için kimliği rahatlıkla tespit edilecektir. Ayrıca kişinin son arzuları kendi ağzından, net bir şekilde duyulacak ve unutulma ya da çarpıtılma ihtimali ortadan kalkacaktır. Kayıtta mirasbırakan görülebileceğinden sesinin tonundan, hareketlerinden baskı altında olup olmadığı anlaşılabilecektir. Tüm bunların yanında kişinin ayırt etme gücüne sahip olup olmadığı kaydın tarihinin rahatça tespit edilebilmesinden, kayıt altına alınan tavırların yorumlanmasından anlaşılabilecektir. Bütün bu nedenlerden dolayı kanaatimiz sözlü vasiyetname yapmak isteyen bu durumdaki mirasbırakanın son arzularının geçerli sayılmasının sözlü vasiyetnamenin ruhuna uygun düşeceğidir.

2.2.2. Sözlü Vasiyetnamenin Düzenlenmesine Tanık Olarak Katılacak Kişilerde Aranan Nitelikler

Sözlü vasiyetnameye tanık sıfatıyla katılabilecek olan kişilere ilişkin düzenleme şu şekildedir:*"Resmî vasiyetname düzenlenmesinde okuryazar olma koşulu dışında, tanıklara ilişkin yasaklar, sözlü vasiyetteki tanıklar için de geçerlidir (TMK. m. 539/3 hükmünde)."* Düzenlemede okuryazar olma şartı hariç tutularak, resmi vasiyetnamenin düzenlenmesine tanık olarak katılabilecek kişiler açısından aranan şartlar aranmıştır[256].

Tanıkların özellikleri belirlenirken resmi vasiyetnameye tanık olarak katılabilecek kişilere ilişkin düzenlemeye atıf yapılmıştır. Bu nedenle Düzenlemeye Katılma Yasağı başlığı altında kaleme alınan düzenleme[257] incelenmelidir. Hüküm aynen şu şekildedir: *"Fiil ehliyeti bulunmayanlar, bir ceza mahkemesi kararıyla*

---

[256] 743. s. MK döneminde m. 486/2'de yer alan sözlü vasiyetnameye tanık olarak katılabilecek kişiler açısından düzenleme şu şekildeydi: " *Resmi vasiyetlere şehadet için mevzu ehliyet şartları, işbu şahitler hakkında da caridir."* Görüldüğü gibi yeni düzenleme, eski düzenlemeden ayrılarak, sözlü vasiyetnameye tanık olarak katılabilecekler açısından okur yazar olmak şartını aramamaktadır. Söz konusu değişikliğin nedeni madde gerekçesinde şu şekilde ifade edilmiştir: " Maddenin üçüncü fıkrasında, "tanıkların okuryazar olma koşulu"na yer verilmemiştir. Yani tanıkların okuryazar olması koşulunun sözlü vasiyette zorunlu olması uygun görülmemiştir. Çünkü ülkemizde okuryazar insan sayısı ve özellikle sözlü vasiyetin olağanüstü koşullarda yapılabilen bir vasiyet olduğu göz önünde tutularak bir de tanıkların "okur yazar" olması koşulu arandığında bu vasiyetin hemen hemen hiçbir zaman yapılaması gibi bir sonuç doğmaktadır. Bunun önlenmesi ve vasiyete işlerlik kazandırılabilmesi amacıyla bu yönde bir değişikli yapılmıştır. Öte yandan tanıkların okur yazar olması önemli görülmemiştir. Zira tanıklar vasiyetçinin son arzularını her durumda mahkemeye ulaştırmakla yükümlü bulunmaktadırlar. Bu durumda bunların okur yazar olmaları çok önemli bir etki göstermemektedihttps://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem21/yil01/ss723_Madde_Gerekceleri_3.pdfr (Erişim Tarihi: 17.06.2016)."

[257] Söz konusu hüküm 743 s. MK.'nın 483. maddesine karşılık gelmektedir. Eski yasadaki düzenleme şu şekildeydi: "*Medeni hakları kullanmak selahiyetini haiz olmıyanlar veya bir ceza mahkemesince siyasi ve medeni haklardan iskatına karar verilenler veya okuma ve yazma bilmiyenlerle vasiyetçinin karı veya kocası, usul ve füruu, erkek ve kızkardeşleri ve bu kimselerden her birinin karı ve kocası resmi bir memur veya şahit sıfatı ile, vasiyetname tanzimine iştirak edemezler."* Görüldüğü gibi söz konusu hüküm tek fıkradan oluşmakta ve yasak sadece ilk fıkrada sayılanlar açısından geçerli gibi görünmekteydi. Buna rağmen resmi vasiyetnamenin geçersizliğini düzenleyen madde hükmünde ise yeni düzenlemede ve kaynak metinde yer alan şekline uygun olarak ikinci fıkrada geçen kişilerin varlığı halinde yapılacak resmi vasiyetnamenin geçersizliği düzenlenmişti. Kaynak metinde yer almasına rağmen ikinci fıkrada yer alan düzenlemenin Kanuna alınmamasının nedeni gerekçede şu sözlerle açıklanmıştır: "Kaynak İsviçre Medeni Kanununun 503 üncü maddesinde ikinci bir fıkra ile bir kısıtlamaya daha yer verilmiş iken bu fıkra yürürlükteki Kanuna alınmamıştır. Bu fıkra vasiyetnameyi düzenleyen resmi memura ve tanıklara, bunların üstsoy ve altsoy kan hısımlarına, kardeşlerine ve bu kişilerin eşlerine vasiyetname ile kazandırmada bulunulmasını yasaklamaktadır. Bu hükmün yürürlükteki kanunda yer almamasının bir unutkanlık sonucu olduğu, yürürlükteki Kanunun 500 üncü maddesinin ikinci fıkrasında müeyyideyi düzenleyen bir hükme yer verilmiş olmasından anlaşılmaktadırhttps://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem21/yil01/ss723_Madde_Gerekceleri_3.pdf (Erişim Tarihi: 17.06.2016)."

kamu hizmetinden yasaklılar, okuryazar olmayanlar, mirasbırakanın eşi, üstsoy ve altsoy kan hısımları, kardeşleri ve bu kişilerin eşleri, resmi vasiyetnamenin düzenlenmesine memur veya tanık olarak katılamazlar.

Resmi vasiyetnamenin düzenlenmesine katılan memura ve tanıklara, bunların üstsoy ve altsoy kan hısımlarına, kardeşlerine ve bu kişilerin eşlerine o vasiyetname ile kazandırmada bulunulamaz(TMK. m. 536).”

Kanun vasiyetnamenin düzenlenmesine tanık olarak katılabilecek kişileri düzenlerken olumsuz bir tanımlama yoluna gitmiş ve kimlerin tanık olamayacağını saymıştır[258]. Yani düzenlemede yer alan yasakları bünyesinde barındırmayan kişilerin tanıklığı kabul edilecektir. Doktrinde düzenlemede yer alan yasağın tanık olarak katılacak bazı kişiler açısından mutlak yasak; bazı kişiler açısından ise nispi yasak olduğundan bahsedilmektedir[259]. Bu açıdan fiil ehliyetine sahip olmayan kişiler, bir ceza mahkemesi kararıyla kamu hizmetinden yasaklılar için yasak mutlak niteliktedir ve bu kişiler hiçbir sözlü vasiyetnameye tanık sıfatıyla katılamazlar[260]. Bu kişilerin tanıklığı altında düzenlenmiş olan vasiyetname sanki tanıksız yapılmış bir vasiyetname hükmündedir[261]. Ancak maddede sayılan, mirasbırakanın eşi, üst soy ve alt soy kan hısımları, kardeşleri ve bunların eşleri sadece belirli bir vasiyetnameye tanık olarak katılamayıp başka kimselerin düzenleyeceği vasiyetnamelere tanık olarak katılabileceklerinden, yasak bu kişiler açısından nispi niteliklidir[262]. Alt soy ve üst soy için geçerli tanık olamama durumu söz konusu hısımlığın her derecesi açısından geçerli olduğundan kişinin mirasbırakanın alt ve üst soyu olması yeterlidir, her hangi bir dereceden sonra bu yasak kalkmamaktadır[263].

Maddede vasiyetnameye tanık olarak katılamayacak kişiler düzenlenirken söz konusu yasağın kapsamında evlatlığa yer verilmemiştir oysa vasiyetnamenin yapılmasına tanık olarak katılma yasağı mirasçılığa değil de hısımlığa dayandırılan bir yasak olduğundan yasak evlatlığı ve onun eşini de kapsamaktadır[264]. Bu açıdan

[258] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 158.
[259] Köprülü, **a.g.e.**, s. 134-135; Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 101-102; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 64.
[260] Köprülü, **a.g.e.**, s. 134-135; Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 101-102; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 64.
[261] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 64.
[262] Köprülü, **a.g.e.**, s. 134-135; Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 101-102; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 64.
[263] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 64.
[264] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 64.

evlatlığın eşinin resmi vasiyetnamenin düzenlenmesine tanık olarak katılamayacağına ilişkin Yargıtay kararı da bu düşünceyi desteklemektedir[265]. Resmi vasiyetname ve sözlü vasiyetnameye tanık olarak katılamayacak kişiler, okuryazar olma durumu dışında, aynı niteliklere sahip olmak zorunda olduğundan evlatlık ve evlatlığın eşi de sözlü vasiyetnameye tanık olarak katılamayacaktır.

Devam eden evlilikte eşler arasında tanıklık yasağı söz konusudur. Ancak yasağın biten evlilikteki eski eşler açısından devam edip etmeyeceği ise TMK'da açıkça düzenlenmemiştir. Bu bakımdan açıkça evlilik devam ettiği sürece vasiyetnamenin yapılmasına tanık olarak katılma yasağı söz konusu olacağından evliliğin boşanma ya da iptal ile sona ermesi halinde söz konusu yasak ortadan kalkacaktır[266]. Bununla beraber evlilik sona erdikten sonra bile, evlilik dolayısıyla kurulmuş kayın hısımlığı devam edecektir. Böylece eşlerden birinin yaptığı vasiyetnameye katılması yasak olan kan hısımları, diğer eşin aynı dereceden kayın hısımı olacağından bu kişiler biten evlilikteki eşin vasiyetnamesine tanık olarak katılamayacaktır[267]. Örnek vermek gerekirse; M'nin kardeşinin eşi, evlilik sona ermiş olsa dahi, M'nin düzenleyeceği vasiyetnameye tanık olarak katılamaz. Çünkü kurulmuş kayın hısımlığı TMK. 18/f.2 gereği evliliğin bitmesinden sonra da ortadan kalkmayacaktır.

Düzenlemede yer alan yasağın nedeni ortaya çıkabilecek suiistimalleri[268], şahitlerin tarafsızlığının kaybolmasını[269] ve vasiyetnameye katılması yasak olan bu yakınların vasiyetin içeriğini öğrenmesini önlemektir[270].

Sayılanlardan başka yasak sebebi olmadığından şahitler yerli, yabancı, kadın, erkek olabilir[271]. Bunun yanı sıra gösterilen yasaklar dar yorumlanmalıdır. Bu açıdan

---

[265] Y. 2.HD., 30.1.1973, 7895/419 sayılı kararında evlatlığın eşinin, evlat edinenin düzenlediği resmi vasiyetnameye tanık olarak katılamayacağını şu şekilde ifade etmiştir: "Evlâtlık, evlât edinenin nesebi sahih füruu sayılır (M.K. 257). O halde evlatlığın koca veya karısı evlât edinenin düzenlediği vasiyetnamede tanıklık yapamaz (M.K. 483). Bu hüküm mutlak olup vasiyetin, füruun leh veya aleyhinde olması gibi bir kayda bağlı tutulmamıştır." http://www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 24.02.2016)

[266] Sona ermiş evlilikte eşler açısından birbirinin yaptığı resmi vasiyetnameye tanık olarak katılma yasağı ortadan kalkmaktadır. Ancak, NK. 76/b.2'ye göre, noterin re'sen düzenleyeceği resmi senetler açısından evlilik sona ermiş olsa bile yasak devam etmektedir (Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 80).

[267] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 80.

[268] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 112.

[269] Belgesay, **a.g.e.**, s. 76.

[270] Berki, **a.g.e.**, s. 76.

mirasbırakan ile arasında hizmet ilişkisi bulunanlarla, mirasbırakanın nişanlısının, vasiyetnamenin yapılmasına katılmasına bir engel yoktur[272]. Ancak işin icabı gereği sağır bir kimsenin, mirasbırakanın ve tanık olarak katılacak sağır bir kimsenin işaret diline hâkim olması durumu hariç olmak üzere, şahit olabilmesi mümkün olmamalıdır[273].

Vasiyetnamenin düzenlenmesine katılabilse de, kendilerine kazandırmada bulunulamayacak kişilerin durumu ise şu şekilde düzenlenmiştir: *" Resmi vasiyetnamenin düzenlenmesine katılan memura ve tanıklara, bunların üstsoy ve altsoy kan hısımlarına, kardeşlerine ve bu kişilerin eşlerine o vasiyetname ile kazandırmada bulunulamaz* (*TMK. m. 536/f. 2)."* Bu düzenleme ile aslında vasiyetnameye katılması yasak olmayan kişilere yapılacak kazandırmaların geçersiz olacağı hükme bağlanmıştır. Sözlü vasiyetname açısından hüküm incelenecek olursa; sözlü vasiyetnamenin düzenlenmesine katılacak olan tanıklara, herhangi bir derece sınırlaması olmaksızın tanıkların üstsoy ve altsoy kan hısımlarına, kardeşlerine ve bu kişilerin eşlerine yani tanıkların eşine, tanıkların üstsoy ve altsoylarının ve kardeşlerinin eşlerine herhangi bir kazandırmada bulunulamayacaktır. Maddede yasaklanan kişiler lehine yapılmış kazandırmaların bulunduğu sözlü vasiyetnamelerde ise vasiyetnamenin tamamı değil sadece bu kişiler lehine yapılan kazandırmalar iptal edilecektir[274].

2.2.3. Tanıklar İle Mirasbırakan Arasında Kurulan Hukuki İlişkinin Niteliği

Tanıklar ile mirasbırakan arasındaki hukuki ilişkinin vekâlet ilişkisi olduğu kaynak İsviçre Medeni Kanununun Almanca metninde (ZGB Art. 506/2) açıkça ifade edilirken, aynı kanunun Fransızca metni ve TMK m. 539/f. 2'de ilişkinin niteliği belirtilmeden tanıklara sadece bir görevin yüklendiği ifade edilmiştir[275].

Ölüme bağlı tasarruflar açısından asıl kural temsilin mümkün olmaması olsa da kanun koyucu burada sözlü vasiyetnameye imkân veren olağanüstü koşullar ve

[271] Belgesay, **a.g.e.**, s. 76.
[272] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 66.
[273] Resmi vasiyetnameye katılma açısından aynı yönde görüş için bk. Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 80.
[274] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 66.
[275] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 95.

sözlü vasiyetin özelliğini göz önüne alarak, ölüme bağlı tasarruflar açısından temsil yasağına bir istisna getirmiş ve mirasbırakanın son arzularına saygı göstermiştir[276]. Doktrindeki hakim görüşe göre Mirasbırakanın ölümünden sonra yerine getirilmesini istediği son arzularını iki tanığa söylemesi, onun bu tanıkları son arzularına uygun bir vasiyetname yapma konusunda vekil tayin ettiği, yani aralarında bir vekalet ilişkisinin kurulduğu anlamına gelmektedir[277]. Mirasbırakanın bu tanıkları vekil tayin ettiğini açık bir şekilde söylemesine ya da açıkça vekâlet terimini kullanmasına gerek yoktur[278].

Tanıklar ile mirasbırakan arasındaki ilişki vekâlet ilişkisi olarak kabul edildiğinden vekalet akdinin tanımının yapılması gerekmektedir. Vekâlet sözleşmesinin tanımı Türk Borçlar Kanununda şu şekilde yapılmıştır: *"Vekâlet sözleşmesi, vekilin vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşmedir(TBK. m. 502)."* Vekâlet akdinin kanuni tanımı[279] bu olmakla birlikte doktrinde daha kapsamlı bir tanım yapılmıştır. Yapılan bu tanıma göre vekâlet akdi ile müvekkil bir işi vekilin isteklerine ve çıkarlarına uygun bir şekilde yerine getirmeyi zaman açısından bir kısıtlama olmaksızın ve görece müvekkilden bağımsız bir şekilde sonucun gerçekleşmeme ihtimali de müvekkile ait olacak şekilde yapmayı üstlendiği sözleşmedir[280].

Yapılan tanımdan yola çıkılacak olursa denilebilir ki, tanıkların bu görevi kabul etmesiyle onlara düşen, mirasbırakanın kendilerine açıkladığı son arzularına uygun vasiyetname düzenlemek için, kanunun gerektirdiği formaliteleri yerine getirmek olacaktır[281].

Mirasbırakanın tanıklara vasiyetname yapmak amacıyla son arzularını açıklaması yeterlidir[282]. Bununla birlikte tanıklar bu görevi yüklenmek zorunda

---

[276] Şener, **Vasiyet**, s. 79.
[277] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 224; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 95; Ayiter ve Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 92; Köprülü, **a.g.e.**, s. 146; Şener, **Vasiyet**, s. 79; Özuğur, **a.g.e.**, s. 479.
[278] İmre ve Erman **a.g.e.**, s. 95; Özuğur, **a.g.e.**, s. 479.
[279] Bu tanım basit anlamda vekâlet ilişkisinin tanımıdır (Detaylı bilgi için bk. Yavuz, **a.g.e.**, s. 1153).
[280] Vehbi Umut Erkan, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Vekalet Sözleşmesinde Vekalet Verenin Ücret Ödeme Borcu Dışındaki Diğer Borçları", **AÜHFD**, C. 62, S. 2, ss. 441-472, 2013, s. 442.
[281] İmre ve Erman **a.g.e.**, s. 95; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 94; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 143.
[282] İmre ve Erman **a.g.e.**, s. 95.

değildir[283]. Tanıklar bu görevi açık bir beyan ile kabul edebilecekleri gibi, onların hal ve davranışlarından ve durumun gereklerinden örtülü olarak görevi kabul ettikleri de anlaşılabilir[284]. Tanıklar tarafından gerçekleştirilen açık veya örtülü kabulden sonra TMK'da belirtilen yükümlülükler yerine getirilmeli ve kanuni şartlara uygun bir şekilde sözlü vasiyet için gerekli işlemler yapılmalıdır[285].

Bu aşamadan sonra tanıklar ile mirasbırakan arasında kurulan vekâlet ilişkisi olduğu için; vekâletin ölümle sonra ermesine ilişkin kuralın işin mahiyetinden doğan bir istisnası söz konusudur[286]. Gerçekten de, vekalet akdinin sona erme sebeplerini düzenleyen Türk Borçlar Kanununda durum şu şekilde ifade edilmiştir: "*Sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça sözleşme, vekilin veya vekâlet verenin ölümü, ehliyetini kaybetmesi ya da iflası ile kendiliğinden sona ermiş olur. Bu hüküm, taraflardan birinin tüzel kişi olması durumunda, bu tüzel kişiliğin sona ermesinde de uygulanır. Vekâletin sona ermesi vekâlet verenin menfaatlerini tehlikeye düşürüyorsa, vekâlet veren veya mirasçısı ya da temsilcisi, işleri kendi başına görebilecek duruma gelinceye kadar, vekil veya mirasçısı ya da temsilcisi, vekâleti ifaya devam etmekle yükümlüdür(TBK. m. 513).*" Maddede geçen "sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça" ifadesinden de anlaşılabileceği gibi vekil ya da müvekkilin ölümü yahut ayırt etme gücünü kaybetmesi ile birlikte vekâlet sözleşmesi mutlaka sona ermek zorunda değildir yani söz konusu düzenleme emredici nitelikte bir düzenleme değildir[287]. Tanıklar ve mirasbırakan arasındaki vekalet ilişkisinin, mirasbırakanın ölümünden sonra da devam edecek olması işin niteliği gereğidir. Çünkü mirasbırakanın, son arzularından oluşan vasiyetname açıktır ki mirasbırakan kişi tarafından yerine getirilmeyecektir ve son arzuların dile getirildiği anda mirasbırakanla aynı ortamda bulunan ve açık ya da örtülü bir şekilde onun isteklerini yerine getirmeyi kabul eden tanıklar bu yükümlülüğü mirasbırakanın ölümünden ya da ayırt etme gücünü kaybetmesinden sonra yerine getireceğinin farkındadır. Durum böyle olunca tanıklar ve mirasbırakan

[283] İmre ve Erman **a.g.e.**, s. 95; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 95; Ayiter ve Kılıçoğlu **a.g.e.**, s. 92; Köprülü, **a.g.e.**, s. 146; Şener,**Vasiyet**, s. 79; Özuğur, **a.g.e.**, s. 479.
[284] İmre ve Erman **a.g.e.**, s. 95.
[285] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 95; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 94; Köprülü, **a.g.e.**, s. 146; Özuğur, **a.g.e.**, s. 479.
[286] Ayiter ve Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 92.
[287] Cevdet Yavuz, **Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Beta Yayınevi, İstanbul 2014, s. 1222; Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Yetkin Yayınları, Ankara 2015, s. 744; Fahrettin Aral, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Yetkin Yayınları, Ankara 2010, s. 422.

arasında vekalet ilişkisinin ölümden sonra da devam edeceğinin zımni olarak kabul edildiği düşünülebilir. Öte yandan, TBK. m. 513/2'de belirtildiği gibi vekaletin mirasbırakanın ölümüyle birlikte sona ermesi halinde mirasbırakanın ve mirasçılarının menfaatleri tehlikeye düşecektir. Vekâletin, mirasbırakanın ölümünden ya da ayırt etme gücünü kaybetmesinden sonra da devam etmesindeki menfaati, kendisinin son arzularının yaşatılması olacaktır. Bunun yanında yapılan sözlü vasiyetname ile mirasbırakanın atanmış mirasçısı ya da belirli mal vasiyeti alacaklısı haline gelen kişiler açısından da vekaletin ölümden sonra da devam etmesi açısından menfaatleri vardır ve yerine getirilmeyen vekalet ilişkisi onların bu menfaatini tehlikeye sokacaktır.

Mirasbırakanın ölümü veya ayırt etme gücünü kaybetmesinden sonra da vekâlet ilişkisinin devam edeceği kabul edildiğine göre artık vekâlet sözleşmesinde tanıkların karşısında müvekkil olarak mirasbırakan yerine onun külli halefleri olan mirasçılar yer alacaktır[288]. Bu durumun bir sonucu olarak da, vekâlet ilişkisinden doğan müvekkile ait hak ve yükümlülükler mirasçılara geçecektir[289].

Tanıklar ile mirasbırakan arasında kurulan bu vekâlet ilişkisinden sonra tanıklar kendi kusurları nedeniyle sözlü vasiyetnamenin geçerli bir şekilde vücut bulamamasından ya da meydana gelecek gecikmelerden sorumlu olacaktır[290]. Tanıkların kusuruna dayalı olarak işin yapılmaması ya da geciktirilmesiyle oluşacak sorumluluğun neye göre belirleneceği hususunda doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Bir görüş TMK. m. 543'te düzenlenen, vasiyetnamenin başkasının kusuru ile yok

[288] Kemal Tahir Gürsoy, "Vekâlet Akdinin Ölüm nedeniyle sona ermesi ve sonuçları", **Temsil ve Vekâlete İlişkin Sorunlar Sempozyumu**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1977, s. 5 vd.

[289] Gürsoy, **a.g.m.**, s. 5; Burada ortaya çıkabilecek bir sorun vekalet sözleşmesinin mirasçılar tarafından tek taraflı olarak sona erdirilip erdirilemeyeceğidir. Güven ilişkisi üzerine kurulu vekâlet sözleşmesinde azil müvekkil tarafından talimat verme ve vekil tarafından da bu talimatlara uyulmasının bir görünümü olarak kendisini göstermektedir. Bu bakımdan vekâlet verene tanınmış olan bu tek taraflı bozucu yenilik doğuran haktır (Şaban Kayıhan ve Mustafa Ünlütepe, "Vekalet Sözleşmesinin Kendine Özgü Sona Erme Sebepleri", **İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi**, S. 3, ss. 171-212, 2014, s. 179. Doktrindeki hakim görüşe göre vekalet sözleşmesini tek taraflı olarak sona erdirme hakkı kişiye tanınmış kaldırılması, daraltılması ve vazgeçilmesi mümkün olmayan bir haktır (Öz Seçer, "Vekalet Sözleşmesinin Vekalete Özgü Sebeplerle Sona Ermesi", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı**, C. 2, ss. 877-944, 2015, s. 886). Kanaatimizce vekalet verene tanınmış bu hak vazgeçilmez hak onun ölümüyle birlikte mirasçılara geçeceğinden mirasçılar bu azil hakkını kullanabilecektir. Ancak bu durumda sözlü vasiyetnamenin vücut bulması mümkün olmayacağından artık mirasçılar bakımından vasiyetnamenin üçüncü kişinin kusuru ile yok olmasında sorumluluğa ilişkin kurallar devreye girecektir.

[290] İmre ve Erman **a.g.e.**, s. 95; Özuğur, **a.g.e.**, s. 479.

edilmesine ilişkin kuralın kıyasen uygulanacağını savunurken[291], ikinci bir görüş ise burada vekilin sorumluluğunu düzenleyen Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulanması gerektiğini savunmaktadır[292]. Üçüncü bir görüş ise tanıkların görevlerini yerine getirmemeleri durumunda, tazminat ödeyeceğini ve bunun yanında mirasbırakanın yeniden ölüme bağlı tasarruf düzenleyemeyeceği bir anda ve durumda ölüme bağlı tasarrufu kasten ve hukuka aykırı olarak ortadan kaldıranlar veya bozanlara uygulanacak olan mirastan ıskat yaptırımını düzenleyen TMK. 578 b.4'ün uygulanacağını savunmaktadır[293]. Bu görüşlerin yanında bir diğer görüş ise, TMK. 578/ b.4'ün tanıkların yasal ya da daha önceki bir ölüme bağlı tasarrufla atanmış mirasçı olmaları halinde uygulama alanı bulacağından, TMK. m. 578/b.4'e gidilemeyeceğini savunmaktadır[294]. Çünkü yapılan ölüme bağlı tasarrufla herhangi bir hak kazanmayan ya da yasal mirasçı olmayan kişi açısından mirastan ıskat herhangi bir hak kaybına neden olmayacaktır. Yazar, yapılan sözlü vasiyetname ile tanıkların mirasçı olmalarına sebep olan eski ölüme bağlı tasarrufun karine olarak geri alınmış olacağından bahisle, zaten mirasçı sıfatı kalmayan tanıkların mirastan yoksun bırakılmasının söz konusu olmayacağını ifade etmektedir. Bu durumun tek istisnasının ise yapılan sözlü vasiyetnamenin açık bir şekilde tanıklara mirasçı sıfatını kazandıran eski vasiyetnameyi tamamladığı durumda söz konusu olacağını savunmaktadır[295].

Üzerlerine düşen görevi gereği gibi ya da hiç yerine getirmeyen tanıklara uygulanacak sorumluluk hükümleri konusundaki hakim görüş, Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu genel nitelikli hükümlerinin uygun düştükleri ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanacağını düzenleyen TMK. m. 5'in yollamasıyla, vekilin sorumluluğunu düzenleyen TBK. m. 506'nın uygulanacağı yönündedir[296]. Kanaatimizce de tanıklar ile mirasbırakan arasındaki ilişki çoğunluk görüşe göre vekâlet ilişkisi olarak nitelendirildiğinden, görevini gereği gibi ya da hiç yerine getirmeyen tanıklar, vekilin sorumluluğu hükümlerine göre sorumlu olacaklardır.

[291] Detaylı bilgi için bk. Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 94; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 96.
[292] Bk. Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 94; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 97.
[293] Bk. Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 94.
[294] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 94.
[295] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 94.
[296] Oğuzman, , **a.g.e.**, s. 143; Ayiter ve Kılıçoğlu, , **a.g.e.**, s. 93; Antalya; , **a.g.e.**, s. 141; Şener, , **a.g.e.**, s. 79-80.

Sözlü vasiyetnamenin yerine getirilmesi açısından tanıklar vekilin sorumluluğuna göre sorumlu olacağından, tanıkların göstermesi gereken özen için vekilin göstermesi gereken özenin ne olması gerektiğine bakmak gerekir. Türk Borçlar Kanununda vekilin yerine getirmeyi üstlendiği iş ve hizmetleri yerine getirirken müvekkilin menfaatini koruyarak, özenle yürütmesi gerektiği belirtilmektedir(TBK. m.506/2). Kanuni düzenlemeden de anlaşılıyor ki vekilin özen borcu için karşımıza çıkan ölçüt özenle ifa ölçütüdür[297]. Özen borcu ile ilgili olarak vekil üstlendiği işin sonucundan değil, işi istenen sonuca ulaştıracak çabasından dolayı sorumlu olduğundan, işin hedeflenen sonuca ulaşması için gerekli tüm çaba sarf edilmeli, amaca ulaşmaya engel olabilecek nitelikteki davranışlardan kaçınılmalı ve ayrıca gerekli özen gösterilmekle kalmayıp özen eksikliğinden kaynaklı zararlar da tazmin edilmelidir[298]. Bu husus sözlü vasiyetnamede tanıklar açısından değerlendirildiğinde ise karşımıza çıkacak sonuç, sözlü vasiyetnamenin yapılması için tanıklara düşen özenin mirasbırakanın son arzularının vakit geçirmeksizin yazıya dökülmesi ve diğer kanuni şartlara da uyularak, derhal mahkemeye tevdi edilmesi gerekliliğidir. Bu açıdan tanıkların özen borcuna uymamasından dolayı vasiyetnamenin geçerli olarak vücut bulamadığı durumlarda tanıklar oluşacak zararı tazmin edeceklerdir.

Sözlü vasiyetnamede tanıklardan beklenen özen ise benzer alanda iş ve hizmetleri üstlenen basiretli bir vekilin göstereceği davranışlardır. Bu açıdan vekilin işi gördüğü şartlar altında, aynı işi yapan basiretli bir vekilin nasıl hareket etmesi gerekiyorsa vekilden de o beklenecektir[299]. Sözlü vasiyetnameye tanık olarak katılan kişiler açısından bakıldığında ise aynı durum içinde bulunan öngörülü tanıkların nasıl hareket etmesi gerekiyorsa, onlardan da aynı hareket tarzı beklenecektir(TBK. m. 506).

Tanıkların sorumluluğuna gidebilmek için özen borcu ihlal edilmeli, ihlal bir zarara sebep olmalı, ihlal ile zarar arasında nedensellik bağı bulunmalı ve tanıkların kusurlu olduğunun kabulü gerekmektedir[300]. Bu açıdan örneğin, sözlü

[297] Yapılan işin özen ile yapıldığından söz edebilmek için işi yapan kişinin akıl ve iradenin ikisini de birden kullanması gerekmektedir (Veysel Başpınar, "Avukatın Özen Borcu", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 12, S. 1-2, ss. 39-62, 2008, s. 42).
[298] Yavuz, **a.g.e.**, s. 1193.
[299] Eren, **Özel Hükümler**, s. 731.
[300] Eren, **Özel Hükümler**, s. 732.

vasiyetnamenin yerine getirilmesinde tanıklar derhal mahkemeye tevdi yerine makul süreyi herhangi bir neden yokken geçirmeli, bu sebeple geçerli olarak vücut bulmayan vasiyetnamede belirli mal alacaklısı olan bir kişi bu alacağından mahrum kalmalı ve tanıklar bu gecikmede kusurlu olmalıdır.

Burada vekilin özen borcunu ihlalinden kaynaklı olarak hak kaybına uğrayan kişiler iddiasını ispat ile mükelleftir. Kişinin burada ispat edeceği vekilin benzer şartlar altında çalışan bir vekil gibi davranmadığı, bunun da beklenen sonucun meydana gelmemesi üzerinde etkisinin olduğudur[301].

Öte yandan, tanıklar sözlü vasiyetnamenin geçerli bir şekilde meydana gelmesi için üzerine düşen işleri özenle yerine getirdikten sonra da söz konusu vasiyetname geçerli kabul edilemiyorsa artık vekâlet akdinin özelliği gereği özen borcunu yerine getiren tanıkların sorumluluğu söz konusu olmayacaktır.

Tanıkların sözlü vasiyetnamenin yapılması sırasında yaptığı masraflar, verdiği avanslar ve varsa uğradığı zararların tazmini açısından ise TBK. m. 510 hükmü devreye girecektir. Tanıklar bu yolda yaptıkları harcamaları, verdikleri avansları faiziyle talep edebilecek ve kendisinin yüklendiği herhangi bir borç varsa o borçtan kurtarılmayı talep edebilecektir.

2.3. TANIKLAR TARAFINDAN İZLENEBİLECEK YOLLAR

Tanıklar mirasbırakanı kendilerine yüklediği görevi kabul ettikten sonra sözlü vasiyetnamenin geçerliliği açısından kendilerine tanınan iki yoldan birini seçip sözlü vasiyetnameyi yazılı bir belge haline getireceklerdir.

2.3.1. Tanıkların Belge Düzenlemesi

Mirasbırakanın son arzularını kendileri kaleme alma yolunu seçen tanıkların takip etmesi gereken şekil şartları şu şekilde ifade etmiştir: *"Mirasbırakan tarafından görevlendirilen tanıklardan biri, kendilerine beyan edilen son arzuları, yer, yıl, ay ve günü de belirterek hemen yazar, bu belgeyi imzalar ve diğer tanığa imzalatır. Yazılan belgeyi ikisi birlikte vakit geçirmeksizin bir sulh veya asliye*

[301] Yavuz, **a.g.e.**, s. 1195.

mahkemesine verirler ve mirasbırakanı vasiyetname yapmaya ehil gördüklerini, onun son arzularını olağanüstü durum içinde kendilerine anlattığını hakime beyan ederler(TMK. m. 540/f.1).”

Bu açıdan, tanıklardan biri mirasbırakanın kendilerine açıkladığı son arzuları, yazılı bir belge haline getirecek ve belgede vasiyetin yapıldığı yeri, yılı, günü ve ayı belirttikten sonra belgeyi kendisi imzalayıp diğer tanığa da imzalatacaktır[302].

Anılan düzenlemeyle ilgili karşımıza çıkabilecek bir sorun tanıkların belgeyi üçüncü bir kişiye yazdırıp yazdıramayacağıdır. Tanıkların belgeyi bir başkasına yazdırabileceğini savunan görüşe göre; tanıkların okuryazar olası şartı aranmamakta ve yine tanıklar ellerinde herhangi bir metin olmaksızın hâkim huzuruna çıkabileceğine göre son arzuların şahitler dışında bir üçüncü kişi tarafından kaleme alınması sözlü vasiyetnamenin iptaline neden olmamalıdır[303]. Bu konuyla ilgili TMK'da açık bir şekilde metnin şahitlerden biri tarafından yazıya dökülmesi gerektiği bildirildiğinden bunun mümkün olmadığı savunulmaktadır. Bizimde katıldığımız bu görüşe göre; kanunun sözlü vasiyetname açısından bu kadar sıkı kuralları koymasının nedeni mirasbırakanın iradesinin, son arzularının mümkün olduğunca eksiksiz ve doğru bir şekilde vasiyetname metnine yansımasını istemesi olduğundan, şahitler dışında bir kişi tarafından kaleme alınan metin ile kanunun amaçladığı hedefe ulaşmak pek mümkün olmayacaktır[304]. Gerçekten de, metnin tanıklardan biri tarafından kaleme alınması gerektiğine hükmeden Yargıtay kararı da bu görüşü destekler niteliktedir[305].

Tanıkların metni kaleme almaları açısından tartışılan diğer bir durum ise metnin ve tarihin bir makine yardımı ile yazılıp yazılamayacağıdır. Doktrinde bazı yazarların bu durumu mümkün kabul ettiği görülürken karşıt görüşte olan yazarlarda

---

[302] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 97.
[303] Ergüne, **a.g.e.**, s. 309.
[304] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 223.
[305] "Olayımızda vasiyetname Sulh Hâkimine tevdi edilmiş olup 487 maddede belirtildiği biçimde vasiyetçinin son arzularının Sulh Hâkimi huzurunda söylenip bir zabıt düzenlenmesi söz konusu değildir. Şişli 4. Sulh Hukuk Mahkemesinde 13.05.1993 günü saat 16.30'da düzenlenen tutanak tanıkların yazdıkları vasiyetnameyi Hâkime tevdi ettiklerine dairdir. Şahitlerin hâkime tevdi ettikleri belge 487. maddenin birinci cümlesinde açıklandığı üzere tanıklardan biri tarafından bizzat yazılmamış ise şekil eksikliği söz konusu olur." Y. 2. HD., 27.3.1998, 893/3764, www.kararara.com, (Erişim Tarihi: 15.06.2016)

vardır. Bu durumu mümkün kabul eden yazarlara göre tanıklar, metni kendi elleri ile imzalamaları şartı ile metni ve tarihi bir makine yardımıyla kaleme alabilirler[306]. Oysa karşıt görüşe göre ise böyle bir belge hâkime sunulduğunda, hâkim metni kimin kaleme aldığını anlamayacağından, tıpkı üçüncü bir kişinin kaleme almasındaki gibi mirasbırakanın iradesinin tam ve doğru olarak metne yansımasını isteyen kanun koyucunun amacına ulaşmak zorlaşacaktır ve bu yol ile metne dökme mümkün değildir[307].

Tanıkların vasiyetname metnini belgelemeleri açısından diğer bir özellik de TMK.'da geçen *"Görevlendirilen tanıklardan biri, kendilerine beyan edilen son arzuları, yer, yıl, ay ve günü de belirterek hemen yazar(TMK. m. 540/f.1)."* İfadesidir. Burada tartışmaya açık olan nokta gösterilecek olan gün, ay, yer ve yılın vasiyetnamenin tanıklara bildirildiği gün, ay, yer ve yıl mı yoksa tanıkların kendilerine beyan edilen son arzuların, tanıklar tarafından kaleme alındığı yer, gün ay ve yılı mı anlaşılması gerektiğidir. Doktrinde haklı olarak belirtildiği üzere tanıklar tarafından yazı ile belgeleme işlemi kanunun öngördüğü gibi derhal yapılması gereken bir iş olduğundan mirasbırakanın son arzuları tanıklara beyan tarihi ile tanıklar tarafından belgelemenin yapıldığı tarih istisna halleri dışında aynı tarihler olacaktır[308].

Tanıkların yazıya dökme işlemini derhal yapması gerekmektedir çünkü tanıkların kendilerine aktarılan sözleri yanlış hatırlaması, unutulması riskine karşı önlem olarak sözlü vasiyetnamenin derhal tanıklar tarafından yazıya geçirilmesi istendiğinden tanıklar ilk fırsatta kendilerine beyan edilen arzuları bir kâğıda ya da deftere geçirecektir[309]. Tanıklardan yazıya dökme işlemini hemen yapması beklenmektedir. Yukarıda değinildiği gibi istisnai hallede mirasbırakan tarafından son arzuların tanıklara aktarıldığı gün ile tanıklar tarafından arzuların yazıya döküldüğü gün farklı olabilir. Örneğin; olağan yol olan resmi ya da el yazılı vasiyetname yapmaya engel olan olağanüstü durum tanıklar için de söz konusu olacağından olağanüstü durumun kalkmasından hemen sonra tanıklar için mümkün

[306] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 97.
[307] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 223.
[308] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 97; Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 225.
[309] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 97; Berki, **a.g.e.**, s. 79.

olan en uygun zamanda yazıya dökme işlemi gerçekleştirilmelidir. Verilebilecek bir diğer örnek ise mirasbırakanın geç bir saatte vasiyetname yapması ve tanıkların ancak ertesi gün onu yazıya dökme imkânını bulması halidir[310].

Mirasbırakanın son arzularını yazıya döken tanıkların TMK'da istendiği gibi vasiyetnamenin düzenlendiği yeri ve tarihi belirtmemesi ya da tarihin istendiği gibi gün, ay, yıl gösterilmeden sadece yıl olarak belirttiği durumlarda ise vasiyetname geçerli kabul edilecek midir? Bu açıdan bizim de katıldığımız görüşe göre vasiyetname içi ya da vasiyetname dışı olgulardan istenen bilgiler temin edilebiliyorsa sözlü vasiyetname ayakta tutulmalıdır[311]. El yazılı vasiyetname açısından mutlak geçerlilik şartı olan düzenleme tarihi açık bir şekilde yazmadığı halde, doktrinde kabul edildiği üzere vasiyetname içi ve dışı olgularla kesin olarak tespit edilebildiği sürece[312] vasiyetname ayakta tutulduğuna göre sözlü vasiyetname açısından da bu esneklik sağlanabilmelidir[313].

Tanıklar kaleme aldıkları bu metni bizzat ve birlikte mahkemeye bırakacaklardır. Bu açıdan tanıkların mahkemeye birlikte başvurması zorunluluktur[314]. Bu kanuni zorunluluk karşısında tanıkların yazdıkları belgeyi

---

[310] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 97.

[311] Yazar bu konuda örnek olarak, "… 2012 yılındaki depremde evinin yıkılması sonucu göçük altında kalan A…" şeklinde kullanılan ifadeden vasiyetnamenin yapıldığı yer ve yılın net bir şekilde belirlenebileceğini ifade etmektedir (Koyuncu, **a.g.e.**, s. 94).

[312] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 84; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 116; Köprülü, **a.g.e.**, s. 139; Öztan, **a.g.e.**, s. 207; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 77; Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 210.

[313] Koyuncu, **a.g.e.**, s. 95.

[314] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 94; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 97; Antalya, **Miras**, s. 142; Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 223; Öztan, **a.g.e.**, s. 220; Köprülü, **a.g.e.**, s. 147. Sözlü vasiyetin tanıklar tarafından hakime aktarılması ya da tutanağın verilmesi işini birlikte yapması gerekliliği Yargıtay kararında şu şekilde ifade edilmiştir: " Sözlü vasiyetname tanıkları, vakit geçirmeksizin vasiyetnameyi birlikte mahkemeye vermek ya da durumunu hakime beyan ederek tutanak düzenlettirmekle yükümlüdürler. Bu kural, vasiyetnamenin geçerliliğine ilişkin emredici bir hükümdür. Amaç, çeşitli sebeplerle mirasçıların haklarının ziyaını önlemektir (MK. m. 487)… Öte yandan tanıkların birlikte hakime başvurmaları öngörülmüştür. Dosyada bu kanuni zorunluluğa uyulduğu da anlaşılamamıştır. Dilekçede çift imzanın bulunması mutlaka tanıkların birlikte başvurduğunun kabulünü de gerektirmez." Y. 2. HD., 11.01.1974, 8059/75 (Dalamanlı, **a.g.e.**, s. 157). Bir başka Yargıtay kararında da aynı husus şu şekilde ifade etmiştir: "… dava, sözlü vasiyetin iptaline ilişkindir. Kendilerine karşı sözlü vasiyette bulunulan tanıkların, mirasbırakanın son arzularını yazıp imzaladıktan sonra tutanağı vakit geçirmeksizin birlikte mahkemeye tevdi etmeleri veya hakime keyfiyeti anlatıp tutanak düzenlettirmeleri gerekir (MK.487). Olayda bu şart gerçekleşmediğine göre vasiyetnamenin iptali gerekirken olaya uymayan sebep ve düşüncelerle isteğin reddedilmesi usûl ve kanuna aykırıdır." Y. 2. HD, 18.02.1988, 499/1842, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 18.12.2014)

üçüncü bir kişi ya da posta yoluyla[315] mahkemeye göndermesi geçerli olmayacağından tanıklardan birinin mahkemeye gidemeyecek kadar hasta olması halinde hâkim diğer tanıkla birlikte onun olduğu yere gitmelidir ve öte yandan mahkemeye tevdiden önce tanıklardan birinin ölmesi halinde birlikte tevdi şartı gerçekleşemeyeceğinden sözlü vasiyetname hiç geçerlilik kazanamayacaktır[316].

Tanıklar tarafından hazırlanan metnin hâkime teslim edilmesi vakit geçirmeksizin, bir an önce yapılmalıdır. Yargıtay bir kararında sözlü vasiyetnamenin vakit geçirilmeden hâkime tevdi edilmesi vasiyetnamenin geçerlilik şartı olduğunu ve vakit geçirmeksizin ifadesin de anlaşılması gerekenin "derhal" olduğunu belirtmiştir. Yargıtay'ın da işaret ettiği gibi kanunun mahkemeye tevdi açısından bu kadar hassas bir düzenlemeye gitmesinin nedeni tanıkların herhangi bir dış müdahaleye maruz kalmadan ya da henüz unutulmadan son arzuların kendilerine aktarıldığı şekliyle mahkeme korumasına alınmasını sağlamaktır[317]. Tevdiinin derhal

---

[315] "Sözlü vasiyette, vasiyet kendilerine takrir olunan iki tanığın Medeni Kanunun 487/1. Maddesinde öngörülen surette yazılış ve imzadan sonra vasiyetnameyi ikisi birlikte vakit geçirmeksizin bir mahkemeye bizzat vermeleri zorunludur. Olayda vasiyetnamenin bu esasa aykırı olarak posta ile gönderildiğinin anlaşılmasına göre mahkemece, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen özel daire bozma kararına uyulmak gerekirken önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır." Y. 2. HD., 29.09.1976, 519/2568, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 18.12.2014)

[316] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 98.

[317] "Yukarıda açılandığı üzere fevkalade şartlar altında vasiyetçinin son arzularını alan kişilere kanun pek önemli bir görev vermiştir. Bu kişiler VAKİT GEÇİRMEKSİZİN bir mahkemeye başvurarak kanunda gösterilen biçimde işlem yapmak zorundadır. Bu yön sözlü vasiyeti geçerli hale getiren geçerlilik şartıdır. Bu süre olağan hayatın akışı içinde derhal olarak anlaşılmalıdır. Daha başka bir ifade ile şahitlerin içinde bulundukları fevkalade haller kalkar kalkmaz her işe tercihen işlemi yapma olarak anlamak, hüküm konuş amacına uygun düşer. Zira kanun vazıı "suiistimalleri önlemek, tanıkların mirasçılarla görüşmesine fırsat vermemek ve bu yolla vasiyetçinin son arzularının saptırılmasına engel olmak gibi düşüncelerle bu ölçüyü koymuştur." Şahitlerin, gecikmesi kendileri ve yakınları için hayati önemde zarar verebilecek işleri, ancak bir mazeret oluşturabilir. Bu olayda olduğu gibi bir şahidin gazetecilik görevi sebebiyle İsviçre'den ayrılmak zorunda kalışı bu nitelikte bir mazeret kabul edilemez. Kaldı ki bu şahit12.06.1988 günü yine İsviçre'ye dönmüştür. Orada bulunan diğer şahitle birlikte İsviçre mahkemesine derhal baş vurarak işlemin tamamlanmasına engel bir hal ortada yoktur. şahitlerin İsviçre mahkemesine müracaat ettikleri müracaatın kabul edilmediği, davanın hiçbir safhasında iddia ve ispat edilmiş de değildir. Diğer şahidin çalıştırdığı iş yerini bırakamadığı ancak okulların 26.06.1988'de tatile girmesi ile Türkiye'ye 29.06.1992'de dönme imkanı buldukları savunulmaktadır.

26.06.1988 Pazar günüdür. Şahitlerin hemen değil de 29.06.1988 günü geç saatlerde Türkiye'ye dönüp 30.06.1988'de hakime başvurmalarını makbul ve haklı gösterecek, hayati nitelikte hiçbir mazeret ortaya konmamıştır. Kaldı ki ulaşım araçlarının son derece çoğaldığı çağımızda sözlü vasiyeti yüklenen şahidin birkaç saatliğine Türkiye'ye gelip gitmesi mümkün olup, bu şahidin kısa süreli dahi terke imkan bulamadığı işinin niteliği de açıklanmamıştır." Y.2. HD., 29.09.1992, 1992/7372, 1992/8705, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 18.12.2014). Aynı yönde " Sözlü vasiyeti yazan tanıkların "vakit geçirmeksizin" yazdıkları bu belgeyi mahkemeye vererek kanunda öngörülen şekilde hâkim huzurunda beyanda bulunmaları zorunludur (MK. m. 487). Tanıklar vasiyetçinin takririni tevdi

gerçekleşip gerçekleşmediğinin takdiri hâkime aittir[318]. Yargıtayın süre konusunda ne kadar titiz davrandığı gecikmenin ancak tanıkların kendisi veya yakınları açısından hayati bir tehlike bulunan işler nedeniyle gerçekleşmesi halinde bir mazeret olabileceğini karara bağlamasından da belli olmaktadır[319]. Bunun yanı sıra Yargıtay bir kararında hâkimi bulamayan tanıkların mirasbırakanın ölümünden üç gün sonra hâkim huzuruna çıkmasını sürenin aşılması olarak değerlendirmiş ve yapılan vasiyetnameyi geçersiz kabul etmiştir[320]. Durum böyle olunca da tanıkların kanununda geçerlilik şartı olarak düzenlenen derhal tevdi zorunluluğunu bilmemeleri haklı bir mazeret sayılmayacaktır[321].

Tanıkların derhal tevdi şartına uymayarak, sözlü vasiyetnameyi hakime geç teslim etmesi halinde de mahkeme söz konusu vasiyetnameyi bu şekil eksikliğine rağmen kabul edecektir[322]. Geç tevdi sözlü vasiyetnamenin yapılması açısından şekle aykırılık teşkil ettiğinden, iptal için öngörülen süre içinde sözlü vasiyetnamenin iptali istenebilir[323]. Süresi içinde iptal sebebinin ileri sürülmemesi halinde vasiyetname geçerli bir vasiyetname haline dönüşecektir[324].

---

edecekleri yerde sözlü vasiyeti hakime bildirerek bir tutanak şeklinde dahi tespit ettirebilirler. Kanundaki "vakit geçirmeksizin" deyiminin kullanılmasını amacı, vasiyetin değişikliğe uğraması, başkalarının araya girmesiyle son arzuların amacından saptırılması önlenmektedir. Onun için olabildiği kadar acele edilmesi gerekir. Bu süre kısa, makul ve hayatın olağan akışına uygun olmalıdır. Olayda vasiyetçi 18.09.1978 günü ölmüş, tanıklar ise 21.09.1978 tarihinde hakim huzuruna çıkıp tutanak düzenlettirmişlerdir. İddia edildiği gibi 20.09.1978 günü gidip de hakimi bulamamış olsalar bile, anılan süreler kanunun öngördüğü anlamda "vakit geçirmeksizin" hakim huzuruna çıkma süresini aşar niteliktedir. Gecikmenin objektif bir imkansızlıktan doğduğu da ileri sürülüp ispat olunamamıştır. Y. 2. HD., 09.05.1985, 4279/4539, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 18.12.2014). Daha yeni tarihli bir Yargıtay kararında ise aynı husus bu defa şu şekilde ifade edilmiştir: " Sözlü vasiyet tanıkları, vakit geçirmeksizin vasiyetnameyi birlikte mahkemeye vermek ya da durumu hâkime beyan ederek tutanak düzenlettirmekle yükümlüdürler. Bu kural vasiyetnamenin geçerliliğine ilişkin emredici bir hükümdür. Amacı çeşitli sebeplerle mirasçıların haklarının zıyaını önlemektir (743 S. MK. m. 487). Mirasbırakan 11.06.1999'da ölmüştür. Vasiyetname ise aynı gün düzenlenmiş olmasına rağmen aradan yedi gün geçtikten sonra 18.06.1999'da mahkemeye tevdi edilmiştir. Tanıkların davranışları yasada öngörülen vakit geçirmeksizin deyimi ile bağdaştırılamaz. Mahkemece davanın kabulü gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır. Y. 2. HD., 16.07.2003, 8702/10920, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 18.12.2014). Ayrıca Yargıtay'ın, Y. 2. HD., 21.04.1988, 3329/4489 www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 18.12.2014) kararı da aynı yöndedir.

[318] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 98.

[319] Y.2. HD., 29.09.1992, 7372/8705, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 18.12.2014).

[320] Y.2. HD., 09.03.1978, 414/1839 (Şener,**Vasiyet**, s. 361.).

[321] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 98.

[322] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 96; Öztan, **a.g.e.**, s. 220.

[323] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 96; Öztan, **a.g.e.**, s. 220; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 120.

[324] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 96.

Tanıkların hazırladıkları belgeyi teslim edeceği mahkeme herhangi bir sulh ya da asliye mahkemesidir (TMK. m. 540/1)[325]. Vasiyetnamenin açılmasına ilişkin hükümler, vasiyetnamenin teslim edileceği mahkemenin mirasbırakanın son yerleşim yeri mahkemesi olduğu yönünde olsa da, sözlü vasiyetnamenin vakit geçirmeksizin tevdi edilmesi gerektiğinden dolayı tanıkların hazırladıkları belgeyi herhangi bir sulh ya da asliye mahkemesine götürmesi geçerli sayılmıştır. Burada amaç vakit geçirmeksizin tevdi şartının yerine getirilmesini kolaylaştırmak ve mirasbırakanın son arzularının unutulmasından, eksik ya da yanlış hatırlanma olasılığından korunmaktır[326]. Sözlü vasiyetnamenin teslim edileceği mahkeme bakımından Tüzük m. 37/2'de yer alan düzenleme şu şekildedir: "*Sözlü vasiyetin bulunduğu kendisine bildirilen mahkeme, miras bırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesi değilse, bu mahkeme sözlü vasiyetnameyi hemen miras bırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesine gönderir."* Düzenlemede sözlü vasiyetnamenin mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesi dışında herhangi bir mahkemeye bildirilmesi halinde, kendisine başvurulan mahkemenin belgeyi mirasın açılmasında yetkili olan, mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesine göndereceği belirtilmektedir. Sözlü vasiyetnamede amaç tanıkların hazırladığı belgenin mümkün olan en kısa sürede bir mahkeme güvencesi altına alınması olduğundan ve Tüzük ya da TMK. m. 540'da belgenin teslim edileceği mahkemenin mutlaka bir hukuk mahkemesi olması gerektiğine dair bir kural yer almadığından sulh veya asliye hukuk mahkemeleri hâkimlerine herhangi bir nedenden dolayı ulaşılamaması durumunda sözlü vasiyetnamenin bir ceza mahkemesine dahi teslim edilebileceğini kabul etmek gerekir. Ancak tanıkların hazırladığı belgeyi noter ya da savcılık gibi mahkeme dışında herhangi bir resmi makama tevdi etmesi geçerli bir tevdi değildir[327].

---

[325] Yurt dışında yapılan sözlü vasiyetnamenin yurt dışında bulunan herhangi bir mahkemeye de teslim edilebileceğini belirten Yargıtay, bir kararında şu şekilde hüküm kurmuştur: "Medeni Kanunda şahitlerin hangi mahkemeye müracaat edecekleri belirlenmemiştir. Ancak işin icabı bunun en kolay şekilde ulaşılabilecek mahkeme olduğu yönünde kuşku duymamak gerekir. 2675 sayılı kanunun 6. maddesi dikkate alındığında bu İsviçre mahkemesi olabileceği gibi 16.09.1965 günlü Resmi gazetede yayınlanan Türk Medeni Kanunun velayet, vesayet ve miras hükümlerinin uygulanmasına dair Tüzük'ün 38. Maddesinde açıkça ifade olunduğu üzere vasiyetçinin son ikamet hâkimi olması zorunluluğu da yoktur. Eğer vasiyet son ikametgahtan başka bir yerdeki hâkime tevdi edilmişse, o hakim vasiyetnameyi derhal son ikametgahta bulunan mahkemeye göndermek zorundadır." Y. 2. HD., 29.09.1992, 1992/7372, 1992/8705, www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 18.12.2014)

[326] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 95; Kayak, **a.g.m.**, s. 214.

[327] Y. 2. HD., 12.02.1975, 8610/1372 (Şener, **Vasiyet,** s. 367).

Tanıklar kendilerine bildirilen son arzuları kaleme aldıktan sonra söz konusu belgeyi teslim etmek için hakim huzuruna çıktıklarında beyan etmeleri gereken bazı hususlar vardır bunlar TMK'da şu şekilde ifade edilmiştir: *"...Mirasbırakanı vasiyetname yapmaya ehil gördüklerini, onun son arzularını olağanüstü durum içinde kendilerine anlattığını hakime beyan ederler(TMK. m. 540)."* Yani hükümden de anlaşılacağı üzere, hakime iki hususu beyan edeceklerdir. Bunlardan ilki mirasbırakanın vasiyetnameyi yaptığı anda ayırt etme gücüne sahip olduğu, ikincisi de sözlü vasiyetnamenin kanunun aradığı gibi olağanüstü şartlar altında yapıldığı olacaktır. Tanıklar mirasbırakanın ayırt etme gücünün varlığı konusunda düşünce ve gözlemlerini belirteceğinden tanıklarca yapılan bu beyan ayırt etme gücünün kesin olarak varlığını göstermeyecektir[328]. Öte yandan tanıklar mirasbırakanı el yazılı ya da resmi vasiyetname yapmaktan alıkoyan olağanüstü durumu da hâkime açıklayacaktır[329]. Tanıklar tarafından bu beyan yapılmadan, sadece düzenlenen belgenin hâkime teslim edilmesi sözlü vasiyetname açısından bir iptal sebebidir[330]. TMK.'da bu beyanın tutanağa geçirilip tanıklar tarafından imza edilmiş olması şartı aranmıyor olsa da, böyle bir tutanağın düzenlenmesi yerinde olacaktır[331].

TMK'da sayılan bütün bu işlemlerin derhal yapılması sözlü vasiyetnamenin tek bir işlem olarak yapıldığını göstermektedir[332].

---

[328] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 99-100.

[329] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 99.

[330] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 99. "…M.K. nun 487'inci maddesinde açıkça yazılı bulunduğu veçhile vasiyetçinin şifahi takririni hakime bildiren şahitlerin vasiyetçiyi vasiyete ehil gördüklerini de beyan etmiş olmaları iktiza ettiği halde 9 Ocak 1952 tarihinde tesbit edilen şifahi vasiyetnamede işbu ehliyet keyfiyeti şahitler tarafından bildirilmeyerek kanunun amir hükümlerinden olan şekil unsuru noksan bırakılmış olmasına binaen davanın kabuliyle mezkur şifahi vasiyetnamenin bu noktadan iptaline karar verilmek icap ederken yazılı olduğu üzere davanın reddi cihetine gidilmesinde isabet görülmemiştir." Y. 2. H.D., 11.03.1954, 188, 1276 (Yazıcı ve Atasoy, **a.g.e.**, s. 958). "… Mirasbırakanı vasiyetname yapmaya ehil gördüklerini, onun son arzularının olağanüstü durum içinde kendilerine anlatıldığının tesbit edilmediği anlaşılmıştır. Bu bakımdan sözlü vasiyet kanunda öngörülen geçerlilik koşullarından yoksun bulunmaktadır. (TMK. m. 539-540) açıklanan sebep ve gerekçelerle sözlü vasiyetin iptali gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamıştır." Y. 2. H.D., 12.07.2005, 6053/11085 (Gençcan, **a.g.e**., s. 351-352).

[331] Doktrinde bu beyanın tutanak altına alınmasının bir geçerlilik şartı olarak aranmadığını ancak böylesi bir durumda tutanak tutmanın yerinde olacağını belirten yazarlar da vardır (Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 223).

[332] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 99.

2.3.2. Tanıkların Doğrudan Mahkemeye Başvurması

Sözlü vasiyetnamenin yapılması açısından tanıkların başvurabileceği diğer bir yol da herhangi bir belge düzenlemeksizin doğrudan mahkemeye başvurup tutanak düzenlettirmektir(TMK. m. 540/2). Bu işlem her iki tanık tarafından, şahsen ve birlikte yapılmalıdır[333]. Bu açıdan tanıklardan birinin okuma yazma bilmediği durumlarda, okuma yazma bilmeyen tanığın diğer tanık tarafından yazılan belgenin mirasbırakanın son arzularına uyup uymadığını kontrol ve hazırlanan metni imza iimkânı olmadığından başvurulacak tek yol budur[334].

Tanıklar tarafından mahkemeye başvurup tutanak hazırlatma işlemi de vakit geçirmeksizin yapılması gereken işlemlerdendir. Bu açıdan tanıklardan sözlü vasiyetnameyi yazmaları beklendiği anda, bu yola başvuracak tanıklar hakime mirasbırakanın son arzularını aktarmış ve tutanak hazırlanmış olmalıdır[335].

Yine aynı şekilde mirasbırakanın son arzularını hakime bildiren ve tutanak düzenleten tanıklar hakim huzurunda mirasbırakanı tasarrufa ehil gördüğünü ve sözlü vasiyetin yapıldığı andaki olağanüstü durumun ne olduğunu hakime bildireceklerdir[336]. Bütün bu işlemler yerine getirildikten sonra tanıklar önlerinde düzenlenen tutanağın altını imza edeceklerdir[337].

2.3.3. Mahkeme Makamına Kaim Olanlar

Tanıklar tarafından düzenlenen sözlü vasiyetname metninin Sulh ya da Asliye mahkemesi hakimleri dışında kişilere teslim edilmesi hali de TMK.'da düzenlenmektedir. Askerlik hizmeti yapan kişinin sözlü vasiyet düzenlediği durumlarda vasiyetname metni teğmen ya da daha yüksek rütbeli bir subaya; ülke sınırları dışında seyir halinde olan araçta bulunan kimsenin yaptığı sözlü vasiyetname aracın sorumlu yöneticisine; bir sağlık kurumunda tedavi edilen kişinin

[333] Y. 2. HD., 11.01.1974, 8059/75 (YKD, C. 1, S. 1, 1975, s. 52).
[334] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 96.
[335] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 99.
[336] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 96; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 99.
[337] Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 226; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 96.

yaptığı ise sağlık kurumunun en yetkili yöneticisine teslim edilebilecektir. Bu kişiler vasiyetnameyi almak bakımından hâkim yerine geçmektedir (TMK. m. 540/f.3)[338].

Düzenlemede geçen sağlık kurumunun en yetkili kişisi baştabip, baştabip yoksa yardımcısı, onlar da yoksa nöbetçi tabip, bunlardan hiçbirinin olmadığı durumlarda hastane müdürü iken; yurt ışında ilerleyen ulaşım aracının sorumlu yöneticisi ise otobüste kaptan, uçakta pilot, gemide kaptan, trende kondüktör veya şef ya da bu kimselerin yardımcılarıdır (Tüzük m. 37/2).

Mahkeme makamı yerine geçecek kişinin en az teğmen rütbesinde olması[339] gerekse de sıhhiye, hukuk müşaviri gibi sınıflardan herhangi birine dâhil olmasının önemi yoktur[340].

Düzenleme asker vasiyeti açısından herhangi bir değişiklik içermeyip asker vasiyetine ek olarak olağanüstü durumlarda bulunan ülke sınırı dışında ilerleyen yolcuların, sağlık kuruluşunda yatmakta olan hastaların da askerler gibi sözlü vasiyetname yapmasına imkân tanımaktadır. Söz konusu eklemenin gerekçesi şu sözlerle ifade edilmiştir: *" Maddenin üçüncü fıkrasına eklenen yeni bir hükümle ülke sınırları dışında ulaşım araçlarında seyreden kişilerin yaptıkları sözlü vasiyetlerin ilgili ulaşım aracının sorumlu yöneticisinin; sağlık kurumlarında tedavi edilmekte olan kişilerin sözlü vasiyetlerinde ise sağlık kurumunun en yetkili yöneticisinin hâkim yerine geçeceği öngörülmüştür. Ülke sınırları içinde seyahat edenlerin olağanüstü koşullar içinde bulunması halinde yapacağı sözlü vasiyetin Türk mahkemelerine ulaştırılmasında güçlükler yaşanmadığı halde, yurt dışına seyahat esnasında yapılan sözlü vasiyetlerde çoğu kez tanıkların bu vasiyeti mahkemeye götürüp teslim etmekte gayret göstermeyeceği, bu yolla kişinin son arzularını yaşatmanın mümkün olmayacağı düşünülmüştür. Aynı şekilde sağlık kurumlarında tedavi edilmekte olan*

[338] Söz konusu düzenleme EMK. döneminde şu şekildeydi: *" Vasiyetçi, vazife başında bir asker ise mülazım rütbesinde veya büyük rütbeli bir zabit, mahkeme makamına kaim olabilir."* görülüyor ki EMK. Döneminde bu imkân sadece görev başındaki askerler açısından tanınmıştır. Böylece savaş halinin getirdiği olağanüstü durumdan dolayı sözlü vasiyetname yapmak zorunda kalan askerler açısından, mahkemeye teslim edemeyecek durumda olma şartı da aranmadan, sözlü vasiyetname yapılmasına imkân verilmiştir (Oğuzman, **a.g.e.**, s. 145)

[339] Eren, **İptal Davası**, s. 83; N. Ruhi Özüarı, "Vasiyet Ve Tatbikatı", **Ankara Barosu Dergisi**, S. 3, ss. 520-528, 1966, s. 524.

[340] Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 111; Belgesay, **a.g.e.**, s. 84.

kişiler için de kolaylık sağlanmak üzere sözlü vasiyetin tevdi edileceği makam konusunda yeni bir hüküm getirme ihtiyacı doğmuştur[341]*."*

Yeni düzenleme çeşitli fikir ayrılıklarını da kendisiyle birlikte getirmiştir. Doktrinde söz konusu düzenlemenin yerinde bir düzenleme olup olmadığı konusunun tartışmaya son derece açık olduğunu savunan yazarlar da vardır[342]. Düzenleme ile ilgili diğer bir görüş de mecburiyet durumunda en az teğmen rütbesindeki bir askere tevdiinin kabul edilebilir olmasıyla birlikte maddede sayılan sağlık kurumu yöneticisi, araç sorumlusu gibi kişilerin kendilerine aktarılan ifadeleri tutanağa aktarıp onaylama yetkisinin olmadığını belirtiyor ve bu nedenle düzenlemenin yerinde olmadığını savunuyor[343]. Yine bu görüşe göre karşımızda tatmin edici bir gerekçe yoktur ve sağlık kurumu yöneticisine tevdi düzenlemesinin, bütün sağlık kurumlarının civarında en azından bir tane de olsa mahkeme var olduğundan sağlık kurumunun yöneticisine yapılacak tevdii açıklamak mümkün değildir[344]. Yazara göre memleket sınırları dışında ilerleyen aracın yöneticisine yapılacak tevdi açısından da yapılan düzenleme isabetli değildir. Çünkü aracın uzun süre memleket sınırları dışında kalacağı ihtimalinde sözlü vasiyetnamenin tanıklar yerine araç sorumlusunda kalmasının pratik açıdan bir farkı yoktur ve bütün bunların yanında TMK'da hakim yerine geçebilecek bu kişilere vasiyetname tevdi edildiğinde bu kişilerin ne yapacağına dair bir düzenleme yoktur[345].

Yukarıda belirtilen eleştirilere karşılık olarak ileri sürülen bir başka görüş ise getirilen bu yeni imkân ile hedeflenen amacın sözlü vasiyetnameyi tanıkların ihmalinden ya da istismarından korumak olduğunu belirtmekte ve ileri sürülenin aksine her sağlık kurumunun civarında bir mahkeme bulunduğunun ileri sürülemeyeceğini, bunun yanında mahkemeye tevdi olanağı varsa tanıkları mahkemeye tevdiden alıkoyan bir hükmün bulunmadığını savunmaktadır[346]. Yine aynı görüşe göre memleket sınırları dışında ilerleyen araçta bulunan kişiler sözlü

---

[341] https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem21/yil01/ss723_Madde_Gerekceleri_3.pdf(Erişim Tarihi: 17.06.2016)

[342] Öztan, **a.g.e.**, s. 221.
[343] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 97.
[344] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 97.
[345] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 97.
[346] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 123.

vasiyetnameyi tevdi için en yakın mahkemeye gitmek istemeyebilir ve bu kişilerden bu külfete katlanmaları beklenmeyebileceğinden vasiyetnamenin yapılışına tanık olarak katılanlar dışında aracın yöneticinin de ya da sağlık kurumu sorumlusunun da olaya dâhil edilmesiyle sözlü vasiyetname daha güvenli bir zemine oturacaktır[347]. Bütün bunların yanında sayılan bu kişilerin sözlü vasiyetnamenin kendisine tesliminden sonra nasıl hareket edeceği konusunda yasada açıklık olmadığını kabul eden bu görüş, bu kişilerin teslim aldıkları ya da kendileri tuttukları tutanakları vakit kaybetmeden mahkemeye tevdi etmesi gerektiğini belirtmektedir[348].

Anılan bu düzenleme ile ilgili tartışmalar meclis tutanaklarına da yansımıştır. Yapılan düzenlemede yer alan sağlık kurumunda tedavi edilmekte olan kişinin yaptığı sözlü vasiyetnameyi sağlık kurumunun yetkili yöneticisine tevdi edilmesini öngören düzenleme kötüye kullanılabileceğinden bahisle eleştirilse de kötüye kullanmanın zaten suç olduğu, aynı zamanda yetkili kişinin de aldığı eğitim ve bulunduğu statü dolayısıyla istismarın olsa bile en alt seviyede olacağından söz edilmiş ve düzenleme savunulmuştur[349].

Düzenlemeye getirilen eleştiriler ve düzenleme lehine yapılan savunmalar yukarıda açıklanmakla birlikte madde metni incelenecek olursa, bir aracın ne zaman ülke sınırları dışında seyir ettiğini net bir şekilde anlayabilmek için ülkenin sınırlarının ne olduğunu belirlememiz gerekmektedir. Bu açıdan ülke, devletin üzerinde egemenliğini kullandığı kara, hava ve mevcutsa deniz sahasını ifade eder[350]. Kara ülkesi ya da kara sahası ülkenin olmazsa olmaz unsurudur ve bu sınırlar doğal veya yapay şekiller yardımıyla belirlenir[351]. Deniz ülkesi ise devletin deniz ile bağlantılı olan kara parçasını ifade eder ve devletin deniz ülkesini iç sular, kara suları, takımada suları ve kıta sahanlığı oluşturur[352]. Devletin hava ülkesi ise devleti oluşturan kara ülkesi ve deniz ülkesi üzerinde bulunan hava boşluğunu ifade eder[353].

---

[347] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 123.
[348] Kılıçoğlu,**Miras**, s. 123.
[349] Nazif Kaçak, **Yeni İçtihatlarla Yeni Miras Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara 2006, s. 127-128.
[350] Kamuran Reçber, **Uluslararası Hukuk Ders Kitabı**, Dora Yayınları, Bursa 2014, s. 266.
[351] Enver Bozkurt, M. Akif Kütükçü ve Yasin Poyraz, **Devletler Hukuku**, Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2004, s. 91.
[352] Reçber, **a.g.e.**, s. 267.
[353] Bozkurt, Kütükçü ve Poyraz, **a.g.e.**, s. 96-97.

Türkiye ile sınır komşusu olan devletler ise Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Irak, İran ve Suriye'dir[354].

Bu açıklamalar ışığında denilebilir ki, bir aracın ülke sınırları dışında seyrediyor olması için kara, deniz ve hava ülkesinin dışında olması gerekmektedir. Bu şekilde yolda gitmekte olan bir araçta bulunan kişilerden biri sözlü vasiyetname yapmak istediği vakit vasiyetnameye tanıklık eden kişiler hâkime gitmek yerine, içinde bulundukları aracın sorumlusuna vasiyetnameyi tevdi edebilecektir.

Daha önce açıklanan görüşlerden birinde belirtildiği gibi savaş halinde bir askerin yapacağı sözlü vasiyetnamenin teğmene tevdi edilmesi imkanı makul bir düzenlemedir. Ancak, sağlık kurumunda ya da ülke sınırları dışında seyir halinde bir araçta yapılan vasiyetnamenin sağlık kurumu yetkilisine ya da araç sorumlusuna tevdi ise tartışmaya açıktır. Her ne kadar sağlık kurumu yöneticisinin konumu ve formasyonu gereği böyle bir kötüye kullanma yoluna gitmeyeceği ileri sürülse de, kişinin formasyonundan ve konumundan yola çıkılarak varılan bu düşünce tarzı her zaman kabul edilebilir değildir. Kaldı ki, kendisine teslim edilen vasiyetname metnini almaya yetkili kişiler arasında araç yöneticisi de vardır ve bu araç yerine göre otobüs de olabilmektedir. Bilindiği gibi ülkemizde otobüs kaptanlığı için mutlaka bir yükseköğretim kurumu mezunu olmaya gerek yoktur ve uygun ehliyeti olan herkes otobüs kaptanlığı yapabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında kişinin formasyonundan yola çıkarak kendisine güvenilmesinin ve suç oluşturan bu fiilin yaptırımını göze alamayacağını savunmanın bir açıklaması yoktur.

[354] Bozkurt, Kütükçü ve Poyraz, **a.g.e.**, s. 93.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜ VASİYETNAMENİN GEÇERSİZ HALE GELMESİ

3.1. GENEL OLARAK

Sözlü vasiyetnamenin de ölüme bağlı bir tasarruf türü olmasından ötürü hükümsüzlük halleri incelenirken genel olarak ölüme bağlı tasarrufları hükümsüz hale getiren haller ve özel olarak sözlü vasiyetnameyi hükümsüz hale getiren haller incelenecektir. Kişiler yöneldikleri ölüme bağlı tasarrufların geçerli bir şekilde hüküm ve sonuç doğurmasını istiyorsa; yapmak istedikleri işlem için TMK'da öngörülen şartlara uymalıdırlar. Medeni kanun sistemi içerisinde ölüme bağlı tasarruflar açısından kendiliğinden hükümden düşme ve iptal olmak üzere iki türlü hükümsüzlük hali düzenlenmiştir[355].

Ölüme bağlı tasarruflarda hükümsüzlük hali incelenirken iptal ve kendiliğinden hükümsüz hale gelme durumu ayrı başlıklar altında incelenecektir. Ayrıca özel olarak sözlü vasiyetname açısından geçerli olabilecek ihtimaller değerlendirilecektir.

[355] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 224. Yine ölüme bağlı tasarruflar bazı hallerde yokluk ya da mutlak butlan ile sakat olabilir. Kurucu unsurları barındırmayan bütün hukuki işlemler gibi ölüme bağlı tasarruflar da yoklukla sakat olacaktır. Bunun yanında içeriği belirlenemeyen ölüme bağlı tasarruf ise mutlak butlanla sakat olacaktır (Dural ve Öz,**a.g.e.**, s. 224).

3.2. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN KANUN GEREĞİ HÜKÜMSÜZ OLMASI

Evlilik birliğinin ölüm ya da gaiplik dışında bir nedenle sonra ermesi, lehine ölüme bağlı tasarrufta bulunulan kimsenin mirasbırakandan önce ölmesi, lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan kimsenin mirastan yoksun olması, bozucu şartın gerçekleşmesi ya da geciktirici şartın gerçekleşmemesi ve sözlü vasiyetnamelere has olmak üzere bir aylık sürenin geçmesi hallerinde yapılmış olan ölüme bağlı tasarruflar kendiliğinden hükümden düşer.

Kendiliğinden hükümsüz hale gelme durumunda ölüme bağlı tasarruf en başta geçerli olarak yapılmış olmasına rağmen sonradan ortaya çıkan nedenlerden dolayı kanunen hükümsüz hale gelir. Kendiliğinden hükümsüz hale gelen ölüme bağlı tasarruf için ayrıca iptal davası açılmasına gerek yoktur ve istendiği zaman hükümsüzlüğü tespit için tespit davası açılabilir[356].

3.2.1. Bir Aylık Sürenin Dolması Nedeni İle Hükümden Düşme

Sözlü vasiyetname kanunun ancak olağanüstü durumlar içinde bulunan kişilerin yapmasına izin verdiği, istisnai bir ölüme bağlı tasarruf şeklidir. Sözlü vasiyetnamede amaç olağanüstü durum altında olduğu için el yazılı ya da resmi vasiyetname yapma imkânından yoksun olan kişilerin de son istek ve arzularını dile getirmesine imkân vermek olduğundan, olağanüstü durumun sürdüğü süre içinde geçerlidir[357]. Sözlü vasiyetnamenin bu istisnai durumlarda kullanılabilme özelliğinden dolayı, olağan vasiyetnamelerden farklı olarak belirli bir zamanın geçmesi ile birlikte kendiliğinden hükümden düşeceği kabul edilmiştir. Bu husus TMK. m. 541'de aynen şu şekilde ifade bulmaktadır[358]: *" Mirasbırakan için sonradan diğer şekillerde vasiyetname yapma olanağı doğarsa, bu tarihin üzerinden bir ay geçince sözlü vasiyet hükümden düşer."*

Madde metninin açık ifadesinden de anlaşılacağı üzere sözlü vasiyetname, yapılmasına izin veren olağanüstü halin kalkıp el yazılı ya da resmi şekilde

[356] Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 358; Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 349; Hatemi, **a.g.e.**, s. 125.
[357] Kayak, **a.g.m.,** s. 216.
[358] EMK. döneminde aynı husus şu şekilde düzenlenmiştir: *" Vasiyetçi için vasiyetname tanzim etmek veya ettirmek imkanının husulünden itibaren bir ay geçmiş olursa şifahi vasiyetin hükmü kalmaz."*

vasiyetname yapma imkânının doğmasından itibaren ancak bir ay geçerli olacağından sürenin dolmasıyla birlikte vasiyetname kendiliğinden hükümden düşer[359]. Bu açıdan sözlü vasiyetnamenin geçerli olması ancak mirasbırakanın bir aylık süre dolmadan ölmesi ya da ayırt etme gücünü sürekli olarak kaybetmesi halinde mümkündür[360].

Sözlü vasiyetnamenin geçerli olacağı süre olağan şekillerden biri ile vasiyetname yapabilme imkânının doğmasından itibaren bir aydır. Bu bakımdan sözlü vasiyetnamenin yapılmasına olanak tanıyan olağanüstü halin kalkmasından sonraki bir aylık süre içinde mirasbırakanın resmi ya da el yazılı vasiyetname yapılmasına engel halinin devam etmesini aramamak gerekir. Oysa Yargıtay bir kararında sözlü vasiyetnamenin geçerli olmasını ancak olağanüstü durumun ölüme kadar devam ediyor olmasına bağladığı kararı yerinde değildir[361].

Olağan vasiyetname yapma imkânının doğmasından itibaren bir aylık süre içinde mirasbırakanın ölmesi, ayırtetme gücünü yitirmesi ya da gaipliğine karar verilmesi halinde sözlü vasiyetname artık kesin olarak geçerli olacaktır[362]. Ancak TMK. 557'de düzenlenen iptal sebeplerinden birinin varlığı söz konusu ise bu defa da sözlü vasiyetnamenin iptali söz konusu olacaktır[363].

3.2.2. Lehine Ölüme Bağlı Tasarrufta Bulunulan Kimsenin Mirastan Yoksun Olması

Hangi hallerde kişilerin mirastan yoksun kılınacağı şu şekilde sıralanmıştır: *"Aşağıdaki kimseler, mirasçı olamayacakları gibi; ölüme bağlı tasarrufla herhangi bir hak da edinemezler:*

---

[359] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 100.

[360] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 98.

[361]" … Sözlü vasiyetin 13.02.1982 tarihinde yapılmasına rağmen ölümün 17.02.1982 tarihinde meydana geldiği anlaşılmaktadır. O halde mahkemece yapılacak iş, sözlü vasiyetin yapılmasından sonra geçen beş gün içinde vasiyet edenin resmi şekilde veya el yazısıyla vasiyetname düzenlemesini önleyici ağır sağlık şartlarının (koma halinin) devam edip etmediğini belirlemekten ibarettir. Çünkü sözlü vasiyet, istisnai bir vasiyet şekli olup asıl olan diğer şekillerde vasiyetin düzenlenmesidir. Bu durumda davanın reddedilebilmesi için, sözlü vasiyet düzenlenmesini gerektiren sağlık şartlarının ölüme kadar geçen beş gün içinde de devam ettiğinin kesinlikle tespit edilmesi zorunludur…" Y. 2. HD., 20.11.1986, 9662/10198 (Şener, **Vasiyet**, s. 353).

[362] Kayak, **a.g.m.,** s. 216.

[363] Bu husus iptal başlığı altında ayrıntılı olarak incelenecektir.

1. Mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak öldüren veya öldürmeye teşebbüs edenler,

2. Mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak sürekli şekilde ölüme bağlı tasarruf yapamayacak duruma getirenler,

3. Mirasbırakanın ölüme bağlı bir tasarruf yapmasını veya böyle bir tasarruftan dönmesini aldatma, zorlama veya korkutma yoluyla sağlayanlar ve engelleyenler,

4. Mirasbırakanın artık yeniden yapamayacağı bir durumda ve zamanda ölüme bağlı bir tasarrufu kasten ve hukuka aykırı olarak ortadan kaldıranlar veya bozanlar

Mirastan yoksunluk, mirasbırakanın affiyla ortadan kalkar (*TMK. m. 578).”*

Maddede gösterilen sebeplerden birinin gerçekleşmiş olması halinde artık lehine ölüme bağlı tasarrufta bulunulan kişi mirastan yoksun olacak ve ölüme bağlı tasarruf kendiliğinden hükümsüz olacaktır[364] Ancak son fıkrada belirtildiği gibi mirasbırakan tarafından affedilen kimse lehine yapılmış ölüme bağlı tasarruf hüküm ifade etmeye devam edecektir[365]. Yani sözlü vasiyetname yapan mirasbırakanın mirasçılarından biri mirasbırakanı kasten öldürür ya da öldürmeye teşebbüs ederse ya da kasten ölüme bağlı tasarruf yapamayacak bir duruma getirirse, örneğin ayırt etme gücünü kaybetmesine sebep olur veya ellerini kesip el yazılı vasiyetname yapmasına engel olursa durum böyledir. Bunların yanı sıra, mirasbırakanın iradesini hata, hile veya tehdit ile sakatlarsa veya yeniden ölüme bağlı tasarruf yapamayacak durumdaki mirasbırakanın yaptığı vasiyetnameyi yok ederse artık yapılan sözlü vasiyetname geçersiz olacaktır.

[364] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 225; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 201.
[365] Oğuzman, **a.g.e.**, s. 174; Öztan, **a.g.e.**, s. 187; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 225; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 182; Dural, **Miras sözleşmeleri**, s. 211; Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 349.

3.2.3. Lehine Ölüme Bağlı Tasarrufta Bulunulan Kimsenin Mirasbırakandan Önce Ölmesi

Mirasçı olabilmenin şartı şu şekilde hükme bağlanmıştır: *"Mirasçı olabilmek için mirasbırakanın ölümü anında mirasa ehil olarak sağ olmak şarttır* (*TMK. m. 580/f.1).*" Yine aynı şekilde vasiyet alacaklısı olmak için gerekli şart da şu şekilde düzenlenmiştir: *"Vasiyet alacaklısı olabilmek için mirasbırakanın ölümü anında mirasa ehil olarak sağ olmak şarttır (TMK. m. 581).*" Medeni Kanun mirasçı veya vasiyet alacaklısı olabilmenin şartı olarak mirasbırakanın ölümü anında hayatta olma şartını aramaktadır. Bu açıdan mirasbırakanından önce ya da onunla birlikte ölen kimseler, mirasbırakana mirasçı olamayacaklardır ve kendileri lehine yapılmış olan ölüme bağlı tasarruflar hüküm doğurmayacaktır[366]. Miras hukuku bakımından mirasbırakanın ölümü anında mirasçı ya da vasiyet alacaklısı olacak kişinin hayatta olması şartının aranmasının nedeni TMK. m. 28 uyarınca ölümün kişiliği sona erdiren bir hal olmasıdır. Bu açıdan ölüm ile kişilik sona ereceğinden kişi miras hukukundan doğanlar da dâhil olmak üzere hiçbir hakka sahip olamaz[367].

Lehine ölüme bağlı tasarrufla kazandırma yapılan kişinin mirasbırakandan önce ölmesi durumu söz konusu ölüme bağlı tasarrufu kendiliğinden hükümsüz hale getirecektir[368]. Meğerki yapılan ölüme bağlı tasarrufta yedek ya da art mirasçı atanmamış olsun[369]. Mirasa hak kazanmanın en temel şartlarından biri mirasbırakanın ölümü anında hayatta olmak ya da en azından tam ve sağ doğmak şartı ile ana rahmine düşmüş olmak olduğundan yapılan sözlü vasiyetname ile lehine belirli bir mal bırakılan ya da mirasçı olarak atanan kişi mirasbırakandan önce ölürse sözlü vasiyetname kendiliğinden geçersiz olacaktır. Bu durum karşımıza şu şekilde çıkabilir: mirasbırakan sözlü vasiyetnameyi yapmış ve bir aylık süre olmadan ölmüş olabilir. Ancak bu süre içinde mirasbırakan henüz sağken, lehine tasarrufta bulunulan

[366] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 363. "…Mahkemece, lehine vasiyette bulunulan Bahri'nin vasiyet edenden önce ölmesi nedeniyle vasiyet alacaklısı olamayacağı gerekçesi ile davanın kabulüne, vasiyetnamenin iptaline karar verilmiş, hüküm, davalılar tarafından temyiz edilmiştir…" Y. 3. HD., 28.2.2011, 19745/2854, http://www.kararara.com/yargitay/yrgty_2011/yrgtyk14701.htm, (Erişim Tarihi: 17.06.2016)

[367] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 363.

[368] Oğuzman, **a.g.e.**, s. 201-202; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 225.

[369] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 225.

kişi mirasbırakandan önce ölmüş ise bu kişi mirasbırakanın ölümü anında hayatta olmadığından yapılan sözlü vasiyetname geçerli olmayacaktır.

3.2.4. Evlilik Birliğinin Ölüm ya da Gaiplik Dışında Bir Nedenle Sona Ermesi

Eşlerin boşanması haline miras haklarının nasıl bir rejime tabi tutulacağı şu şekilde düzenlemiştir: *"Boşanan eşler, bu sıfatla birbirlerinin yasal mirasçısı olamazlar ve boşanmadan önce yapılmış olan ölüme bağlı tasarruflarla kendilerine sağlanan hakları, aksi tasarruftan anlaşılmadıkça, kaybederler* (*TMK. m. 181/f.1).*" Maddenin ilk fıkrasından da açıkça anlaşılacağı üzere kesinleşen boşanma davasıyla[370] birlikte eşlerin birbiri lehine yaptığı ölüme bağlı tasarruflar kendiliğinden hükümsüz olacaktır[371].

Bu durumda sözlü vasiyetname yapan taraf vasiyetnameyi yaptıktan sonra otuz günlük süre dolmadan eşine karşı boşanma davası açar ve dava boşanma kararı ile sonuçlanabilir. Davanın sonuçlanmasından sonra yine henüz otuz günlük süre içinde sözlü vasiyetnameyi yapan eş ölürse sözlü vasiyetname ile eski eş lehine yapılan tasarruf geçersiz olacaktır. Ancak resmi şekilde vasiyetname yapılmasına engel olan ve kişiyi sözlü vasiyetname yapmaya yönelten olağanüstü şartlar çoğunlukla boşanma davası açmaya da engel olacağından bu şartlar ortadan kalktıktan sonra sözlü vasiyetname için bir aylık süre işlemeye başlayacaktır. İşte bu bir aylık süre içinde mirasbırakanın sağ olduğu sürede boşanma davası açması ve bu davanın da boşanmayla sonuçlanması oldukça zayıf bir olasılıktır.

---

[370] Sonucun boşanma davasının açıldığı anda mı yoksa verilmiş kararın kesinleştiği anda mı doğacağı hakkında kanunda açıklık yoktur. Ancak doktrinde kabul edilen hakim görüş boşanma kararının kesinleşmesiyle birlikte, artık eşlerin birbirinin mirasçısı sıfatını kaybedeceğidir.(Turgut Akıntürk ve Derya Ateş Karaman, **Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku İkinci Cilt**, Beta Yayınevi, İstanbul 2014, s. 192; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 225.

[371] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 225; Akıntürk ve Ateş Karaman, **a.g.e.**, s. 192; Baygın, **a.g.m.**, s. 573. Doktrinde haklı olarak belirtilen bir görüşe göre evliliğin gerçekleşeceği ve süreceği inancıyla henüz nişanlılık sürecinde yapılan ölüme bağlı tasarrufların da bu hükmün kapsamına alınması gerektiği yönündedir. Mustafa Dural, Tufan Öğüz ve Mustafa Alper Gümüş, **Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku,** Filiz Kitabevi, İstanbul 2008, s. 135. Ayrıca Baygın'ın da haklı olarak belirttiği üzere mirasbırakanın ilk evliliğinden olan eşine ölüme bağlı tasarrufta bulunması ardından bu evliliğin boşanma ile sonuçlanması ve mirasbırakanın yeniden bir başkasıyla evlenmesi ve vasiyetnamenin değiştirilmemesi ya da geri alınmaması halinde ilk eş lehine yapılan kazandırma kanun gereği, aksi kazandırmadan anlaşılmıyorsa geçersiz olacak, ikinci eş de söz konusu kazandırmanın kendisi lehine yapıldığını ileri süremeyecektir (Baygın, **a.g.m.**, s. 573).

Bu nedenle bu durum sözlü vasiyetname açısından karşılaşılmayacak bir durumdur. Bunun yanında açılmış bir dava söz konusu iken eşlerden birinin diğeri lehine sözlü vasiyetname ile bir kazandırmada bulunması halinde ise artık kanaatimiz, yapılan vasiyetnameden eşlerin boşanma kararına rağmen tasarrufun geçerli olmasını istediği anlaşılabilmektedir. Bu durumda sözlü vasiyetname tasarruftan aksi anlaşıldığı için geçerli kabul edilmelidir.

Açılmış mevcut bir davanın olup ancak henüz boşanma kararı verilmemişken eşlerden birinin ölümü halinde de boşanma yine ölüm ile sona ermiş olacağından eşler birbirinin mirasçısı olmaya ve birbirleri lehine yapılmış ölüme bağlı tasarruflar geçerli olarak hüküm doğurmaya devam edecektir. Ancak maddenin ikinci fıkrası bu konuda şöyle bir düzenleme getirerek ölen eşin mirasçılarına bazı haklar tanımıştır: *"Boşanma davası devam ederken, ölen eşin mirasçılarından birisinin davaya devam etmesi ve diğer eşin kusurunun ispatlanması hâlinde de yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır (TMK. m. 182/f.2)."* Anılan maddedeki düzenleme ile birlikte ölen eşin mirasçıları açılmış davaya devam edebilecek ve dava sonucunda diğer eşin kusurunun ispatlanmasıyla birlikte eşler arasında yapılmış ölüme bağlı tasarruflar hükümsüz hale gelecektir[372].

Sözlü vasiyetname açısından ise bu durumda şöyle bir özel durum oluşabilecektir. Sözlü vasiyetname ile eşi lehine kazandırmada bulunan mirasbırakan olağanüstü durumun sona ermesinden sonra otuz günlük süre henüz geçmeden boşanma davası açar ve yine bu süre dolmadan ölür ise bu durumda normal şartlarda evlilik ölüm ile sona ermiş olacağından eşler birbirinin mirasçısı olmaya devam edecektir. Ancak bu halde yukarıda açıklandığı gibi tarafların mirasçıları davaya devam edip lehine tasarrufta bulunulan eşin kusurunu ispatlayabilecek ve bu durum sonunda da yapılan sözlü vasiyetname geçersiz olacaktır.

3.2.5. Bozucu Şartın Gerçekleşmesi Veya Geciktirici Şartın Gerçekleşmemesi

Bir hukuki işlemin hüküm ve sonuçları açısından ileride gerçekleşmesi belirsiz bir olaya bağlanması durumunda hukuki işlemin şarta bağlı olarak

[372] Akıntürk ve Ateş- Karaman, **a.g.e.**, s. 292; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 225.

yapıldığından söz edilir[373]. Hukuki işlem türlerinden biri olan ölüme bağlı tasarrufların da şarta bağlı olarak yapılması mümkündür. Ölüme bağlı tasarrufun şartın gerçekleşmesiyle hüküm ve sonuç doğurmaya başladığı hallerde şart geciktirici; mirasçı olan kişinin mirasçılığının şartın gerçekleşmesiyle ortadan kalkacağı hallerde de şart bozucudur[374].

Açıklamalar ışığında bir değerlendirme yapıldığında görülecektir ki, bozucu şarta bağlı yapılmış bir sözlü vasiyetname söz konusu olduğunda bozucu şartın gerçekleşmesiyle, otuz günlük süre dolmadan, kendiliğinden hükümden düşeceği gibi; geciktirici şarta bağlı yapılmış bir sözlü vasiyetname de geciktirici şartın gerçekleşmemesi nedeniyle kendiliğinden hükümden düşecektir[375].

3.3. SÖZLÜ VASİYETNAMENİN TMK'DA SAYILAN İPTAL NEDENLERİNDEN BİRİNİN VARLIĞI DOLAYISIYLA HÜKÜMDEN DÜŞMESİ

Hukuki işlemlerin hüküm ve sonuçlarının geçerli bir şekilde doğması açısından hem ölüme bağlı tasarruflar hem de sağlar arası işlemler için tasarrufta bulunacak kişinin sağlıklı bir irade beyanında bulunması gerekmektedir[376]. İrade sakatlığının bulunduğu durumlarda ise kişide tasarruf yapma niyeti olsa da, kişiyi bu arzuya iten irade sağlıklı değildir ve oluşumunda sakatlık vardır[377].

Kanun Koyucu sağlıklı bir irade beyanı olmadan yapılan hukuki işlemleri irade sakatlığının ağırlığına ve yapılan işlemin türüne göre çeşitli kategorilere ayırarak belirli yaptırımlara tabi tutmuştur. Sağlararası işlemlerde irade fesadı bulunması halinde uygulanacak kurallar genel olarak TBK'da düzenlenmiştir. TBK'da düzenlenen irade sakatlığı hallerinde uygulanacak yaptırım türleri MK. m. 5

[373] Köprülü, **a.g.e.**, s. 157.
[374] Köprülü, **a.g.e.**, s. 157.
[375] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 292; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 226; Kocayufuspaşaoğlu, **a.g.e.**, s. 349; Köprülü, **a.g.e.**, s. 231; Dural, **Miras Sözleşmeleri**, s. 212; Hatemi, **a.g.e.**, s. 212; Gamze Turan, **Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü**, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara 2009, s. 30.
[376] Turan, **a.g.e.**, s. 45.
[377] Öztan, **a.g.e.**, s. 241; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 187.

gereği [378] bünyesine uygun düştüğü ölçüde miras hukukunda ölüme bağlı tasarruflara da uygulanacaktır[379].

Bünyeleri gereği sağlar arası tasarruflar ve ölüme bağlı tasarruflara uygulanacak yaptırımlar açısından farklar bulunmaktadır. Farklardan biri tasarrufa uygulanacak yaptırımın derecesidir[380]. Tasarrufta bulunanın ehliyetsizliği ya da tasarrufun kamu düzenine, ahlaka, kanuna aykırı olması sağlararası tasarruflar için sonradan düzelme olmayacak şekilde tasarrufun hükümsüzlüğünü gerektirirken; hata hile korkutma gibi irade sakatlığı hallerinde tasarruf iptal yaptırımına tabi tutulabilir[381]. Oysa ölüme bağlı tasarruflar açısından böyle bir ayrım söz konusu değildir ve yukarıda sayılan nedenler hep birlikte iptal sebebidir. Ölüme bağlı tasarruflar açısından böyle bir ayrımın söz konusu olmamasının nedeni favor testament ilkesinden ötürü ölüme bağlı tasarrufu ayakta tutmak ve oluşabilecek suiistimalleri engellemektir[382].

Bir diğer açıdan mahkeme tarafından iptal kararı verilmedikçe ölüme bağlı tasarruflar geçerliliklerini sürdürürler[383]. Yani mirasbırakanın ehliyetsizliği, hataya düşmüş olması ya da hileye maruz kalmış olması halinde bile ölüme bağlı tasarruf geçersizliğine mahkemece hüküm verilmedikçe geçerli bir vasiyetname olarak kalmaya devam edecektir.

Sağlararası tasarruflar için butlan sebebi olan hallerin ölüme bağlı tasarruflar açısından iptal sebebi olması dolayısıyla iptale neden olabilecek durumu ileri sürmek belirli bir süreye tabidir ve iptal sebebi taraflarca ileri sürülmedikçe, hâkim tarafından re'sen göz önüne alınamayacaktır[384].

[378] TMK. m. 5 Bu Kanun ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır.
[379] Öztan, **a.g.e.**, s. 241.
[380] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 187.
[381] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 205.
[382] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 187; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 206.
[383] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 187; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 205; Öztan, **a.g.e.**, s. 240; Ayan, **a.g.e.**, s. 136.
[384] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 187; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 205; Ayan, **Miras**, s. 136.

Ölüme bağlı tasarrufların iptaline neden olabilecek durumlar dört bent halinde düzenlenmiştir[385]. Madde metni şu şekildedir: *"Aşağıdaki sebeplerle ölüme bağlı bir tasarrufun iptali için dava açılabilir:*

1. Tasarruf mirasbırakanın tasarruf ehliyeti bulunmadığı bir sırada yapılmışsa,

2. Tasarruf yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama sonucunda yapılmışsa,

3. Tasarrufun içeriği, bağlandığı koşullar veya yüklemeler hukuka veya ahlaka aykırı ise,

4. Tasarruf kanunda öngörülen şekillere uyulmadan yapılmışsa(TMK. m. 557)." Maddede yer alan iptal sebeplerine aşağıda ayrıntılı bir şekilde değinilecektir.

3.3.1. Mirasbırakanın Ehliyetsiz Olması

Vasiyetname yapmak isteyen kişinin on beş yaşını doldurmuş ve ayırt etme gücüne sahip olması gerekmektedir. Bunlar kanunun vasiyetname yapabilmek için aradığı ehliyet şartlarıdır. Kişi on beş yaşını doldurmamış veya ayırt etme gücüne sahip değilse vasiyetname yapma ehliyeti yoktur[386]. Ehliyetsizliğin nedeninin yaş küçüklüğü ya da ayırt etme gücünün olmaması arasında bir fark yoktur[387].

Vasiyetname yapma ehliyetinin mirasbırakanda arandığı an ise vasiyetnamenin yapıldığı an olduğundan, tasarrufun yapıldığı anda var olan ehliyetin sonradan kaybedilmesi tasarrufu geçersiz hale getirmez[388]. Bunun yanında tasarruf yapıldığı anda olmayan ehliyet de sonradan kazanılsa bile yapılmış işlem

---

[385] Ölüme bağlı tasarruflar açısından iptal sebeplerinin TMK'da gösterilenlerden ibaret olduğu yönündeki Yargıtay kararı şu şekildedir: "…Vasiyetnamenin iptali sebepleri Türk Medeni Kanununun 557 ve 558. maddelerinde sınırlı bir şekilde gösterilmiştir. Davacı bu maddelerde düzenlenen iptal nedenleri hakkında bir delil sunmamıştır. Saklı payın ihlali vasiyetnamenin iptal nedenleri arasında bulunmamaktadır. Koşulların varlığı halinde tenkis davasına konu olabilir…" Y 3. HD., 20.10.2011, 7727/16009, http://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=38&t=3511, (Erişim Tarihi: 17.06.2016)

[386] Öztan, **a.g.e.**, s. 241; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 226.

[387] Antalya, **Miras**, s. 259.

[388] Antalya, **Miras**, s. 259; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 67; Kılıçoğlu, **Miras**, s. 190.

kendiliğinden geçerli hale gelmez ve mirasbırakanın sonradan bir vasiyetname yapması gerekir[389].

Diğer iptal sebeplerinde olduğu gibi ehliyetsiz kişinin yaptığı ölüme bağlı tasarruf kendiliğinden geçersiz hale gelmez; bu yüzden ehliyetsizlik mirasbırakanın ölümünden sonra mirasçılar tarafından ileri sürülmelidir.

3.3.2. Mirasbırakanın Hataya Düşmesi

Dar anlamda hata kavramı gerçekle ilgili kişinin bilinci dışında gelişen yanlış ya da eksik düşünce iken, geniş anlamda hata gerçekle ilgili bilgisizliği de kapsamaktadır[390]. Hata doktrinde saik hatası ve beyan hatası olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenmektedir. Saik hatasında iradenin oluşmasına neden olan düşünce gerçek durum ile örtüşmezken; beyan hatasında dış dünyaya yansıyan irade açıklaması asıl istenene uymamaktadır[391]. Miras hukukunda borçlar hukukundan farklı olarak yapılan tasarrufla arada nedensellik bağı bulunması şartıyla her türlü hata iptal sebebidir[392]. Bu demek oluyor ki, vasiyetnamenin iptal edilebilmesi açısından adi saik hatası bile bir iptal sebebi teşkil edebilir[393].

---

[389] Antalya, **Miras**, s. 259; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 67; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 240.

[390] Eren, **Borçlar Hukuku,** s. 377-378. Mirasbırakan vasiyetnameyi yaparken üç farklı olguda hataya düşmüş olabilir. Bunlardan ilki mirasbırakılan şahısta hata, ikincisi mirasbırakılan şeyde hata ve üçüncü ise yapılan hukuki işlemin niteliğinde hatadır (Önder, **a.g.e.**, s. 49).

[391] Oguzman ve Öz, **a.g.e.**, s. 80.

[392] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 226; Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 44; Öztan, **a.g.e.**, s. 242; Köprülü, **a.g.e.**, s. 212; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 208; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 113; Turan, **a.g.e.**, s. 52. Aksi görüşte olan Hatemi ise vasiyetnameler ve miras sözleşmeleri açısından sadece adi saik hatasının yeterli olmadığını, mirasbırakanın yaptığı bu hatayı bildiği takdirde vasiyetnameyi yapmayacağının kabul edilebiliyor olması gerektiği görüşündedir (Hatemi, **a.g.e.**, s. 84).

[393] Y. 2. HD.'nin 24.10 1977 tarihli bir kararında ölüme bağlı tasarrufun iptal edilebilmesi için hatanın esaslı olmasının şart olmadığı şu şekilde hükme bağlanmıştır: "Ölüme bağlı tasarrufun iptal edilebilmesi için hatanın esaslı olması şart değildir. "Saik" hatası da iptal için yeterlidir. Ölüme bağlı tasarrufun iptal edilebilmesi için hatanın esaslı olması zorunluğu yoktur. "Saik" de hata yapılmış olması da iptal için yeterlidir. Bilimsel görüşler de bu konuda sözbirliği içindedir (Prof. Necip Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, 1976 Sh. 329 , Prof. A. Escher, Miras Hukuku, Sabri Şakir Ansay çevrisi, 1949 Sh. 114, No: 6, Prof. Zahit İmre, Türk Miras Hukuku, 1968. Sh. 299-300, Prof. Bülent Köprülü Miras Hukuku Dersleri, 1976 Sh. 211, Prof. Kemal Oğuzman, Miras Hukuku Dersleri, 1972 Sh. 105). Olayda miras bırakan (M.M.Ö.) vasiyetnamesini düzenlediği sırada (R.İ)'in daha önce başkası tarafından evlât edinilmiş olduğunu ve sözleşmenin hükümsüz bulunduğunu ve ileride bunun iptâl edileceğini bilmiş olsa idi ona mal vasiyetinde bulunmazdı. İşte miras bırakan bu konuda yanılmış ve bu yanılma sonucu ölüme bağlı tasarrufta bulunmuştur. Öyle ise Medeni Kanun'un 451. maddesi delaletiyle 499. maddesi gereğince vasiyetnamenin iptâl edilmesinde bir yanlışlık yoktur. Onun için bu yöne değinen temyiz itirazları yerinde değildir" Y. 2. HD., 24.10.1977, 6939/7274 http://www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 23.03.2016)

Vasiyetnameler açısından hatanın esaslı olması şartının aranmamasının iki farklı nedene dayandığı ileri sürülmektedir. İlk neden Kanunun m. 504 ve m. 557/b.1'de sadece hatadan söz ederken; BK. M. 30'da esaslı hatadan söz ediyor olması iken ikinci neden vasiyetnamelerin tek taraflı ve varması gerekmeyen irade açıklamasıyla yapılıp istenildiği zaman geri alınabilme özelliğinden dolayı korunması gerekli bir karşı tarafın olmayışıdır[394].

3.3.3. Mirasbırakanın Hileye Maruz Kalması

Hile kişinin, bir başkasının irade beyanında bulunması için o kişide yanlış bir düşüncenin oluşmasına veya onaylanmasına ya da oluşan yanlış düşüncenin devam etmesine bilinçli olarak neden olmasıdır[395]. Borçlar hukukunda hile açısından hileyi yapan kişinin sözleşmenin karşı tarafı olması veya sözleşmeye yabancı bir üçüncü kişi olması açısından farklı sonuçlar düzenlenmişken, miras hukukunda vasiyetnameler bakımından bu ayrım yapılmamıştır. Yani borçlar hukuku bakımından üçüncü kişinin hilesi söz konusu olduğunda sözleşmenin iptali için sözleşmenin karşı tarafının üçüncü kişinin aldatmasından haberdar olması ya da haberdar olmasının beklenir olması gerekmektedir[396]. Oysa ölüme bağlı tasarruflardan olan vasiyetnameler açısından ise hilenin sözleşmenin karşı tarafı ya da üçüncü kişi tarafından yapılmış olmasının bir önemi olmadığından lehine kazandırmada bulunulan kişi üçüncü bir kişinin kendisi lehine mirasbırakana karşı hile yaptığını bilmese bile, hile ile yapılan vasiyetname arasında nedensellik bağı bulunduğu sürece vasiyetname iptal edilebilir[397].

---

[394] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 226. Aynı yönde bk. Köprülü, **a.g.e.**, s. 211.

[395] Kemal Oğuzman ve Turgut Öz, **Borçlar hukuku Genel** Hükümler, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 93; Köprülü, **a.g.e.**, s. 215; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 211. Hile kavramı bir Yargıtay kararında şu şekilde açıklanmıştır: "Hile (aldatma), bir kimsenin iradesinin gerçek dışında açığa vurulması için ona karşı girişilen eylem ve davranışlardır. Yani o kişinin gerçeği bilmesi halinde iradesini açıklamaktan kaçınacağı kesin olan hallerde hileden söz edilebilir." Y. 2. HD. T. 10.11.1977, 7621/7844 (Şener, **Vasiyet**, s. 407). Aynı yönde bk. Y. 2. HD., 05.04.1976, 2260/2927 (Şener, **Vasiyet**, s. 407).

[396] Eren, **Borçlar Hukuku,** s. 400; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 113.

[397] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s.228; Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 44; Öztan, **a.g.e.**, s. 244; Köprülü, **a.g.e.**, s. 216; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 212; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 113; Turan, **a.g.e.**, s. 61-62.

3.3.4. Mirasbırakanın Korkutma veya Zorlama (Tehdit veya Cebir) Altında Vasiyet Yapması

Korkutmada işlemin karşı tarafı ya da üçüncü bir kişi, kişinin kendisine veya bir yakınının başına kötü şeyler geleceğini söyleyerek onu hukuki işlemi yapmaya yönlendirir[398]. Korkutma kişinin başına silah dayanması şeklinde maddi korkutma şeklinde olabileceği gibi ortaya çıktığı zaman kişiyi zor durumda bırakacak bir sırrının açığa çıkarılacağı tehdidi gibi manevi korkutma şeklinde de olabilir[399].

Korkutma halinde sakatlık, iradenin dışa yansımasında değil, iradenin oluşum aşamasında mevcuttur[400]. Kişi burada ya kendisinin korkutulduğu şey ile yüzleşecek ya da kendisinden istenilen biçimde irade beyanında bulunacağından bu seçim sonunda yapılan beyan, istenmeyen bir işlemi yapmaya yönelik de olsa, sakatlanmış iradeye uygundur[401].

Ölüme bağlı tasarruflarda iptal nedeni olarak düzenlenen bu zorlama, manevi zorlamadır[402]. Çünkü zorlamanın maddi zorlama olması durumunda, artık manevi zorlamadan farklı olarak, kişide gerçek bir irade beyanı ve istenilen hukuki işlemi yapmaya yönelik bir irade söz konusu olamayacağından burada söz konusu hukuki işlem gerçekleşmemiş olur ve iptal davası açmaya gerek kalmaz[403].

Vasiyetname açısından bakıldığında ise korkutma ve zorlama durumunda vasiyetname ile korkutma ve zorlama arasında bir nedensellik bağı olduğu sürece iptal davası açılabilmesinin yolu açıktır[404].

Borçlar Kanunundaki düzenlemeden farklı olarak, ölüme bağlı tasarruflar açısından tehdidin bir iptal sebebi olması için hukuka aykırı olması şartı aranmaz[405].

---

[398] Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 402; Gönensay ve Birsen, **a.g.e.**, s. 44; Köprülü, **a.g.e.**, s. 216; Yargıtay tehdit kavramından ne anlaşılması gerektiğini, bir kararında şu şekilde ifade etmiştir: " Tehdit, bir kimsenin kendisinin veya yakınlarından birinin can bütünlüğüne, ırz, şeref ve namus gibi kutsal varlıklarına ya da ekonomik varlığına karşı ağır ve hemen yapılması ihtimali bulunan bir eylemin vaki olmasıdır..." Y. 2. HD., 05.04.1976, 2260/2927 (Şener, **Vasiyetname**, s. 408).

[399] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 228.

[400] Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 402.

[401] Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 402; Köprülü, **a.g.e.**, s. 216.

[402] Köprülü, **a.g.e.**, s. 216.

[403] Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 402; Köprülü, **a.g.e.**, s. 216.

[404] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 228; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 212.

[405] İmre ve Erman,**a.g.e.**, s. 212.

Yani hukuken korunan bir hakkın kullanılması ile tehdit halinde bile mirasbırakan asıl iradesinin aksine yapmak istemediği bir ölüme bağlı tasarrufta bulunuyorsa bu tasarruf iptal yaptırımı ile karşı karşıyadır.

Ölüme bağlı tasarrufların iptal sebebi olabilmesi bakımından mirasbırakanın iradesine etki ediyorsa, tehdidin türü ve derecesi önem taşımamaktadır[406].

3.3.5. Sözlü Vasiyetnamenin İçeriğinin, Ona Eklenen Koşul Ya Da Yüklemenin Hukuka Ya Da Ahlaka Aykırı Olması

Borçlar Kanunu gereğince kanuna, ahlak ve adaba aykırı olan sağlararası tasarruflar batıl iken ölüme bağlı tasarruflar açısından aynı aykırılık iptal davası sebebidir ve mahkemenin iptal kararı vermesi gereklidir[407]. Ölüme bağlı tasarruflara eklenen şart ya da yüklemenin de hukuka ya da ahlaka aykırı olması durumunda şart ve yükleme ile birlikte ölüme bağlı tasarruf da iptal edilebilir[408].

Vasiyetnamenin içeriği ve ona eklenen şart ve yükümlülükler kamu düzenine, kişilik haklarına[409] ve emredici hukuk kurallarına aykırı olamaz[410].

Emredici hukuk kurallarına aykırılığın gerçekleşip gerçekleşmediği öncelikle vasiyetname içeriği veya ona eklenen şart ya da yüklemenin ilgili olduğu kanun maddesinin kaleme alınış tarzına bakılarak anlaşılacağından madde metninde kullanılan "aksi kararlaştırılamaz", "yasaktır", "zorunludur[411]", gibi ifadelerin varlığı

---

[406] İmre ve Erman,**a.g.e.**, s. 213.

[407] İmre ve Erman,**a.g.e.**, s. 207.

[408] Eren, **İptal Davası**, s. 52; İmre ve Erman,**a.g.e.**, s. 207; Öztan, **a.g.e.**, s. 246.

[409] Velayet hakkının kullanılması kamu düzeni düşüncesi ve kişilik hakkı kapsamında değerlendirildiğinden bir Yargıtay kararında velayet hakkının kullanılmasını kısıtlayan şart kanuna aykırı kabul edilmiştir. Söz konusu durum Yargıtay kararına şu şekilde yansımıştır: " Olayda vasiyetçi, mirasçıların miras paylarına düşen tereke üzerindeki kullanma hakları bakımından bir kısıtlama meydana getirmiş, üç torunun reşit olmaları gününe kadar paranın bankada kalmasını öngörmüştür ki bu arzu kanuna aykırıdır. Çünkü bu durumda çocukların rüşte ermelerine kadar veli veya gerektiğinde vasilerinin bankadaki para üzerinde onlar adına tasarruf hakkı ortadan kaldırılmış olmaktadır ki bu tür bir yükümlülük Medeni Kanunun 264, 268, 274, 382-388, 404-408. Maddeleri ve Medeni Kanunun bu konu ile ilgili koruyucu öteki hükümlerine ters düşer…" (Şener, **Vasiyet**, s. 263)

[410] Eren, **İptal Davası**, s. 52- 54; İmre ve Erman,**a.g.e.**, s. 207; Arbek, **a.g.e.**, s. 79.

[411] Bu açıdan TMK. m. 580/f. 1'de mirasçı olabilmenin şartını belirtmiştir. Madde metni şu şekildedir: "Mirasçı olabilmek için mirasbırakanın ölümü anında mirasa ehil olarak sağ olmak şarttır." Metinde kullanılan "şarttır" ifadesinden de anlaşılabileceği gibi söz konusu düzenleme kanunun emredici nitelikteki düzenlemelerindendir. Düzenleme tüzel kişilerin mirasçı olabilmesi açısından incelenirse varılacak sonuç mirasbırakanın ölümü anında mirasçı olması istenen tüzel kişinin tüzel kişiliği kazanmış ve ayrıca yapılmak istenen ölüme bağlı tasarrufu kazanmaya ehil olması gerekmektedir. Söz

halinde aksine arzuları içeren vasiyetnamenin iptal tehlikesiyle karşı karşıya kalabileceği görülecektir[412].

Kamu düzenine aykırılık halinde ise yapılan vasiyetnamede kamunun ve devletin genel menfaatlerine aykırı düşen tasarruflar varsa vasiyetname iptal edilebilecektir[413].

Son olarak kişilik haklarına aykırılık durumunda ise yapılan vasiyetname TMK. m. 23'te ifade edilen kimsenin hak ve fiil ehliyetinden kısmen de olsa vazgeçemeyeceği, aynı zamanda kişinin özgürlüklerinden de vazgeçemeyeceği ya da onları hukuka ya da ahlaka aykırı olarak kısıtlayamayacağı kuralının ihlalinden kaynaklanmaktadır[414]. Örneğin mirasçı ya da vasiyet alacaklısının vekâlet ya da vesayet hakkını kullanmayacağına dair ya da asla mal edinmeyeceğine dair şart içeren vasiyetnameler iptali mümkün olan vasiyetnameler olacaktır[415].

Hukuka ve ahlaka aykırılık değerlendirilirken hangi an baz alınarak değerlendirme yapılacağı ise hukuka aykırılık açısından mirasın geçiş anı iken; ahlaka aykırılık açısından ise, vasiyetnamenin yapıldığı an olarak kabul edilmektedir[416].

---

konusu durum Yargıtay kararında da hükme bağlanmıştır: " Davalı Balıklı Rum hastanesi vakfı 2762 sayılı vakıflar yasasının birinci maddesinin ikinci fıkrasında tanımı yapılmış bulunan mülhak vakıflarındandır.

Cemaat vakıflarının taşınmaz mal edinebilmeleri, buna yasaların, vakfiyelerinin ya da vakfiye yerine geçen beyannamenin imkân vermesine bağlıdır. Vakfeden, vakıfnamesinde izin vermedikçe onun iradesi dışına çıkılıp taşınmaz mal edinilemez. Dosyada vakfın vakfiyesi yoktur.

Vakfiye yerine geçen 1936 tarihli beyannamesinde davalı vakfın sonradan taşınmaz mal edinebileceği yolunda bir açıklık bulunmamaktadır.

Düzenlenmiş vakfiyesi olmayıp, vakıfname olarak nitelendirilmesi gereken beyannamesine göre taşınmaz mal edinemez…"

[412] Eren, **İptal Davası**, s. 52.

[413] Eren, **İptal Davası**, s. 53; Kamu düzeni kavramının içerisinde yer alan bir husus da milli menfaatlerdir. Yapılan vasiyetin milli menfaatler ile ters düşüp düşmediğini takdir edecek makam mahkemelerdir. Bu bakımdan ülkenin içinde bulunduğu siyasi ve askeri şartlar ve kendisi lehine ölüme bağlı kazandırmada bulunulan devlet ile olan ilişkiler göz önünde tutularak yorum yapılacaktır (Önder, **a.g.e.**, s. 57). Söz konusu durum Yargıtay kararında şu sözlerle ifade edilmiştir: " … ecnebi bir donanmaya vasiyetin milli menfaat noktasından muteber olup olmadığı düşünülmeksizin bu kısım vasiyetin de kabul edilmesinde isabet görülmediğinden hükmün bu suretle nakzına…" Y. 2. H.D., 31.03.1944 (Önder, **a.g.e.**, s. 57).

[414] Eren, **İptal Davası**, s. 53; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s.207.

[415] Eren, **İptal Davası**, s. 54.

[416] Öztan, **a.g.e.**, s. 246.

3.3.6. Sözlü Vasiyetnamede Bulunan Şekil Eksiklikleri

Ölüme bağlı tasarruflar ile sağlararası tasarruflar arasındaki diğer bir fark da şekle ilişkin eksikliğin hangi tür yaptırıma sebebiyet vereceğidir. Sağlararası tasarruflarda şekil eksikliği kesin hükümsüzlük sonucunu doğururken, ölüme bağlı tasarruflarda aynı eksiklik[417] iptal sebebidir[418].

Şekle uyulmaması nedeniyle iptal edilebilirlik sözlü vasiyetnameler açısından söz konusu olduğunda özellikle vasiyetnamenin yapılmasına tanık olarak katılması yasaklı kişilerin varlığında yapılması halinde veya tanık olarak katılan kişilere de ölüme bağlı tasarrufla kazandırmanın söz konusu olduğu hallerde, ya da TMK'da aranan derhal tevdi şartına uyulmadan geciktirilerek mahkemeye tevdi edilmesi[419] gündeme gelebilir.

Ölüme bağlı tasarrufların şekil noksanlığı sebebiyle iptali açısından TMK. m. 588/f.3'ün getirdiği istisnaya da değinmek gerekirse; madde gereği yapılan sözlü vasiyetnameye tanık olarak katılan kimselere bir ölüme bağlı bir kazandırma da söz konusuysa vasiyet ile yapılan diğer kazandırmalar geçerliliğini korurken sadece tanıklara yapılan kazandırma iptal edilir ve sözlü vasiyetname ayakta tutulur[420]. Bu hususla ilgili Yargıtay da vasiyetnameye tanık olarak katılan kişinin kardeşi lehine yapılan vasiyeti geçersiz saymıştır[421]. Örneğin sözlü vasiyette evlilik dışı doğan çocuk tanınmış ve bu arada tanığa da mal bırakıldıysa sadece belirli mal bırakma vasiyeti iptal edilip tanıma geçerli kabul edilir[422].

---

[417] Şekle aykırılığında iptal sebebpleri içinde düzenlenmesiyle birlikte EMK'da dağınık halde düzenlenen iptal sebepleri tek bir madde çatısı altında toplanmıştır (Başpınar, **a.g.m.**, s. 683).

[418] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 230; Öztan, **a.g.e.**, s. 246; Kılıçoğlu, **Miras**, s. 190.

[419] Yargıtay mahkemeye yapılan geç tevdiin sözlü vasiyetname açısından şekil eksikliği sebebi olduğunu şu ifadelerle karara bağlamıştır: " Vasiyetle ilgili tutanağın, ölüm tarihi olan 17.04.1947 de Hâkime verildiği anlaşılmış ve böylece vasiyet, M.K.'nun 487. maddesinde belirtilen şekle uygun bulunmamış olmasına göre geçersizdir." Y. 2. HD., 04.07.1949, 2133/8862 (Şener, **Vasiyetname**, s. 417).

[420] Kılıçoğlu, **Miras**, s.191. Miras sözleşmeleri yönünden aynı yönde görüş için Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 230.

[421] " Vasiyetnamenin tanzimi sırasında lehine vasiyet edilenlerden (L)'nün kardeşi tanık olarak bulunduğu için M.K. 500/2 maddesi gereğince (L) lehine yapılan vasiyet geçersiz bulunduğundan, isteğin bu bölümünün kabulü gerekirken davanın tümünün reddedilmesi isabetsizdir." Y. 2. HD., 22.12.1983, 9956/10176 (Şener, **Vasiyet**, s. 413).

[422] Kılıçoğlu, **Miras**, s. 191.

3.4. İPTAL DAVASI

3.4.1. Genel Olarak

İptal davasına neden olabilecek sebepler mirasbırakanın ehliyetsizliği, hataya düşmesi, korkutmaya veya zorlamaya maruz kalması ya da tasarrufun kendisinin ya da bağlandığı koşulların veya yüklemelerin hukuka veya ahlaka aykırı olması ve son olarak da tasarrufun TMK'da gösterilen şekil şartlarına uyulmadan yapılmasıdır (TMK. m. 557). Yapılan vasiyetname maddede sayılan nedenlerden birini içeriyorsa açılacak bir iptal davası sonucu hükümden düşebilecek sakat bir vasiyetnamedir[423]. Ancak her ne kadar sayılan eksikliklerden birini bünyesinde barındırsa da, ölüme bağlı tasarruf sırf bu nedenle kendiliğinden hükümsüz olmayacağından bir iptal davası açılmalıdır[424]. İptal sebeplerinden birini bünyesinde bulunduran ölüme bağlı tasarrufun yürürlükten alıkonmasına sebep olabilecek bir diğer durum da lehine kazandırmada bulunulan kişinin iptal sebebinin varlığını kabul etmesidir[425].

İptal davası sonucunda verilecek olan karar eğer vasiyetnamenin iptali yönündeyse bu karar nitelik olarak bozucu yenilik doğuran bir karardır ve tasarrufu ölüm anından itibaren geçersiz hale getirir[426].

Ölüme bağlı tasarrufun iptal sebeplerinden biri ile sakat olması durumunda, iptal davasının açılabilmesi için TMK'da belirli süreler öngörülmüştür ve bu süreler aşıldığı takdirde tasarruf artık geçerli ve ifa edilmesi gerekli bir tasarruf haline gelir[427].

İptal davası açısından diğer bir özellik ise dava sonucunda verilecek iptal hükmünün sadece taraflar arasında hüküm doğuracak olmasıdır. Bunun anlamı ise iptal hükmü ile birlikte sadece davalı lehine yapılmış ölüme bağlı tasarruf hükümsüz

[423] Öztan, **a.g.e.**, s. 247.
[424] Öztan, **a.g.e.**, s. 247; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 231; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 361; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 220.
[425] Öztan, **a.g.e.**, s. 247.
[426] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 231; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 361; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 221.
[427] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 231; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 361.

olur ve tasarruf sadece davacı açısından ifa edilmesi gereken bir tasarruf olmaktan çıkar[428].

İptal davası ile ölüme bağlı tasarrufun tümünün iptali istenebileceği gibi sadece tasarrufta bulunan ve iptal sebeplerinde birinin varlığı nedeniyle sakat olan bazı noktaların iptali de istenebilir[429]. Bu durumda tasarruf açısından bakıldığında mirasbırakan iptali istenen kısım olmasaydı da söz konusu tasarrufu yapardı diyebiliyorsak sadece o kısım iptal edilir ve iptali talep edilmeyen diğer kısımlar yürürlükte kalmaya devam eder[430]. Kısmi iptal talebinde bulunulmak isteniyorsa dikkat edilmesi gereken bir husus ehliyetsizlik ya da şekil eksikliği dışında bir nedenle iptalin istenenmiş olmasıdır çünkü bu iptal sebepleri ölüme bağlı tasarrufun tümünün iptalini gerektirir niteliktedir[431].

3.4.2. İptal Davasının Tarafları

3.4.2.1. Davacı

İptal davasını açmaya hakkı olan kişi tasarrufun iptalinde menfaati bulunan mirasçı[432] veya vasiyet alacaklısıdır (TMK. m. 558/f.1).

İptal davasında davacı olabilmek için esas şart tasarrufun iptalinde menfaat olduğundan, söz konusu vasiyetin iptalini dava eden kişi iptal kararının alınmasında menfaati olduğunu ispat etmelidir[433].

3.4.2.2. Davalı

İptali istenen ölüme bağlı tasarrufta davacı aleyhine; herhangi bir kazandırmada bulunulan kişidir[434]. Vasiyeti yerine getirme görevlisi aleyhine de iptal davasının açılabileceği kabul edilmektedir[435].

---

[428] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 231; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 361. Bu husus Yargıtay'ın bir kararında şu şekilde dile getirilmiştir: "Vasiyetnamelerin iptali hükmü sırf davanın tarafları yönündendir. Vasiyetnameler iptal davası açmamış olan mirasçılar açısından geçerliliklerini korurlar." Y. 2. HD., 21.11.2000, 555/458 (**www.kazanci.com**, Erişim Tarihi: 10.06.2015)

[429] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 231; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 361.

[430] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 231; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 361.

[431] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 233.

[432] "İptal davası açabilmek için kanuni mirasçının mahfuz hisseli mirasçı olması şart değildir." Y. 2. HD., 05.04.1977, 1671/ 282 (Şener, **Vasiyet**, s. 219).

[433] Öztan, , **a.g.e.**, s. 248.

3.4.3. Süreler

İptal davasında sürelere ilişkin düzenleme şu şekildedir: *"İptal davası açma hakkı, davacının tasarrufu, iptal sebebini ve kendisinin hak sahibi olduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve her halde vasiyetnamelerde açılma tarihinin, diğer tasarruflarda mirasın geçmesi tarihinin üzerinden, iyiniyetli davalılara karşı on yıl, iyiniyetli olmayan davalılara karşı yirmi yıl geçmekle düşer.*

Hükümsüzlük, def'i yoluyla her zaman ileri sürülebilir (TMK. m. 559)." İptal davasının maddede gösterilen süreler içinde açılması gerekmektedir çünkü söz konusu süreler hak düşürücü niteliktedir. TMK'da belirtilen sürelerde davanın açılmamış olması halinde ölüme bağlı tasarrufun artık iptali istenemeyecek ve tasarruf geçerli bir tasarruf haline gelecektir[436]. Bununla beraber son fıkrada belirtildiği üzere, hükümsüzlüğe neden olan sebep her hangi bir süre kısıtlaması olmadan her zaman ileri sürülebilir.

Maddede geçen süreler tek tek incelenecek olursa;

3.4.3.1. Bir Yıllık Süre

Bir yıllık süre tasarrufun iptalinde menfaat sahibi olan kişinin, ölüme bağlı tasarrufun varlığını ve bu tasarrufun iptaline neden olabilecek sebebin varlığını öğrendiği günden itibaren başlar[437]. İptal davası ancak ölüme bağlı tasarrufta bulunan kişinin ölümü ile açılabileceğinden menfaat sahibi iptal sebebini mirasbırakan henüz hayatta iken öğrense bile iptal davası açamayacaktır ve süre ölümden önce işlemeye başlamayacaktır[438]. Ölüme bağlı tasarrufun iptal edilmesine sebep olacak olguların varlığına ilişkin şüphelerin ötesine geçilmeli ve öğrenme gerçek ve açık olmalıdır[439]. Öte yandan sürenin başlangıcı açısından öğrenebilme

---

[434] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 233.
[435] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 233; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 218.
[436] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 219.
[437] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 219; Öztan, **a.g.e.**, s. 249; Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 233; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 363; Ayan, **Miras,** s. 148.
[438] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 233.
[439] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 219.

ihtimalinin varlığı yeterli olmayıp kişinin hak sahibi olduğunun ve tasarrufun iptali mümkün bir tasarruf olduğunun bilinmesi şarttır[440].

3.4.3.2. On Yıllık Süre

Davalının iyiniyetli olması halinde ona karşı açılacak iptal davasında üst sınır vasiyetnameler açısından vasiyetnamenin açılmasından itibaren on yıldır[441]. Yani ölüme bağlı tasarruftaki iptal nedenini bilmeyen ve bilmesi gerekmeyen davalıya karşı açılacak davada süre üst sınırı on yıldır.

3.4.3.3. Yirmi Yıllık Süre

Kötüniyetli davalıya karşı açılacak iptal davası vasiyetnameler açısından yine vasiyetnamenin açılmasından itibaren yirmi yıllık üst sınıra tabidir[442].

Kanunun burada aradığı iyiniyet, MK. m. 3'te düzenlenen iyiniyet olduğundan ölüme bağlı tasarrufun her hangi bir iptal sebebinden dolayı sakat olduğunu bilmeyen ve bilmesi gerekmeyen davalı iyiniyetli kabul edilirken, bu sebepten haberdar olan ya da olması gereken davalı ise kötü niyetlidir[443]. Yine aynı şekilde TMK. m. gereği asıl olan iyiniyetin varlığı olduğundan davalının iyiniyetli olmadığını iddia eden kişi bunu ispat ile yükümlüdür[444].

Davalıda kötüniyetin olması gerektiği an ise mutlaka ölüme bağlı tasarrufun yapıldığı an olmadığından, TMK'da belirlenen bir ve on yıllık süreler dolmadan iptal sebebinin varlığını öğrenen yani kötüniyetli hale gelen davalıya karşı yirmi yıllık sürede dava açılabilir[445].

---

[440] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 219.
[441] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 233; Ayan, **Miras**, s. 148; İmre ve Erman, , **a.g.e.**, s. 220-221; Öztan, **a.g.e.**, s. 250; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 363; Kılıçoğlu, **Miras**, s. 193.
[442] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 233; Ayan, **Miras**, s. 148; İmre ve Erman, , **a.g.e.**, s. 221; Öztan, , **a.g.e.**, s. 250; Serozan ve Engin, **a.g.e.**, s. 363; Kılıçoğlu, **Miras**, s. 193.
[443] Oğuzman, **a.g.e.**, s. 225.
[444] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 233-234.
[445] Oğuzman, **a.g.e.**, s. 225.

3.4.3.4. Süresiz Def'i Hakkı

Sakat olan ölüme bağlı tasarruf eğer ifa edilmemişse, karşı tarafın açacağı ölüme bağlı tasarrufun ifası davasında iptal sebebi her hangi bir süreyle kısıtlı olmaksızın daima def'i olarak ileri sürülebilir[446].

Def'i hakkının kullanılabilmesi için aranan diğer bir şart ise mirasçının kendisine yükümlülük yüklenen mala zilyet ya da birlikte zilyet olması gerektiğidir[447].

Ölüme bağlı tasarruftan doğan yükümlülüğün yerine getirilmiş olduğu durumlarda ise def'i ileri sürülemez, ancak süreler aşılmadıysa iptal davası açılabilir[448].

3.4.4.Yetkili ve Görevli Mahkeme

Ölüme bağlı tasarrufların iptali davasında görevli mahkeme Asliye Hukuk Mahkemeleriyken; yetkili mahkeme ise miras bırakanın son ikametgâhının olduğu yer mahkemesidir[449].

[446] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 234; İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 221; Öztan, **a.g.e.**, s. 250; Ayan, **Miras**, s. 149.
[447] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 221; Öztan, **a.g.e.**, s. 250.
[448] Dural ve Öz, **a.g.e.**, s. 234.
[449] İmre ve Erman, **a.g.e.**, s. 218.

SONUÇ

Hukuki işlem kişi veya kişilerin kendi hayatlarında hukuki açıdan değişiklik, yeni bir düzen oluşturacak istek ve iradeleridir Ölüme bağlı tasarruflar da hukuki işlem çeşitlerinden biridir. Bu tasarruf çeşidi şekli ve maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf olmak üzere iki ayrı anlamda kullanılmaktadır. Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf terimi yapılan işlemin şeklini ifade eden miras bırakanın ölüme bağlı iradesini açıklarken uyacağı kalıptır. Ölüme bağlı tasarrufların yapılabileceği şekiller vasiyetname veya miras sözleşmesidir.

İkisi olağan biri olağanüstü durumda yapılabilmek üzere üç tür vasiyetname türü mevcuttur. Bunlardan el yazılı vasiyetname ile resmi vasiyetname olağan durumlarda yapılabilirken, sözlü vasiyetname ancak TMK'da öngörülen olağanüstü şartların var olduğu durumlarda yapılabilir.

El yazılı vasiyetname mirasbırakanın ölümünden sonra yerine getirilmesini istediği arzuları ve iradesini baştan sona kendi el yazısı ile yazarak kaleme aldığı, tarihi de belirtip imzaladığı metindir.

Resmi vasiyetname ise mirasbırakanın son arzularını resmi memura bildirdiği ve resmi memurun da bu arzuları kanunun aradığı şekil şartlarına uygun bir halde yazıya döktüğü vasiyetname türüdür.

Vasiyetnamelerin en son türü olan sözlü vasiyetname ise içinde bulunduğu olağanüstü hal yüzünden resmi ya da el yazılı vasiyetname yapma imkanından yoksun olan miras bırakanın, son arzularını iki şahide sözle aktardığı ve onların da bu son arzuları yazıya döktüğü ya da döktürdüğü vasiyetname türüdür.

Miras sözleşmesi ise mirasbırakan mirasçısı ya da mirasçısı dışında bir üçüncü kişiyle yaptığı ve karşı taraf lehine, kendi terekesi üzerinde bağlayıcı tasarruflarda bulunduğu ya da karşı tarafın tereke üzerinde ilerde doğacak olan miras hakkından vazgeçmesini istediği tasarruf şeklidir.

Çalışmamızın konusu olan sözlü vasiyetnamenin şartları incelendiğinde ise istisnai durumlarda başvurulabilecek bir şekil olmasından dolayı kanun koyucunun bu yolu kullanarak son arzularını açıklamak isteyen mirasbırakanın bazı özel şartlar içinde olmasını aradığı görülecektir. Bu şartlar kişinin olağanüstü içinde bulunduğu olağanüstü durum dolayısıyla resmi ya da el yazılı vasiyetname düzenleyemeyecek olmasıdır. TMK ve gerekçesinde olağanüstü halin tanımı yapılmamıştır. Ancak olağanüstü hal kabul edilecek bazı durumlar sınırlı sayı ilkesine tabi olmadan sayılmıştır. Yine TMK'da ve gerekçede tanımı yapılmayan olağanüstü hal için denilebilir ki kişi içinde bulunduğu bu hal yüzünden hayatta kalıp kalmayacağı konusunda haklı bir endişe ve belirsizlik yaşamaktadır.

Sözlü vasiyetnamenin yapıldığı anda var olması gereken olağanüstü hal kişiyi resmi ya da el yazılı vasiyetname yapmaktan alıkoyacak nitelikte olmalıdır. Yani kişi hem olağanüstü bir hal içinde olmalı hem de bu olağanüstü hal nedeniyle resmi ya da el yazılı şekilde vasiyetname düzenleyemeyecek durumda olmalıdır.

Sözlü şekilde vasiyetname yapabilmek için TMK düzenlemesinde gösterilen olağanüstü hal örnekleri yakın ölüm tehlikesi, ulaşımın kesilmesi, hastalık ve savaştır.

Sözlü vasiyetnamenin şekle ilişkin şartlarında birbirinden ayrılması gereken iki evre söz konusudur. Bu evrelerden ilkinde mirasbırakanın uyması gereken şartlar yer alırken, ikincisinde tanıkların uyması gereken şartlar yer almaktadır. Sözlü vasiyetname yapmak isteyen mirasbırakanın son arzularını iki tanığa aktarması ve onların da kendisinin açıkladığı isteklerini içeren bir vasiyetname kaleme almaları ya da aldırmaları gerekmektedir.

TMK sözlü vasiyetnamenin düzenlenmesine tanık olarak katılabilecek kişileri düzenlerken olumsuz bir tanımlama yoluna gitmiş ve kimlerin tanık olamayacağını saymıştır. Yani düzenlemede yer alan yasakları bünyesinde barındırmayan kişilerin tanıklığı kabul edilecektir. Doktrinde düzenlemede yer alan yasağın tanık olarak

katılacak bazı kişiler açısından mutlak yasak; bazı kişiler açısından ise nispi yasak olduğundan bahsedilmektedir. Bu açıdan fiil ehliyetine sahip olmayan kişiler, bir ceza mahkemesi kararıyla kamu hizmetinden yasaklılar için yasak mutlak niteliktedir ve bu kişiler hiçbir sözlü vasiyetnameye tanık sıfatıyla katılamazlar. Bu kişilerin tanıklığı altında düzenlenmiş olan vasiyetname sanki tanıksız yapılmış bir vasiyetname hükmündedir. Ancak maddede sayılan, mirasbırakanın eşi, üst soy ve alt soy kan hısımları, kardeşleri ve bunların eşleri sadece belirli bir vasiyetnameye tanık olarak katılamayıp başka kimselerin düzenleyeceği vasiyetnamelere tanık olarak katılabileceklerinden, yasak bu kişiler açısından nispi niteliklidir

Ölüme bağlı tasarruflar açısından asıl kural temsilin mümkün olmaması olsa da kanun koyucu burada sözlü vasiyetnameye imkân veren olağanüstü koşullar ve sözlü vasiyetin özelliğini göz önüne alarak, ölüme bağlı tasarruflar açısından temsil yasağına bir istisna getirmiş ve mirasbırakanın son arzularına saygı göstermiştir. Mirasbırakanın ölümünden sonra yerine getirilmesini istediği son arzularını iki tanığa söylemesi, onun bu tanıkları son arzularına uygun bir vasiyetname yapma konusunda vekil tayin ettiği, yani aralarında bir vekâlet ilişkisinin kurulduğu anlamına gelmektedir

Bu açıdan, tanıklardan biri mirasbırakanın kendilerine açıkladığı son arzuları, yazılı bir belge haline getirecek ve belgede vasiyetin yapıldığı yeri, yılı, günü ve ayı belirttikten sonra belgeyi kendisi imzalayıp diğer tanığa da imzalatacaktır

Tanıklar kaleme aldıkları bu metni bizzat ve birlikte mahkemeye bırakacaklardır. Bu açıdan tanıkların mahkemeye birlikte başvurması zorunluluktur. Tanıklar tarafından hazırlanan metnin hâkime teslim edilmesi vakit geçirmeksizin, bir an önce yapılmalıdır. Son arzuların açıklanmasına tanıklık eden kişiler hakime iki hususu beyan edeceklerdir. Bunlardan ilki mirasbırakanın vasiyetnameyi yaptığı anda ayırtım gücüne sahip olduğu, ikincisi de sözlü vasiyetnamenin kanunun aradığı gibi olağanüstü şartlar altında yapıldığı olacaktır.

Sözlü vasiyetnamenin yapılması açısından tanıkların başvurabileceği diğer bir yol da herhangi bir belge düzenlemeksizin doğrudan mahkemeye başvurup tutanak düzenlettirmektir

Tanıklar tarafından mahkemeye başvurup tutanak hazırlatma işlemi de vakit geçirmeksizin yapılması gereken işlemlerdendir. Bu açıdan tanıklardan sözlü vasiyetnameyi yazmaları beklendiği anda, bu yola başvuracak tanıklar hakime mirasbırakanın son arzularını aktarmış ve tutanak hazırlanmış olmalıdır

Kişiler yöneldikleri ölüme bağlı tasarrufların geçerli bir şekilde hüküm ve sonuç doğurmasını istiyorsa; yapmak istedikleri işlem için TMK'da öngörülen şartlara uymalıdırlar. Medeni kanun sistemi içerisinde ölüme bağlı tasarruflar açısından kendiliğinden hükümden düşme ve iptal olmak üzere iki türlü hükümsüzlük hali düzenlenmiştir

Evlilik birliğinin ölüm ya da gaiplik dışında bir nedenle sonra ermesi, lehine ölüme bağlı tasarrufta bulunulan kimsenin mirasbırakandan önce ölmesi, lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan kimsenin mirastan yoksun olması, bozucu şartın gerçekleşmesi ya da geciktirici şartın gerçekleşmemesi ve sözlü vasiyetnamelere has olmak üzere bir aylık sürenin geçmesi hallerinde yapılmış olan ölüme bağlı tasarruflar kendiliğinden hükümden düşer

Miras hukukunda borçlar hukukundan farklı olarak yapılan tasarrufla arada nedensellik bağı bulunması şartıyla her türlü hata, hile, iptal, korkutma ve zorlama sebebidir. Ölüme bağlı tasarrufun iptal sebeplerinden biri ile sakat olması durumunda, iptal davasının açılabilmesi için TMK'da belirli süreler öngörülmüştür ve bu süreler aşıldığı takdirde tasarruf artık geçerli ve ifa edilmesi gerekli bir tasarruf haline gelir.

İptal davasını açmaya hakkı olan kişi tasarrufun iptalinde menfaati bulunan mirasçı veya vasiyet alacaklısıdır. İptali istenen ölüme bağlı tasarrufta davacı aleyhine; herhangi bir kazandırmada bulunulan kişidir. İptal davasını açabilmek için uyulması gereken süre ise tasarrufun iptalinde menfaat sahibi olan kişinin, ölüme bağlı tasarrufun varlığını ve bu tasarrufun iptaline neden olabilecek sebebin varlığını öğrendiği günden itibaren bir yıldır. Ancak davalının iyiniyetli olması halinde ona karşı açılacak iptal davasında üst sınır vasiyetnameler açısından vasiyetnamenin açılmasından itibaren on yıl, kötüniyetli davalıya karşı açılacak iptal davası ise yine vasiyetnameler açısından vasiyetnamenin açılmasından itibaren yirmi yıllık üst sınıra tabidir

Öte yandan sakat olan ölüme bağlı tasarruf eğer ifa edilmemişse, karşı tarafın açacağı ölüme bağlı tasarrufun ifası davasında iptal sebebi her hangi bir süreyle kısıtlı olmaksızın daima def'i olarak ileri sürülebilir.

Son olarak ölüme bağlı tasarrufların iptali davasında görevli mahkeme Asliye Hukuk Mahkemeleriyken; yetkili mahkeme ise miras bırakanın son ikametgâhının olduğu yer mahkemesidir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

AKINTÜRK, Turgut, Derya Ateş Karaman, **Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku İkinci Cilt**, Beta Yayınevi, İstanbul 2014.

AKİPEK, Jale G., Turgut Akıntürk, Derya Ateş-Karaman, **Türk Medeni Hukuku (Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku)**, Beta Basım A.Ş, İstanbul 2014.

ANTALYA, Gökhan, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I**, Beta Basım A Ş., İstanbul 2012.

ANTALYA, Gökhan, **Miras Hukuku**, Vedat Kitapçılık. , İstanbul 2009.

ARAL, Fahrettin, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Yetkin Yayınları, Ankara 2010.

ARBEK, Ömer, **Miras Hukukunda Ölüme Bağlı İşlemlerde İrade Serbestisi Sınırları Ve Müeyyidesi**, Yetkin Basım Yayım ve Dağıtım AŞ., Ankara 2007.

ARPACI, Abdulkadir, **Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler)**, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul 2000.

AYAN, Mehmet, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Mimoza Yayınevi, Konya 2013.

AYAN, Mehmet, **Medeni Hukuka Giriş**, Mimoza Yayınevi, Konya 2013.

AYAN, Mehmet, **Miras Hukuku**, Mimoza Yayınevi, Konya 2014.

BOLAK, Ahmet Ertuğrul, **Uygulamada Miras ve Tereke Hukuku**, Eğitim Yayınları, İstanbul 1980.

BOZKURT, Enver, M. Akif Kütükçü, Yasin Poyraz, **Devletler Hukuku**, Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2004.

DURAL, Mustafa, **Miras Sözleşmeleri**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1980.

DURAL, Mustafa, Öz, **Türk Özel Hukuku C.IV Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 2013.

DURAL, Mustafa, Tufan Öğüz , Mustafa Alper Gümüş, **Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku,** Filiz Kitabevi, İstanbul 2008.

DURAL, Mustafa, **Türk Medeni Hukukunda Gerçek Kişiler 3444 Sayılı ve 3678 Sayılı Kanunlara Göre**, Filiz Kitabevi, Gözden Geçirilmiş ve Değiştirilmiş 4. Bası, İstanbul 1995.

EREN, Fikret, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.

EREN, Fikret, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Yetkin Yayınları, Ankara 2015.

ERGUN, Özsunay, **Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1977.

ERGÜNE, Mehmet Serkan, **Vasiyetnamenin Yorumu**, XII Levha yayıncılık AŞ., İstanbul 2011.

ERMAN, Hasan, **Medeni Hukuk Dersleri (Başlangıç Bölümü)**, Der Yayınları, İstanbul 2012.

ESCHER, Arnold, **Medeni Kanun Şerhi, Miras Hukuku**, Sabri Şakir Ansay (Çev.), Ankara 1949.

GÖNEN, Doruk, **El Yazılı Vasiyetname**, Legal Yayıncılık, İstanbul 2007.

GÖNENSAY, Samim, Kemaleddin Birsen, **Miras Hukuku**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1956.

HATEMİ, Hüseyin, **Miras Hukuku**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014.

HELVACI, İlhan, "Temyiz Kudretinden Yoksun Şahısların Hukuku Sorumluluğu Üzerine", **İHFM**, C. 55, S. 4, ss. 145-171, 1997.

HELVACI, İlhan, **Borçlar Hukuku (Özellikle Sözleşmesel Uyuşmazlıklar) Miras Hukuku ve Eşya Hukukuna İlişkin Hukuki Mütalaalar**, XII Levha Yayınları, İstanbul 2010.

İMRE, Zahit, Hasan Erman, **Miras Hukuku**, Der Yayınları, İstanbul 2014.

İMRE, Zahit, **Türk Miras Hukuku**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1978.

İNAN, Ali Naim, Şeref Ertaş, Hakan Albaş, **Miras Hukuku**, Seçkin Yayınları, Ankara 2008.

KAÇAK, Nazif, **Yeni İçtihatlarla Yeni Miras Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara 2006.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara 2012.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., **Miras Hukuku**, Turhan Kitabevi, Ankara 2013.

KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip, **Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1978.

KOYUNCU, Ferhat, **Sözlü Vasiyetname**, Seçkin Kitabevi, Ankara 2014.

KÖPRÜLÜ, Bülent, **Miras Hukuku Dersleri I (Mirasçılar - Ölüme Bağlı Tasarruflar)**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1975-1976.

OĞUZMAN ve Turgut Öz, **Borçlar hukuku Genel** Hükümler, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010,

OĞUZMAN, Kemal, **Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1991.

OĞUZMAN, Kemal, Nami Barlas, **Medeni Hukuk**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014.

ÖNDER, Akil, **Vasiyet Hukuku,** Doğuş Matbaası, Ankara 1944.

ÖZAĞCA, Köksal, **Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi**, Yetkin Basım Yayın ve Dağıtım, Ankara 2006.

ÖZMEN, İsmail, **Tereke Hukuku Davaları**, Adalet Yayınevi, Ankara 2010.

ÖZTAN, Bilge, **Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle)**, Turhan Kitabevi, Ankara 2014.

ÖZUĞUR, Ali İhsan, **Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku**, Bilge Yayınevi, Ankara 2005.

REÇBER, Kamuran, **Uluslararası Hukuk Ders Kitabı**, Dora Yayınları, Bursa 2014.

SEROZAN, Rona, Baki İlkay Engin, **Miras Hukuku**, Seçkin Yayınları, Ankara 2012.

SEROZAN, Rona, **Sağlararası İşlem Yoluyla Kazandırma**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1979.

ŞENER, Esat, **Eski ve Yeni Miras Hukuku (Şerh),** Seçkin Kitabevi, Ankara 1988.

ŞENER, Esat, **Uygulama ve Teoride Her Yönü İle Vasiyet Hukuku Yargıtay İçtihatları, Bilimsel Görüşler ve İlgili Mevzuat**, Seçkin Yayınevi, Ankara 1995.

TURAN, Gamze, **Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü**, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara 2009.

VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet, **Türk Medeni Hukuku**, Nurgök Matbaası, İstanbul 1963.

YAVUZ, Cevdet, **Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Beta Yayınevi, İstanbul 2014.

YAZICI, Hilmi, Hasan Atasoy; **Şahıs, Aile ve Miras Hukuku ile İlgili Yargıtay Tatbikatı 1952-1970**, Yayınevi belirtilmemiş, Basım yeri belirtilmemiş,

YILDIRIM, Abdulkerim**,** Sözlü Vasiyetname, **Küresel Bakış Çeviri Hukuk Dergisi**, Yıl: 5, S. 16, Ocak 2014.

YKD, C. 1, S. 1, 1975.

Makaleler

ALBAŞ, Hakan, "Miras Hukukunda İptal ve Tenkis Def'i", **MÜHF-HAD**, C. 18, S. 3, ss. 143-162, 2012.

BAŞPINAR, Veysel, "Avukatın Özen Borcu", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 12, S. 1-2, ss. 39-62, 2008.

BAŞPINAR, Veysel, "Yeni Türk Medeni Kanunu", **Turgut Kalpsüz'e Armağan**, Turhan Kitabevi, Ankara 2003.

BAYGIN, Cem, "Ölüme Bağlı Tasarruflarda Yorum", **EÜHFD**, C. IV., S. 1-2, ss. 567-594, 2000.

ÇINAR, Ömer, "Miras Sözleşmesinin Tek taraflı İrade Beyanı ile Sona Erdirilmesi", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl:6, S. 12, s. 219-230, Güz 2007/2.

DURAL, Mustafa, "İsviçre ve Türk Hukukunda Ortak (Müşterek) Vasiyetnameler", **İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 3, S. 4, ss. 165-173, 1969.

ENGİN, Baki İlkay, "1998 Tarihli Türk Medeni Kanunu Tasarısının Ölüme Bağlı Tasarrufun Konularına İlişkin Hükümlerinin (MKT. 514-530) Değerlendirilmesi", **Cumhuriyetin 75. Yıl Armağanı**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, ss. 853-877, İstanbul 1999.

ERKAN, Vehbi Umut, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Vekalet Sözleşmesinde Vekalet Verenin Ücret Ödeme Borcu Dışındaki Diğer Borçları", **AÜHFD**, C. 62, S. 2, ss. 441-472, 2013.

GÜRSOY, Kemal Tahir, "Vekâlet Akdinin Ölüm nedeniyle sona ermesi ve sonuçları", **Temsil ve Vekâlete İlişkin Sorunlar Sempozyumu**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1977.

HELVACI, İlhan, "Temyiz Kudretinden Yoksun Şahısların Hukuku Sorumluluğu Üzerine", **İHFM**, C. 55, S. 4, ss. 145-171, 1997.

KAYIHAN, Şaban ve Mustafa Ünlütepe, "Vekalet Sözleşmesinin Kendine Özgü Sona Erme Sebepleri", **İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi**, S. 3, ss. 171-212, 2014.

KOÇOĞLU, Safa, "Türk Medeni Kanununda Vasiyetname ve Vasiyetname Türleri", **Akademik Bakış Dergisi**, S. 34, ss. 1-13, Ocak-Şubat 2013.

ÖZÜARI, N. Ruhi, "Vasiyet Ve Tatbikatı", **Ankara Barosu Dergisi**, S. 3, ss. 520-528, 1966.

SAVAŞ, Abdurrahman, "İnternet Ortamında Yapılan Tek Taraflı Hukuki İşlemler Ve Özellikle Elektronik Vasiyetname", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 15, ss. 51-91, Konya 2007.

SEÇER, Öz, "Miras Sözleşmesinden Tek Taraflı Dönme", **TBB Dergisi**, S. 111, ss. 37-60, 2014.

SEÇER, Öz, "Vekalet Sözleşmesinin Vekalete Özgü Sebeplerle Sona Ermesi", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı**, C. 2, ss. 877-944, 2015.

UMUT, Erkan Vehbi, Yüceer İpek, "Ayırt Etme Gücü", **AÜHFD**, C. 60, S. 3, ss. 485-522, 2011.

VEHBİ, Umut Erkan, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Vekalet Sözleşmesinde Vekalet Verenin Ücret Ödeme Borcu Dışındaki Diğer Borçları", **AÜHFD**, C. 62, S. 2, ss. 441-472, 2013.

Sözlükler

Türkçe Sözlük, "Name", Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998.

Türkçe Sözlük, "Ulaşım", Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998.

Türkçe Sözlük, "Hastalık", Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998.

Türkçe Sözlük, "Bulaşık Hastalık", Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998.

Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, "Name", Aydın Kitabevi, Ankara 2004.

İnternet Kaynakları

http://dictionary.reference.com (Erişim Tarihi: 14.01.2016)

http://www.istanbulbarosu.org.tr/kararlar/tapu_iptali_ve_tescil_tenkis.pdf, (Erişim Tarihi: 19.06.2016)

http://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=38&t=3511, (Erişim Tarihi: 17.06.2016)

http://www.kararara.com/yargitay/yrgty_2011/yrgtyk14701.htm, (Erişim Tarihi: 17.06.2016)

http://www.kazanci.com (Erişim Tarihi: 24.02.2016)

http://www.tdk.gov.tr, (Erişim Tarihi: 14.01.2016)

http://www.tdk.gov.tr, (Erişim Tarihi: 14.01.2016)

http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=37167 (Erişim Tarihi: 19.07.2016).

OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe, **Ölüme Bağlı Tasarruflara İlişkin Bazı Sorunlara Genel Bakış Saibe Oktay Özdemir Sunumu**, https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjT173Kz__NAhXEiSwKHUfTA54QFggpMAU&url=http%3A%2F%2Fportal.tnb.org.tr%2FAntalyaNoterOdasi%2FPublishingImages%2FLists%2FDuyurularListesi%2FEditForm%2FPrf.Dr.Saibe%2520Oktay%2520%25C3%2596zdemir%2520sunumu.docx&usg=AFQjCNH8EAvBIMVNMxkDUCk7DAy85aBtZA&bvm=bv.127178174,bs.1,d.bGs (Erişim Tarihi: 20.07.2016.

OREND, Brian, "War", **The Stanford Encyclopedia of Philosophy**, http://plato.stanford.edu/entries/war/ (Erişim Tarihi: 09.02.2015)

www.kararara.com, (Erişim Tarihi: 15.06.2016)